АВАНҐАРД

ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ

(НАУКА І ЗНАННЯ, ЛІТЕРАТУРА, СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА)

Рік XI. Ч: 2 (47)

ЛОНДОН-МЮНХЕН квітень — червень НЬЮ ЙОРК-ТОРОНТО

1957

„AVANGARD“ JOURNAL FOR UKRAINIAN YOUTH
published by Ukrainian Youth Association
LONDON — NEW YORK

АВАНҐАРД — ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ
ВИХОДИТЬ ЩОКВАРТАЛЬНО
Орган
Центрального Комітету Спілки Української Молоді
РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Листування і матеріяли надсилати на адресу:
O. Kalynyk, München 8, Zeppelinstr. 67/0, Germany.

Представництва:

Ukrainian American Youth Ass'n
P. O. Box, 211 Cooper Station
New York, 3, N.Y.
U.S.A.

Ukrainischer Jugendverein
München 8, Zeppelinstr. 67,
Germany

Union de la Jeunesse Ukrainienne
72Bd Charlemagne
Bruxelles IV., *Belgium*

Mr. A. Halimurka (S.U.M.)
Lager Parsch, Bar. 9 Z. 23
Salzburg, *Austria*

Sr. B. Bilynskyj
Caixa Postal 6 4 3 1
Sao Paulo. Brasil.

Ukrainian Youth Association
140, Bathurst St.,
Toronto, Ont.,
Canada

Union des Ukrainiens de France
Section de la Jeunesse
26, rue de Montholon,
Paris 9, *France*

Mr. J. Deremenda
20 Granville Ra.,
Bradford 9, Yorks,
Great Britain

Mr. W. Pundiak (S.U.M.)
749 Burwood Rd.
Hawthorn, E. 3, Vic.,
Australia

АВАНҐАРД

ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ

(НАУКА І ЗНАННЯ, ЛІТЕРАТУРА, СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ДУМКА)

ІЗ ЗМІСТУ

Стор.

Травневі дати 2
Чорне море (вірш) 3
Степан Женецький: Проблема денаціоналізації 4
Роман Дубиняк: Батьки і юнацтво СУМ-у 11
Степан Глід: Зруйновання Запорізької Січі 16
О. П.: Нариси з історії філософії 19
Таємниця кипіння води 23
Великі полярні льодові масиви . . . 26
Джек Шефер: Постріл у минуле 29
Петро Кізко: Прийди скоріше (вірш) . . 33
О, Страсбурґ (переклад) 34
Ів. Халява: Притча про єдність (вірш) . . 36
Д.: Емон де-Валера 37
Мадярські підлітки 40
Плоди народної освіти 41
Слава Стецько: Серед китайських дітей 43
Ганна Калиник: Родина під большевицьким пануванням . . . 48
Олекса Калиник: Російська небезпека 53
Теніс (спорт) . . . 56
Творча праця прапороносного осередку в Чікаґо 60
Рік праці осередку СУМ-у в Монтреалі 67
П. К.: Гарний журналик (рецензія) . . 74
М. Л.: Неймовірна історійка одної книжки 75

Рік XI. **Ч: 2 (47)**

ЛОНДОН — МЮНХЕН **1957** **НЬЮ-ЙОРК — ТОРОНТО**

Бог і Україна!

Травневі дати

Травень місяць в історії нашого народу приніс, попри всякі трагічні для нього події, дати, як і символ воскресіння, що завжди приносив нашій нації відчуття своєї величі, своєї непоборности й віри у власну невмирущість.

Вже в княжі часи наша Батьківщина в травні започатковувала свої перемоги над ворогами. В травні княжі дружини виступали проти половців і печенігів. А в часи козацької доби, особливо ж у такому значному для України сімнадцятому столітті, травень був справді величним символом весни українського народу.

2. травня 1648 р. Богдан Хмельницький стає гетьманом України. 14. травня того ж року козацьке військо під проводом свого гетьмана погромило свого гнобителя — польську шляхту — над Жовтими Водами, а 26. травня — під Корсунем.

Багато сторінок слави вписала Україна до своєї історії саме в травні. Ось тому то для нас і сьогодні, і завтра травень з повним правом може бути названий місяцем весни нашого народу, місяцем його відродження.

В травні наше українське юнацтво, наша молодь відзначає світлою і вдячною пам'яттю своїх рідних матерів, щедро обдаровує їх словами, дарунками.

А найсвятіше слово для дітей це Мати. Діти наші мають таку святу любов до матері, що в час розлуки, діти її обожнюють.

«Отцева й матчина молитва з дна моря виймає», «Тільки в світі й правди що рідная мати», «Матінка рідна лучче всього світу». А як немає матері, то

«Намалюю матір на божничку в хаті,
На божничок гляну — матір іспом'яну,
Назад обернуся — сльозами залюсся».

І коли люди виявляють найшляхетніше почуття любови, то це почуття вони виявляють в культі Матері; в переносному розумінні всі ми, українці, називаємо нашу націю Україна-Мати, отже, виявляємо тим любов до нашої Батьківщини.

А служити нашій Матері-Україні, любити її і за неї в боротьбі віддати навіть свою молодість і життя, — є високі і благородні почуття українця.

Щоправда, в українському травні є багато й сумних, до болю тяжких дат, вписаних до нашої історії тим самим ворогом України — Москвою. 3. травня 1924 року забрала вона від нас фундатора Української Народньої Партії, посталої під гаслом самостійної України, одного з перших прапороносців цього гасла, Миколу Міхновського. Він закликав за політичне відокремлення України від Москви. Він був творцем українського націоналізму, став його ідеологом і провідною одиницею в боротьбі проти Москви.

1926 року, 25. травня, в Парижі був забитий великий муж Укра-

їни, головний отаман українського війська часів визвольних змагань, символ боротьби й непримиренности до ворога українського народу, Симон Петлюра. Вбивця був знаряддям тієї ж Москви.

23. травня 1938 року в Роттердамі підісланий московський аґент забиває спадкоємця ідей Міхновського і чинів Симона Петлюри — полковника Євгена Коновальця.

Три сумні травневі дати останнього півсторіччя, не лічачи численних інших нетравневих, так само тяжких, вписала Україна до своєї книги буття, дати тяжких утрат зазнаних від Москви.

Але український народ не забуває про ціну крови, пролитої нашими попередниками. Москва думає смертю наших незабутніх подолати власну загибель, яку їй готують Україна і поневолені Москвою народи. Дух Петлюри і Коновальця сполучений в одне ціле з ідеями Міхновського: «Одна Соборна Самостійна Україна від Карпат аж по Кавказ»! Це гасло пориває до бою наш народ, підготовляє і провадить до боротьби тисячі синів і дочок сучасности.

——oOo——

Чорне море

На поклад вийди! Струнко стань!
Приймає фльота рапорт.
Напнулись. Крикнув капітан:
Підняти вгору український прапор!
    Рвонулися у ранню синь
    На кораблях бандери,
    У чорноморську далечинь,
    Мов крила, розпростерлись.
Струснулись крейсери, пройшли
Дредновти і торпедовці,
Гармати жерла піднесли,
Мов кли, залізні, вовчі.
    Порвала сальва небеса,
    Кругом заграло море,
    Зірвався вал, до неба встав,
    У обрій неозорий.
А там заграва, заклекотів,
Поплив, немов нестямний,
Ніс моря звільненого спів
Далекими світами.
    Над Чорним Морем догори
    Підносяться у славі
    Національні прапори,
    Лиш синьо-золотаві!
Яка краса! Велична мить!
Ми Україні служим!
У небо сальвами гримить
Народу голос дужий.

Прим. Вірш написаний невідомим матросом 1918 року в честь підняття національних прапорів на коралях Української Чорноморської Фльоти.

Проблеми молоді:

Степан Женецький

Проблема денаціоналізації

Авторові цих рядків дуже часто доводиться чути розмови серед наших людей, головно серед нової еміґрації, на тему асиміляції та денаціоналізації. Найчастіше, розуміється, обговорюють цю важливу справу новоприбулі батьки, які з тривогою спостерігають, як їхні діти підпадають скорим темпом під вплив чужого оточення.

І цікаво, що у всіх тих розмовах завжди чути нотки песимізму: батьки з великим занепокоєнням глядять у майбутність своїх дітей, бо приходять до висновку, що діти нової еміґрації так само затрачують свою національну свідомість, розпливаються в чужому морі та асимілюються, як це вже сталося з дітьми давніше прибулої еміґрації. При тому майже всі розмовці твердять, що проти цього нічого не можна вдіяти, бо це, мовляв, закон життя, та що неможливо просто встоятися проти асиміляційного впливу чужини й виховати своїх дітей на свідомих українців. Для виправдання своїх чорних висновків, подають приклади з життя інших еміґрацій, дивіться, мовляв, на еміґрацію польську, німецьку, та всі інші, вони також підпадають під непереможний вплив чужого оточення і також денаціоналізуються...

Всі такі розмови завжди кінчаються висновком, що проти асиміляції немає ради, та, вслід за тим, вся наша еміґрація, як давніша, так і найновіша, є засуджена, якщо не буде якоїсь наглої політичної зміни на рідних землях, та не буде змоги повертатися в рідні сторони, до повної поголовної денаціоналізації.

І саме такі розмови, а передусім такі висновки цих розмов, були товчком до написання цієї статті, метою якої є розглянути, хоч коротко, як на це дозволяють обмежені можливості періодичної преси, проблему асиміляції та денаціоналізації.

Рівно ж хочемо вказати в цій статті на деякі чинники, які, коли їх примінити до життя, можуть причинитися до цілковитого, або бодай частинного здержання денаціоналізаційного впливу на нашу еміґрацію.

Коли ці рядки звертають увагу наших батьків, учителів-виховників і всіх тих наших громадських чинників, які є відповідальні за вдержання національної свідомости майбутніх поколінь нашої еміґрації, та приневолять бодай глибше застановитися над тією важливою проблемою — тоді мета цієї нашої статті буде сповнена.

Денаціоналізація — загроза для еміґрації

Кожна еміґрація, яка з політичних, економічних чи інших причин була приневолена покинути рідний край і мусіла проживати довший чи коротший час у чужій країні, серед чужих людей і обставин — неминуче підпадає під вплив денаціоналізації.

З бігом часу, всі ті одиниці, чи навіть більші або й зовсім великі гурти людей, які покинули рідні землі й опинилися серед чужого оточення, — рвуть поволі зв'язки зі своєю батьківщиною, затра-

чують свої національні звичаї й обичаї, забувають свою рідну мову і починають жити життям того народу, серед якого опинилися, часто стають горожанами тієї країни, в якій перебувають — взагалі перестають бути членами тієї національної спільноти, з якої вийшли, отже винародовлюються, денаціоналізуються.

Хоч загроза винародовлення є однаковою для всіх тих, що опинилися поза межами своєї країни, то сам процес денаціоналізації не завжди проходить однаково: часами цей процес проходить скорше, часами повільніше. Бувають випадки, що вихідці затрачують цілковито своє національне обличчя вже в першому поколінні, але бувають і такі явища, що ще друге й третє покоління, роджене на чужині, признаються до національности своїх батьків. Скорший або повільніший процес денаціоналізації залежить від багатьох факторів, що мають великий вплив на процес денаціоналізації, як от: свідомість еміґрації, причини, через які вони покинули рідний край, чи еміґрація живе сукупно, чи в роздрібленні, які закони в країні відносно чужинців, тощо...

Процесові денаціоналізації підпадає також велика, розсіяна дослівно по цілому світу, бо по всіх континентах земної кулі, українська еміґрація.

Правда, як показала історія, український народ дуже відпорний, чи не один з найвідпорніших народів у світі, на різного роду — насильні й добровільні — денаціоналізації. Український народ прожив не кілька десятків, а кілька сотень літ недержавним життям, перетерпів найжахливіші переслідування від своїх ворогів, він не мав можливости виховувати свої покоління у своїх школах, йому було заборонено писати й друкувати рідною мовою, — а проте він пережив усі ці лихоліття і, як нація, не загинув.

Також українська еміґрація виявилася набагато відпорнішою на денаціоналізаційні впливи, як еміґрації інших народів. Візьмім для прикладу хоч би еміґрації українську й польську в США: хоч польський елемент, що прибув до цієї країни, без сумніву, був національно багато свідоміший, ніж український, одначе польська еміґрація тут більше потерпіла від наслідків денаціоналізації, ніж українська. З 5-ти чи 6-ти мільйонів американських поляків, тільки коло 600 тисяч признається ще до польськости, — в той сам час із півтора мільйонів американських українців ще приблизно 500 тисяч признається до українства. Ще гірше в тому відношенні справа представляється для німців та інших народів.

Та всі такі й подібні порівняння, які ніби виходять на нашу користь, фактично не мають ніякого значення для процесу денаціоналізації й нашої, української еміґрації на довшу мету. Бо небезпека повної денаціоналізації загрожує також і українській еміґрації. Докази цього загрозливого явища бачимо на кожному кроці.

Ось, хоч би такий факт: в той час, коли майже все старше покоління, значить те покоління, яке родилось і виховалось у рідному, чи, як тут кажуть, старому краю, ще говорить українською мовою, то покоління, народжене тут — вже майже зовсім не говорить, а навіть дуже мало знає рідну мову своїх батьків.

Чи процес денаціоналізації можна здержати?

На це питання можна відповісти так:

Якщо еміґрація національно свідома, і коли вона перебуває на чужині не довго, бодай не довше життя одного покоління — дена-

ціоналізацію такої еміґрації можна здержати вповні або майже вповні.

Одначе, коли еміґрація національно несвідома, або мало свідома, та ще коли вона довше перебуває поза рідним краєм, та коли на чужині прийде на світ нове покоління — тоді **здержати денаціоналізацію неможливо,** але можна її деякими заходами **уповільнити.**

Приклади: вся та українська еміґрація, яка була примушена покинути рідні землі в наслідок програння наших визвольних змагань, майже поголовно задержала український дух, і якщо б їй довелося дожити звільнення України, — то вона вся повернулася б додому.

Знову ж наша зарібкова еміґрація, головним чином та, яка виеміґрувала ще до першої світової війни з тих українських земель, що в той час належали до австроугорської монархії, в якої національна свідомість не була ще належно розвинена, — вже піддалася процесові масової денаціоналізації, і сьогодні вже всі діти тих вихідців за хлібом мало знають, якої національности були їхні батьки, або навіть, як і знають, то не хочуть признаватися до неї. Навіть при найінтензивніших заходах усвідомлювання того чи тих поколінь, при найенерґійніших заходах його, що так скажемо, українізації, може пощастити повернути до стану свідомости українського походження тільки малу кількість або лише одиниці з них. Що б ми не говорили, і як би ми себе не потішали, треба погодитися з тим фактом, що це покоління вже втрачене для України.

Натомість уся увага свідомих американських українців повинна бути тепер звернена на те, щоб, якщо не здержати цілковито, то бодай уповільнити денаціоналізацію нового покоління, значить того покоління, що тепер починає або незабаром почне ходити до школи, плюс діти нової еміґрації, тобто тих українських скитальців, які на підставі ДП-закону прибули після другої світової війни до тієї країни.

Але щоб цього досягнути, американські українці мусять використати всі ті чинники, які, з одного боку, протидіють впливові денаціоналізації, а з другого, допомагають прибулим спільнотам задержати народжені на чужині покоління в національній свідомості того народу, з якого вийшли їхні батьки.

Такими чинниками, що протидіють впливам денаціоналізації, є:
1) рідна Церква;
2) рідна школа;
3) свідомі батьки;
4) рідне друковане слово;
5) організоване життя.

Рідна Церква

Що Церква має величезний вплив на національне життя, чи, докладніше, на національну свідомість кожного народу — це беззаперечна істина. Кожен народ, Церква якого виконує свою повинність служіння Богові співзвучно з національними інтересами тгоо народу, є морально сильний, бо цю моральну силу дає йому його рідна Церква. І такий народ завжди буває відпорніший на всякі історичні нещастя, як утрата державности, поневолення, тощо.

Церква якоїсь спільноти на чужині тільки тоді виконує вповні

свої завдання, коли вона, крім церковно-морального піклування над своїми вірними, буде дбати також про їх національне виховання, коли навчатиме їх, з якої вони країни походять, хто, якої національности були їхні батьки, та чого прагнуть, яких національних ідеалів бажають досягнути їхні брати й сестри на рідній землі чи, як тут кажуть, у старому краю, значить, до чого змагає їхній народ.

Бо коли Церква на еміґрації дбатиме лишень про церковно-моральне виховання своєї пастви, а занедбуватиме виховування її в національному дусі, тоді може виникнути небезпека, що вона виховає своїх вірних, на, свого роду, всесвітянсько-інтернаціональних християн, чи, висловлюючись докладніше і більш підхоже до нас, українців, на всесвітянсько-інтернаціональних греко-католиків чи всесвітянсько-інтернаціональних православних, яким буде все одно, в якій церкві молитися, аби тільки в церкві того обряду, до якого вони належать. Значить такому всесвітянсько-інтернаціональному греко-католикові чи православному, буде байдуже, до якої національної Церкви належати, головне, аби належати до якоїсь Церкви, яка визнає ті самі канони, що їх визнає та Церква, до якої належали їхні батьки.

В такому випадку тратитиме свій національний стан посідання дана спільнота, бо від її гурту відходитимуть її члени до чужих, але рівночасно тратитиме свій стан посідання також і Церква такої спільноти, бо від неї відходитимуть вірні до національно чужих Церков. А відхід вірних від якоїсь Церкви у такій державі, де Церква відділена від держави, де Церква держиться тільки на утриманні своїх вірних, це рівнозначне з самоліквідацією даної Церкви.

Що загроза переходу національно несвідомих або мало свідомих вірних до Церкви іншої національної групи існує, про це є наявні факти в житті наших еміґраційних національних Церков навіть в США. Вже сьогодні, на жаль, маємо багато випадків, що національно малосвідомий українець греко-католик іде до польської, словацької чи мадярської церкви, бо туди йому ближче ходити, або там йому щось краще подобається: гра органу, проповіді священиків або щось інше. Такі самі сумні факти переходу до чужих національних церков бувають і серед українців православних; про це свідчать самі українські священики обох обрядів, які дуже часто в своїх проповідях нарікають на своїх вірних, що вони переходять до інших церков.

Щоб таку загрозу оминути, в інтересі самої Церкви є навчати своїх вірних Божої науки в церкві, а поза церквою, в школі і на кожному кроці виховувати їх в національному дусі. Національно свідома одиниця також ніколи не покине своєї національної Церкви. Отже українські Церкви, виховуючи своїх вірних на добрих, свідомих українців, робитимуть дві корисні роботи: для себе виховуватимуть добрих парохіян, для України свідому, готову завжди допомогти їй у визвольній боротьбі, еміґрацію.

Щоб Церква якогось народу чи, як це в нашому випадку, якоїсь еміґрації, як слід вив'язалася з положених на неї обов'язків, вона повинна сповняти ті обов'язки так, щоб вони виходили на хвалу Божу і на користь того народу чи тієї спільноти, з яких вона вийшла та яких вона заступає перед Богом.

А станеться це тоді, коли Церква буде жити життям своєї спільноти, коли буде цікавитися, чим та спільнота живе, чого вона прагне, до чого змагає, чого бажає, також поза церквою.

Рідна школа

Другим важливим чинником, що має великий, а то й чи не найбільший вплив на виховання дитини, молоді, і взагалі людини — це школа.

У школі бо мала дитина, яка ще не має, або майже не має ніяких знань, набирається знань, які залишаються в пам'яті дитини на ціле її життя. Дитина засвоює собі все сказане чи навчене в школі, добре чи недобре, корисне чи некорисне, бо вона ще не посідає критичного розсудку, щоб могти відрізнити добре від недоброго й корисне від некорисного. Нераз треба великих зусиль, щоб навчену в школі шкідливу науку дитині роз'яснити і показати її некорисність, щоб таким чином відвернути неґативний вплив на дитину, як майбутнього члена даної спільноти. Бо школа чи, властиво, вчитель — це великий авторитет для дитини, і коли ця школа чи вчитель виховує дитину в небажаному родичам напрямі, тоді треба доложити дуже багато труду, а ще більше вміння, щоб ту дитину виховати так, як цього хочуть батьки, чи як цього собі бажає дана національна спільнота.

Дуже важливу ролю відограє школа в денаціоналізаційному чи асиміляційному процесі: з одного боку, школа в руках поневолювача чи взагалі державної, панівної нації, метою яких є асимілювати поневолені або напливові елементи, завжди має **рішальний вплив на процес денаціоналізації.** Коли панівній нації не вдасться зденаціоналізувати поневоленого народу чи напливового елементу при допомозі школи, то цього не зроблять також інші заходи, як переслідування, різні заборони, укази, тощо. Це ми, українці, добре знаємо. За довгі віки нашого поневолення завжди найскорше денаціоналізувалася та верства нашого народу, яка мала доступ до школи ворога.

З другого боку, коли школа находиться в руках поневоленого народу чи в руках напливових елементів, тобто еміґрації, вона може відограти важливу ролю в **поборюванні** денаціоналізації.

Тому кожен поневолений народ, який не хоче затратити своєї національної окремішности, організує свої національні школи, в яких його молодь навчається правдивої, незфальшованої історії свойого народу, своєї літератури, вчиться рідної мови, словом усього того, що в пізнішому, дозрілому віці дає тій молоді силу встоятися проти всяких намагань поневолювача чи асимілятора.

До першої світової війни розбудовою рідних шкіл боролися чехи проти ґерманізації, поляки проти ґерманізації й русифікації, та подібно й інші в той час поневолені народи. Між двома світовими війнами також українці на Західніх Землях були розбудували широку мережу початкових і середніх рідних шкіл, які були непоборимою зброєю проти польонізації. Рідні школи, побіч «Просвіт», відограли важливу ролю не тільки в боротьбі з польонізацією, вони мали теж величезний вплив на розбудження й поширення національної свідомости в Західній Україні.

Також еміґрації, щоб боронити себе перед денаціоналізацією і асиміляцією, розбудовують по деяких країнах, в яких є на це за-

конні можливості, своє рідне шкільництво. Найбільш ліберальною країною в світі для такого шкільництва є США, і в цій країні найбільше розвинулося рідне шкільництво чужонаціонального, тобто напливового елементу. Користаючи з американських законів, які не противляться розбудові шкільництва для напливового елементу, майже кожна національна спільнота в цій країні старається розбудовувати своє рідне шкільництво, зокрема відоме під назвою парафіяльних шкіл, якими сьогодні покрита ціла Північна Америка.

Кожна національна група старається в кожній місцевості США, в якій находиться парафія даної національности, організувати свою рідну школу. Завданням таких парафіяльних шкіл є — а принайменше, було колись і повинне бути в майбутньому — в першу чергу, виховувати молодь поселених тут чужих спільнот в національному дусі того народу, з якого вона вийшла, та навчати ту молодь християнських чеснот, тому що в державних школах цієї країни немає чи, докладніше, не було навчання релігії.

Також українська еміґрація в цій країні розбудувала широку мережу парафіяльних шкіл. В багатьох американських місцевостях, де є більше скупчення наших людей і де находиться українська церква, організовано або організується українську парафіяльну школу.

Ми постараємось тут обговорити два питання, зв'язані з українським парафіяльним шкільництвом в США:

1) чи українське парафіяльне шкільництво в США спричинилось до вдержання національної свідомости нашої еміґраційної спільноти в минулому, і

2) що треба зробити, щоб це шкільництво виховувало молодь нашої еміґрації в українському національному дусі в майбутньому.

На перше поставлене вище питання, мусимо, на превеликий жаль, дати неґативну відповідь: українські парафіяльні школи в Америці майже не спричинились або дуже мало спричинились до вдержання української національної свідомости серед нашої спільноти в США. Наявним доказом є той сумний факт, що ті покоління нашої еміґрації, які народились і виховалися вже там, в Америці, як правило, не задержали національної свідомости і зовсім не почувають себе українцями. Національну свідомість затратила молодь українських поселенців в США, як та, що виховувалася в державних чи інших чужих школах, так рівно ж і та, що кінчала або бодай відвідувала якийсь час українські парафіяльні школи; бо й та молодь, яка бодай короткий час відвідувала українські парафіяльні школи, не набралася в них українського духу.

Чому ж так сталося?

На нашу скромну думку, на це склалися дві головні причини: першою причиною був брак фахових учителів по цих школах, свідомих українців, які були б зуміли зацікавити своїх учнів минулим і сучасним українського народу. Учителями по цих школах бували звичайно спершу люди, які неділями в церкві дякували, а в будні дні вчителювали в школі. Це були т. зв. дяковчителі. Такі вчителі, крім писати й читати, нічого більше своїх учнів не могли навчити. Щойно пізніше навчання по цих школах де-не-де перебрали сестри-черниці. Хоч вони були вже вчителями-фахівцями, але й вони своїм учням, отже українській

молоді, нічого більше, крім читати й писати, не могли дати, бо самі небагато знали з українознавства. Ці сестри-черниці, це вже тут роджені й виховані люди, які хоч і походять з українських родин, але самі вже замериканізовані і, крім української мови, що є далекою від вимог сучасної української літературної мови, небагато чого знають з українознавчих наук. Це американки, які не можуть, а навіть часом і не мають бажання виховувати своїх учнів в українському дусі. Вони виховують їх на американців, і тільки з вдячности за те, що вони живуть на удержанні парафії, значить на удержанні батьків своїх учнів, навчають їхніх дітей кілька годин у тижні «краєвої» мови. Навчають вони цієї мови не з внутрішнього переконання, не з любови до неї, тільки з обов'язку, в заплату за удержування.

Другою причиною було те, що керівництво цих шкіл, яким є провід нашої Церкви (тут маємо на увазі Українську Греко-Католицьку Церкву) в США, відсувало на задній плян і замало узгляднювало справу виховання нашої молоді в національному дусі.

Ми бачимо, що не тільки при навчанні українських дітей у початкових парафіяльних школах замало присвячується уваги справі національного виховання, але те саме діється навіть у духовній семінарії, де навчаються майбутні священики української спільноти, отже майбутні духовні провідники цієї еміґрації. Про це свідчать такі сумні факти, коли українські священики, тут роджені й тут виховані, не знають навіть української мови. Ми не знаємо, як на цю справу задивляється наш церковний провід, нам невідомо, якими церковними канонами чи державними вимогами цей провід виправдує своє поступування, але ми, світські люди, свідомі українці, з українськими серцями й українськими душами, з великою тривогою й занепокоєнням дивимось на таке...

На друге питання: «що треба зробити, щоб це шкільництво виховувало молодь нашої еміґрації в українському національному дусі в майбутньому», — відповідаємо: щоб це сталося, треба, щоб ці школи були не тільки по назві українськими парафіяльними школами, але щоб вони ними були також і духом. Замало того, щоб вибудувати школу і повісити на ній український шильд. Треба, щоб в тій школі був український учитель, та щоб він навчав українських дітей знань про Україну. Треба також, щоб той учитель у першій мірі сам добре знав українську історію, літературу, географію і всі знання про свій рідний край і свій рідний народ, та щоб той учитель умів, а головне — хотів ці знання передати своїм учням. А це все станеться тільки тоді, коли вчителем у цій школі стане фаховий учитель і свідомий українець.

Давніше, на початках організації наших парафіяльних шкіл, було важко найти фахових учителів, і тому до цієї відповідальної роботи ставали «дяковчителі», які не мали до того ні відповідних кваліфікацій, ні знання. З приходом нової еміґрації ця проблема відпадає, бо до цієї країни прибуло багато кваліфікованих учительських сил, які можуть перебрати на себе вчителювання по українських парафіяльних школах і успішно повести виховання нового покоління української еміґрації в США, на добро української спільноти і на славу українського народу.

(Далі буде)

Роман Дубиняк
Секретар КК СУМ-у в Англії

Батьки і юнацтво СУМ-у

Українська еміґрація у Великобрітанії — це виключно новоприбулі еміґранти після II світової війни. Прибули вони сюди переважно в 1947-1949 роках. Українські громади складались напочатку головно з дорослих.

З самого початку перебування українців у Великобрітанії приступлено до організування Спілки Української Молоді. В лави Спілки включились молоді українці. Щодо Юного СУМ-у, то щойно минулого року знайшлась відповідна кількість дітей. У напрямі організування ЮСУМ-у пороблено перші заходи. У деяких Осередках СУМ-у потворились Юнацькі Відділи.

У цьому році праця ЮСУМ-у набирає більшого розмаху. Лави Юнацтва зростають. Праця з Юнацтвом підносить авторитет СУМ-у. У багатьох живе гордість за СУМ. Через працю з Юнацтвом усе знаходяться нові люди до праці. Наші ряди побільшуються.

Час робить своє. Діти до ЮСУМ-у так пригорнулись цілою своєю дитячою душею, що їх батьки вже не можуть спинити від участи в сходинах. Юнацтво зжилось разом, активно горнеться до творчої праці і немає сили, яка спинила б його від неї, коли воно полюбило її цілою своєю душею.

Для прикладу наведу зразок, який вплив має ЮСУМ на дітей, коли діти і батьків не хочуть слухати, а бажають іти на сходини.

Ще й тепер зустрічаються такі батьки, котрі хочуть наказувати виховникам, що вони повинні робити на сходинах з дітворою. Коли провід Осередку СУМ-у притримується правильника ЮСУМ-у і не погоджується з домаганнями батька, чи матері, вони погрожують, що заберуть дітей з ЮСУМ-у. І забирають... Але що виявляється?... Діти вдома не хочуть бути. Хочуть іти на сходини. В англійській школі зустрічаються та дружать із дітьми з ЮСУМ-у. Там порозуміваються. Діти мають більший вплив на дітей, як батьки. Коли прийде час сходин, діти не хочуть бути вдома. Просять батьків про дозвіл іти на сходини. Батьки не дозволяють. Починається плач, нарікання та непорозуміння. В родині немає спокою.

І хоч у батьків амбіція бере перше місце, вони для спокою мусять дати свою згоду повернутись дитині до юнацтва.

Але і друга перешкода. У Відділі ЮСУМ-у дитина завішена в правах. Не може брати участи в праці. Дитина повертається додому. Тоді починається справжнє пекло в родині. І батько, хоче того чи не хоче, мусить іти просити Комітет Осередку включити його дитину до Юнацтва, бо немає спокою вдома, і обіцяє більше не виступати проти програми занять ЮСУМ-у.

Такий то вплив на дітвору має ЮСУМ у Великобрітанії.

У ЮСУМ-і також є певне число дітей з мішаних родин, де батько українець, а мати англійка, чи інша чужинка. Дітей таких родин не можна пізнати. Вони говорять, пишуть, читають і моляться по-українському.

Хто не знає родини цих дітей, ніколи не подумає, що чужинка. Таке трапилось і мені.

Перебуваючи з юнацтвом минулого року в таборі «Юнацька Січ», я знав кожну дитину. У рою «Тигри» був 9-літній юнак Роман із міста Л. Він розмовляв по-українському. Листи додому писав українською мовою. Такою мовою одержував і відповіді. Я ніколи й не подумав, що його мати чужинка. В анкеті юнака було подано, що мати називається Марія.

Аж де я пізнав, що мати чужинка!..

Обідаємо...

Я дивлюсь, а Роман не хоче їсти зупи. Питаюсь його: «Чому не їси?». Він пояснює мені, що не любить.

Щоб вияснити мені поступування Романа, приступає до мене дижурний юнак, також із міста Л., і пояснює: «Друже Роман!.. Він не хоче їсти зупи, бо не їсть ніколи. Його мати чужинка і не варить йому. Моя мати українка. Вона варить мені зупу, тому я вмію її їсти і дуже люблю».

Щойно тоді я довідався, що мати юнака Романа є чужинкою. Я звернув на нього особливу увагу. По кількох днях українські страви вже були йому смачними. Він був задоволений зі свого першого перебування в таборі.

Особливо цікаво представляється справа виховання дітей у мішаних родинах. Проблеми виховання дітей у мішаних родинах дають цікавий матеріял до обсервації та студіювання. Українські суботні школи і ЮСУМ допомагають батькам виховувати дітей на українців.

У цій статті хочу поділитись із деякими прикладами, як батьки-українці виховують своїх дітей у мішаних родинах.

Часто я застановляюсь над питанням, **чому** одні батьки можуть виховати своїх дітей і навчити їх говорити, читати, писати і молитись по-українському, а інші ні?

На жаль, на різні відповіді різних батьків і людей, я можу подати тільки одну відповідь, що виховання дітей на свідомих українців є тільки в того батька, котрий почувається справжнім українським патріотом. Я згідний з висловами батька М. А. з міста Ш., в його листі до мене, що «тільки невсипуща впертість» дає змогу батькові виховати своїх дітей на свідомих українців у мішаній родині.

З батьком М. А. я запізнався вперше в таборі юнацтва в 1956 році, коли він привіз своїх двох синів. Він живе в українській громаді, де немає українських родин із дітьми. Немає української школи, ні ЮСУМ-у. Зате, як виявилось, його діти чудово говорять, пишуть і читають по-українському. З цікавістю спитав я його, яким способом він виховує дітей, що вони так гарно знають українську мову? Батько почав розповідати мені, що тільки своєю впертістю він досягнув того, що діти вже знають. Він говорив: «Кожний батько, котрому дорога своя батьківщина, повинен собі сказати, що мої діти мусять знати по-українському. Діти наші, котрим окупанти забороняли вживати рідної мови, хоч самі не знали ні читати, ні писати, навчили нас її. А ми на чужині маємо повну волю, ніхто нам не забороняє вживати нашої мови, то чому ми не маємо вчити її своїх дітей? Тільки тим батькам, які одружені з чужинками, треба вживати різних способів, щоб спонука-

ти дітей вчитись української мови. Діти дуже скоро вчаться, хоч і скоро забувають. Але не можна ждати, поки дитина навчиться говорити чужою мовою. Як тільки дитина почне розпізнавати батька і, сміючись, простягати свої ручки до нього, вже треба починати говорити по-українському до дитини».

Далі він розповідав мені, як він учив своїх синів говорити по-українському і скільки праці та зусиль вклав до цієї науки. «Правда, то дуже важка праця — продовжував він. — Я працюю дванадцять годин на добу. Повертаюсь із праці пізно. Мої сини вже сплять... Я їх буджу і вони мусять щовечора цілу годину розмовляти зі мною. А в суботу і неділю, то вже цілий час у парку, чи на проході, тільки по-українському розмовляємо. Діти мусять скоріше знати свою мову, заки підуть до чужої школи. Опісля, коли мої сини пішли до школи, вони вже вміли говорити своєю мовою. Тепер я повторюю з ними те, що навчив попередньо, щоб не забули, і поступово вчу далі про Україну. Молитись я також навчив синів... Дитина мусить бачити, що батько молиться. Тоді і вона буде молитись, наслідуючи батька. Я дуже вам вдячний, що СУМ щороку приймає моїх синів до табору. У таборі вони мають змогу побувати в чисто укра»нському колі, їм здається, що вони перебувають на Україні. Перебуваючи в гурті українських дітей, вони бачуть власними очима, що вони не самотні українські діти, а є більше дітей. Їх перебування в таборі допомагає мені виховувати їх на українців. Цілий рік вони живуть споминами таборового життя».

Далі завзятий батько доводив мені, що тільки свідомість і впертість батьків допоможе їм виховати своїх дтіей на українців.

Багато легше виховувати дітей тим батькам, які живуть у більших українських скупченнях, де існує українська недільна школа і ЮСУМ.

Наведу приклад з одного Осередку СУМ-у.

Батько свідомий українець. Мати англійка. У них два сини. Старший тепер має 11 років, а молодший 8. Мати вчила своїх дітей по-англійському, а батько по-українському. Мати більше перебувала з синами і краще навчила їх по-англійському. Батька це злостило, але він не міг нічого порадити. Мати мала більший вплив на дітей. Коли сини підросли, батько не говорив до них ні слова по-англійському. Вони все розуміли, але відповідати не хотіли. Все тільки по-англійському...

Батько цей бере активну участь в українському громадському житті. Для перебування з дітьми йому залишалось дуже мало часу. Коли в даному місці зорганізувалось Юнацтво СУМ-у, він усе приходив грати на інструменті, коли діти вчились танцювати народні танці.

Своїх синів залишав вдома. Йому було соромно, що діти не вміють говорити по-українському. На це звернули увагу виховники і спитали його, чому не приводить дітей на сходини? Батько зажурено відповів, що його сини не вміють і не хочуть розмовляти по-українському. Під час сходин вони будуть завадою. Виховники зрозуміли біль батька і просили його, щоб приводив дітей на сходини. Батько погодився.

На чергові сходини привів їх. Їх відіслали до гуртка, що саме виучував вправи для виступу на свято. Батько наказав їм бути

чемними і слухати виховників. Сини погодились. Але тільки батько залишив залю, вони хотіли втікати за ним. Виховник замкнув двері на ключ, познайомив їх із іншими юнаками і прилучив до гурту. До присутніх юнаків сказав, що це прийшли українські діти і будуть належати до ЮСУМ-у. Але тому, що їх мати англійка, вони не вміють розмовляти по-українському. Вони на це прийшли до ЮСУМ-у, щоб навчитись по-українському і стати свідомими українцями. І хоч вони спершу будуть говорити по-англійському, треба до них відповідати тільки по-українському і вчити їх рідної української мови. Юнаки погодились. Виховник застеріг собі, що коли почує, що хтось буде говорити до них по-англійському, буде покараний. Буде підпирати дерево.

Цією карою каралось дітей, котрі говорили на сходинах по-англійському. Юнаки її дуже боялись.

Коли юнаки ознайомились, новоприбулий розпочав розмову по-англійському. Один із юнаків відповів йому цією мовою (вплив англійської школи дуже важко усунути у 8-10-літніх дітей). Виховник відразу послав його підпирати дерево. Нічого не допомогло виправдування, що він тільки відповів на запит. Інші вже боялись говорити. Новоприбулі побачили, що коли говорять по-англійському, всі тільки дивляться на них і не хочуть цією мовою відповідати. Тоді почали розмову між собою. Виховник розділив їх і заборонив розмовляти між собою.

Одного разу виховник вийшов із залі. Тоді розпочалась балачка по-англійському. Повороту виховника юнаки не завважили. Він почав придивлятись до поведінки новоприбулих. А вони так любенько розмовляють собі по-англійському з іншими юнаками і на нішо не звертають уваги. Не запримітили виховника. Він стояв їм за плечима. Але один із юнаків запримітив і відразу змінив мову на українську. Це так розлютило новоприбулих, що вони кинулись на того, що заговорив по-українському, з бійкою, говорячи: «То ти до нас говориш по-англійському в англійській школі, а тут не хочеш? Чекай!.. Ми тобі покажемо...» Почалась бійка. Виховник схопив «завзятих англійців» за коміри і відпровадив до батька, що вчив гри на інструменті в сусідній кімнаті. Яка була розмова батька з ними, не буду писати... Цілий гурток був покараний, що розмовляв на сходинах по-англійському.

Проминуло чотири місяці. Новоприбулі зрозуміли, що їм треба розмовляти по-українському. Інакше самі собі шкодять. Не можуть здобути ні одної нагороди і все чуються ніяково з англійською мовою. Почали розмовляти по-українському.

Коли їх мова змінилась на українську, вони зрозуміли, що знаходяться в дружньому колі юнацтва СУМ-у і так полюбили українську мову, що коли прийде батько додому, не хочуть і до матері говорити по-англійському. Мати їх не розуміє. Вони розмовляють із батьком і все радуються, що вони вже засвоїли мову свого батька. ЮСУМ полюбили цілою душею. З батьком говорять все тільки про науку і сходини.

Одного разу прийшла мати до ЮСУМ-у подивитись, чим займаються її діти. Жартуючи з виховниками, вона сказала їм, що діти до неї не хочуть говорити по-англійському і вона примушена вчитись української мови.

Недавно я зустрів батька цих юнаків і питаю про синів. Батько

з гордістю відповів мені, що він ніколи не забуде того добродійства, яке СУМ зробив для нього, прийнявши в свої ряди його синів. Він ніколи не сподівався, що його діти навчаться говорити по-українському.

Цих кілька прикладів наводжу для того, щоб показати, як деякі батьки виховують своїх дітей у мішаних родинах і яку допомогу може подати батькам українська школа і ЮСУМ у вихованні дітей.

У ЮСУМ-і діти працюють з дітьми, зживаються з ними і набирають знання про Україну. Тількі несвідомі батьки держать своїх дітей вдома і не пускають їх до праці в Юнацтві.

У Юнацтві дитина навчиться товариського співжиття, пошани до старших і любови до України.

Тільки свідомість батьків і правильний підхід виховників до різних проблем виховання дітвори буде запорукою нашого успіху. Тоді наші діти ніколи не пропадуть на чужині для нашої любої України, а будуть рости для неї і цілою своєю дитячою душею будуть її любити.

——oOo——

Відділ Юнацтва СУМА ім. «Чигирин» в Нюарку в марші на площу здвигу СУМ-у, під керівництвом М. Лавріва, у вересні 1956 р. на оселі СУМА в Еленвіл, Н. Ю.

З нашого минулого:

Степан Глід

Зруйновання Запорізької Січі

Це той первий, що розпинав
Нашу Україну,
А вторая доконала
Вдову-сиротину.

В той час, коли московський цар Петро І довідався, що Мазепа пристав до шведів і підготовляє війну проти Московії, він, у тій загрозливій для нього хвилині, ще був дозволив українській старшині вибрати гетьмана. І в 1708 році, на нараді в Глухові, козацькою старшиною запропоновано на гетьмана Павла Полуботка, але цар Петро домігся, щоб обрано Івана Скоропадського. Та проте, хоч і обрано його гетьманом, згідно Петрового бажання, той ні в чім йому влади не давав, а сам скидав і призначав полковників і іншу старшину. До гетьмана приставив двох комісарів, які й мали наглядати за ним. Тримав при ньому своє московське військо й наказав жити ближче до московського кордону — в Глухові. Потім в 1722 році приставив до гетьмана шістьох московських офіцерів і одного бриґадира, Вельямінова, щоб вони контролювали всі листи, що з гетьманської канцелярії виходять, самі збирали всі податки й гроші, та щоб скарги на українську старшину приймали й суди чинили. Таким чином порушено й зірвано всі попередні умови між Московією і Україною, а нових московських володарів в Україні названо — «Малоросійською колеґією». А щоб заспокоїти українців, цар оголосив, що він заводить «Малоросійську колеґію» для того, щоб українцям від української старшини кривди не було. А коли помер гетьман Іван Скоропадський, цар Петро зовсім заборонив вибирати гетьмана, і Україною мала правити сама та «Малоросійська колеґія». І та Петрова колеґія прикладала всіх зусиль і заходів, щоб Україну політично, національно, релігійно, культурно й економічно якнайскоріше знищити і перетворити її на московську колонію. Але сьогоднішні комуністичні історики, на користь тієї самої, тільки червоної, «Малоросійської колеґії» в Україні, в «Історії Української РСР», на стор. 334, про цей час таке пишуть: «Поряд з цим реформи, які провадилися в галузі економіки, державного управління, військової справи й культури, що відіграли велику проґресивну ролю в розвитку всієї країни, справили величезний позитивний вплив і на Україну».

Після смерти царя Петра І ще два рази дозволяли московські царі й цариці вибирати гетьманів (Данила Апостола й Кирила Розумовського), але вони вже вибиралися тільки старшиною й на вимогу царя чи цариці, і ті гетьмани в усьому мусіли слухати царських міністрів. Нарешті цариця Катерина II зовсім знищила всякі залишки автономного устрою України, примусивши попереду, в кінці 1763 року, К. Розумовського зректись гетьманської булави, і наказала назавжди забрати в Петербург військові пра-

пори, гармати й печаті. Таким чином, позбавивши Україну всяких прав, цариця Катерина, через своїх фаворитів, господарювала в Україні, як тільки хотіла, і почала там заводити жахливе невільницьке кріпацтво.

І тільки трохи вільного українського духу ще залишилося на Січі Запорізькій. Козацька Січ Запорізька вже раз була зруйнована Петром І після полтавської поразки, і запорожці перебували на татарських землях, в Алешках; але за часів московської цариці Анни, в 1734 році, вони знов повернулись на Запоріжжя. Але коли цариця Катерина постановила скасувати всі козацькі порядки, то й задумала знову знищити Січ.

За останні тридцять років перед Катериною II (1734 — 1764) військова справа Запорізької Січі стала лише однією з частин її чинного й широкого життя, що все більше й більше набирало організованого, часто державного характеру, демократичному устроєві якого не могли рівнятися багато інших сусідніх країн. За цей час Запоріжжя, не перестаючи бути традиційним лицарським орденом, фактично перетворилось на демократичну республіку, базою якої стали, з одного боку — широко розвинене хліборобство й скотарство, а з другого — принципи громадської волі цілого населення. Запорізькі землі тоді називались Вільності Війська Запорізького і складалися з цілої теперішньої Дніпропетровщини (Катеринославщини), з трьох сусідних повітів Херсонщини та деяких частин Харківщини й Таврії.

Але не в інтересах було московської загарбницької політики, щоб в Україні зміцнювався й набирав сили такий організований державний осередок, де також знаходили притулок, волю й оборону всі українські люди, які не хотіли коритись жорстокому московському режимові й кріпацькій неволі. Тому царський уряд почав підготовлятись до остаточного знищення цього осередку. Він будує московські фортеці на південному заході запорізьких земель, понад Богом і Свинюхою, далі москалі примусили запорізців зліквідувати їхні оселі на побережжі Озівського моря, а в 1754 році царський уряд, не питаючись запорізців, відрізав з їх північносхідніх земель широку смугу, де, навколо Єлисаветської фортеці, поселив сербських утікачів із південних провінцій Австро-Угорщини. А два роки пізніше зробив те саме на східніх запорізьких землях, навколо Бахмуту, створивши там так звану Слов'яносербську провінцію.

Проте це були тільки підготовчі заходи, і цариця Катерина чекала тільки нагоди, щоб уже остаточно покінчити з запорізькою небезпекою. Тією нагодою для цариці була російсько-турецька війна в 1768-1774 роках, в якій москалі мали перемогу й виграли війну завдяки блискучим успіхам запорізців у боях з турками. Але здобута запорізцями перемога й слава для Москви була кінцем для їх власного існування. Бо після підписання російсько-турецького миру в Кучук-Кайнарджі, московська армія, що звільнилася з турецького фронту, дістала наказ — зруйнувати Запорізьку Січ. Весною, 4-го червня 1775 року, генерал Текелій, повертаючись з московським військом із-під турецького фронту, несподівано для запорізців, окружив Січ 65-тисячним військом, а інші 20 тисяч були післані на запорізькі паланки (виселки). Генерал виставив проти Січі всі свої 50 гармат і післав сказати

запорізцям, що за волею цариці Катерини Січ мусить припинити своє існування, а запорізці мусять скоритись йому без спротиву, покинути Кіш і спокійно розійтись по своїх селах, якщо не хочуть, щоб їх до того примушено московською силою.

Ця жахлива несподіванка дуже збентежила січовиків. Обурення проти підступної московської навали на Запорізьку Січ спалахнула постановою й рішучістю боронитись до останнього; але славний багатолітній кошовий, старий Петро Кальнишевський, і запорізький архимандрит Володимир Сокальський радили їм піддатись, щоб не проливати даремно крови, бо їм не перемогти москалів. Проте частина запорізців таки не схотіла підпорядкуватись наказам Текелія, і вони втекли Дніпром на човнах за Дунай, на турецьку територію.

Після того москалі й знаку не залишили від порожньої Січі, ані навіть її церков; а цариця Катерина 3-го серпня 1775 року спеціяльним маніфестом оголосила про знищення Запорізької Січі, виправдуючи себе перед людьми, що нібито запорізці були непримирними ворогами державного ладу. До самих запорізців цариця поставилась самовільно й дуже жорстоко. Тих січовиків, що здались генералові Текелієві, зачислено до стану вільного селянства, старшину здеґрадовано, а все її власне й військове майно сконфісковано. Останнього кошового Петра Кальнишевського, дуже стару людину — 84-ох років, заслано до Соловецького манастиря, де він, зовсім ізольований від людей у келії, ще жив аж до 1803 року, осягнувши 112 років віку. Там же, на тому Соловецькому острові, і похоронено Пана Кошового Отамана славного Війська Запорізького. Січовий писар Глоба та кошовий суддя Головатий були заслані до Тобольська в Сибір, а інших, хто не втік, позасилано по таких глухих закутках півночі, що довго про їхню долю ніхто й не знав нічого в Україні.

Землі ж Вільностей Війська Запорізького цариця роздала своїм вислужникам та фаворитам — В'яземському, Потьомкіну та іншим. До 1784 року роздано поміщикам біля п'яти мільйонів десятин землі разом із поселеними на них хліборобами — в тяжку кріпацьку неволю. Решту земель заселено чужинцями: сербами, болгарами, вірменами, а головне, німцями. Крім того, колишні вільні землі Війська Запорізького перейменовано на «Новоросію».

Московський історик на еміґрації Б. Т. Кірюшин у своїй «Російській історії» (1946) про господарювання Катерини з москалями в Україні пише так: «Після прилучення Криму (себто після російсько-турецької війни) можна було думати про заселення того пустинного краю, що лежав на північ від кримського півострова. Ця родюча земля віками лишалась необробленою, тому що завжди знаходилась під безпосередньою небезпекою татарських наскоків. Тепер небезпека була зліквідована, і Потьомкін, призначений губернатором нового краю — Новоросії — взявся енерґійно за влаштування його. Туди спрямовувались переселенці з центральних губерень (себто з Московщини), запрошувались чужинці (греки, німці). Там заснувались перші міста — Херсон, Миколаїв (порт), Катеринослав... В зв'язку з упорядкуванням нового краю була зліквідована Запорізька Січ. Раніше вона була обороною проти кримських татар, тепер ця оборона стала непотрібною... Крім того, запорізці входили в суперечки з новими

поселенцями, не хотіли вступати їм просторих земель, які вони привикли рахувати своїми».

«В 1787 році Потьомкін запросив царицю відвідати нові краї. Подорож була влаштована дуже пишно. На Дніпрі відбулась зустріч Катерини з польським королем і з австрійським цісарем Йосипом II».

Яка велика подібність у писаннях царських і комуністичних московських істориків! — а ще більша подібність у ранішому й теперішньому господарюванню москалів в Україні, в нищенні в ній усього національного, релігійного, культурного й державницького.

Проте, хоч і вдалося Москві знищити Запорізьку Січ, та не вдалося й ніколи не вдасться їй знищити в українській нації запорізький дух.

——oOo——

Наука і знання:

О. П.

Нариси з історії філософії

Фільон Олександрійський

Поширення давногрецької чи то гелленської культури, а тим самим і філософії, за т. зв. доби «гелленізму» (тобто від Олександра Македонського до Помпея, Юлія Цезаря та Авґуста), на всі терени Малої Азії, Північну Африку, Сирію, Месопотамію і далі на Схід, аж до Туркестану, Афганістану та басейну ріки Інд включно — неминуче мусіло було призвести, по кількох поколіннях грецького державного панування й культурного впливу, до численних спроб узгіднити ті чи ті грецькі філософічні системи з традиційними релігійно-моральними вченнями та метафізично-містичними доґматами давніх народів Передньої Азії, абож, щонайменше, зформулювати ті вчення й доґмати в термінах грецької філософії (водночас із цим відбувались, за гелленістичної доби, також і спроби сполучення грецьких релігійних культів з негрецькими, що в історії релігій позначається терміном «синкретизм»). З усіх цих спроб лише одна залишила по собі значний слід у дальшому розвитку релігійно-філософічної думки — позначено ім'ям Фільона Олександрійського (він мав чимало менш видатних попередників) спроба поєднати монотеїстичну релігійну думку юдейського Старого Завіту з певними засадами плятонізму й стоїцизму, зокрема відкидаючи антропоморфічні (чоловікоподібні) складники в юдейському уявленні про Бога і надаючи ролі посередництва між божеством як таким і земним світом певним «проміжним» духовим чинникам, подібним до Плятонових «ідей» і які очолює «льоґос» (божественний розум — у стоїків).

Фільон Олександрійський чи то **Фільон Юдей*)** народився десь між 30 і 20 рр. до Р. Х. в Олександрії і належав до найвпливовіших і, правдоподібно, найбагатших членів тамтешньої — дуже численної й заможньої — юдейської «діяспори» (колоній іміґрантів із Палестини). Взаємини між автономною юдейською громадою в Олександрії, з одного боку, і місцевою грецькою громадою та королівським урядом македонської династії Птолемеїв, з другого, майже ніколи не були приязними, а по заміні цього останнього безпосередньою владою римських цісарів (29 р. до Р. Х.) ще загострились, і Фільонові не раз доводилось, використовуючи своє перфектне володіння всіма формами грецького культурного життя (з грецькою літературною мовою та літературою включно), виступати в оборону політичних, соціяльних і, в першу черґу, релігійних інтересів своїх олександрійських краян, чи то перед місцевими грецькими властями, а чи перед імперіяльними римськими. Зокрема, як він сам про це оповідає в складеному ним і збереженому до нас звіті (під заголовком «Посольство до Ґая»), він став на чолі делеґації олександрійських юдеїв, яка перебувала в Римі 39-40 рр. по Р. Х., з метою відхилити репресії, якими цісар **Ґай,** більш відомий під неофіційним прізвиськом Каліґуля**) (37-41 по Р. Х.) загрожував усім юдейським громадам імперії за їхню вперту відмову поставити його статую в синаґоґах та в єрусалимському храмі. Цісар Ґай поставився до юдейських петицій вкрай неґативно, але справа несподівано розв'язалась тим, що він був забитий старшинами власної варти 24. січня 41 р. по Р. Х.

Про кінець життя Фільона немає відомостей; припускається, що він помер десь коло 50 р. по Р. Х. В усякому разі він залишив по собі величезну кількість релігійно-філософічних творів грецькою мовою (сливе стільки ж, як Плятон), що всі або майже всі збереглись. Більшість їх присвячена етичному та алеґоричному (до цього ще повернемось нижче) тлумаченню Мойсеєвого П'ятикнижжя, як от, приміром, трактати «Про Мойсеєве світотворення», «Іноскозання святих законів», «Про десять заповідей», «Про особливі закони»; серед інших на окрему увагу заслуговують трактати, «Що кожен доброчесний вільний» і «Про споглядальне життя», де багато говориться про юдейські аскетичні секти «ессеїв» (чи то «ессенів») і «терапевтів», які вимагали від своїх адептів дуже суворого й морально безкомпромісового життя — подібно до пізніших християнських чернечих орденів — перебували, правдоподібна річ, під більшим або меншим впливом грецьких **пітаґорейців** (див. про них «Аванґард», 1953, ч. 6-7, стор. 20-21), і яким Фільон очевидно чималою мірою симпатизував.

*) Прозваний так пізнішими істориками для відрізнення від його старшого сучасника, філософа-плятоніка Фільона з Ляриси (в Тессалії), приятеля славетного Цицерона, а рівно ж і від його молодшого сучасника, поета, граматика й історика Фільона з Біблю (Фінікії), який переклав у середині І віку по Р. Х. грецькою мовою стародавню фінікійську мітологію та леґендарну історію, приписувану жерцеві Санхуніятонові з Бериту (нині Бейрут).

) Caligula — лат. мовою «військовий черевичок»: так його прозвали були римські леґіонери, коли він іще дитиною перебував у воєнному таборі свого батька, славетного полководця **Ґерманіка, одягнений по-військовому.

Для того, щоб спромогтись бодай зовнішньо поєднати такі різнорідні духові світи, як грецька філософія і Старий Завіт, Фільон мусів, з одного боку, застосувати до цього останнього алеґоричну методу тлумачення — аби виправдувати в такий спосіб «глибинний» сенс його текстів в очах греків — а рівно ж виправдувати грецьку філософію в очах юдеїв, стверджуючи, мовляв, основні її істини походять саме з Старого Завіту. Вже попередник Фільонів, схильний до аристотелізму юдейський коментатор Аристобуль (який рівно ж писав грецькою мовою, в Олександрії, десь у середині 2. сторіччя до Р. Х.), обстоював, начебто не лише Пітаґор, Плятон, Аристотель, але й Гомер і Гесіод та леґендарний Орфей були ознайомлені з П'ятикнижжям Мойсеєвим через якийсь «прадавній» грецький переклад, а саме звідти й походить усе, що в них є філософічно й морально найкращого. Фантастичність цих припущень є очевидною сама з себе; адже найдавніший грецький переклад Старого Завіту (так званий «сімдесятьох толковників» чи то, за латинським терміном, «Септуаґінта») юдейська побожна традиція датує королюванням Птолемея Філядельфа (283-246 до Р. Х.); але й це може стосуватись лише до деяких найважливіших його частин, зокрема до П'ятикнижжя, а все інше перекладено ще пізніше. І вже в усякому випадку нічого з Старого Завіту ніколи не перекладалось грецькою мовою за передгелленістичної доби, бо для цього бракувало найменших культурно-історичних та культурно-ґеографічних зовнішніх передумов.***)

Але й із внутрішньою гаданою спорідненістю зіставлюваних філософічно-моральних учень грецької філософії і Старого Завіту справа стоїть аж ніяк не ліпше: це скрізь або зовсім абстрактні загальники, які зовсім не потребують гіпотези про запозичення (як от, приміром, нерідке в грецькій філософії відкидання многобожжя), або ж зіставлення є таким штучним і довільним, що можна подивляти фантазію Фільона та інших юдейських коментаторів Старого Завіту, проте ніяк не їхню критичну здібність — як от, наколи вчення про «єдність протилежностей» у Геракліта (див. «Аванґард», 1952-53, ч. 4-5, ст. 24-25) виводиться з того, що Авраам, зарізавши телицю, козу й барана, розсік їх пополовині і кожну половину поклав напроти іншої (Бит. 15, 10), або ж учення стоїків про внутрішню свободу мудреця — з того, що нерозумний Ісав мав служити мудрому Якову (там само, 27, 40).

Не менш довільно поводиться Фільон і з подіями та приписами Старого Завіту, коли тлумачить їх **алеґорично**, скрізь знаходячи «духовий» сенс, який, мовляв, стосується до буквального, як душа до тіла; отак, приміром, обрізання має означати лише «видалення всіх насолод і пристрастей» (що, однак, на його думку, не позбавляє обрізання обов'язковости); шість днів творення світу відповідають до містичних властивостей шістьох перших чисел (це за пітаґорейським взірцем); двоє херувимів, що вартують з вогненним мечем коло входу до раю (там само, 3, 24), це «добрість» і «міць», як основні «сили Божі», а сам меч — це «льоґос», божественний

***) Зрештою і найдавніший грецький переклад «сімдесятьох» первісно призначений безперечно не для греків, але для самих олександрійських юдеїв, які, гелленізуючись, дедалі менш розуміли гебрейську мову.

розум; а коли Авраам на запитання, де Сара? — відповідає: в хаті (там само, 18, 9) — то це має означати, що «чеснота» перебуває в «душі».

Проте, історична значущість цієї алеґоричної інтерпретації, попри її в багатьох випадках очевидну штучність, полягає в тому, що вона, перейнята Фільоном від стоїків (які саме так намагались «раціоналізувати» давньогрецьку мітологію), пізніше частково перейшла від Фільона до християнських Отців Церкви; а деякі її елементи зустрічаємо і в тлумаченнях біблії великого українського релігійно-морального мислителя Григорія **Сковороди.** Це особливо стосується до поняття Бога, яке Фільон позбавляє, через свою методу алеґоричного тлумачення, абияких — наявних у тексті Старого Завіту — чоловікоподібних (антропоморфічних) рис і якостей, дефініюючи його, за перекладом стоїків, як «існування без визначення», «цілковито відмінне від усього, що поза ним», «вище за чесноту і вище за знання, вище за добре як таке і за гарне як таке»; «бо Бог є сам собі своє місце перебування, сповнене самим собою і само собі достатнє; проте все інше, що, в порівнянні з Ним, є нужденне, самотнє й порожнє, Він є єдиний та все, і все ж лишається той самий».

Такого роду вислови Фільона видаються дуже близькими до пізніших аналогічних у християнських Отців Церкви; інакше стоїть справа з **проблемою зла,** якого реальність Фільон, суттю, заперечує, розглядаючи його лише як вияв недосконалости природи людської зокрема (за зразком стоїків) і «матерії» взагалі — за зразком Плятона, для якого матерія як така є чимсь властиво «не-сущим», лише «можливістю» віддзеркалювати собою якоюсь мірою «ідеї» (див. «Аванґард», 1954, ч. 12-13, ст. 47), що виконують посередництво між божеством і земним світом у характері «божественних сил», які Фільон, звичайно ж, ототожнює з янголами чи то вісниками Божими в Старому Завіті. А сукупність «ідей» — це «льоґос», божественний розум стоїків, який, проте, відмінно від учення стоїків, не ототожнюється в Фільона з зверхнім божеством, тільки посідає проміжне становище між ним і світом, в характері «подоби Божої», «заступника та оборонця роду смертного перед Вічним»; це є «первородний син Божий», «Бог — його отець, і Премудрість Божа — його мати».

Ці й тому подібні риси Фільонової теології не раз викликали — ще за доби Отців Церкви — припущення, мовляв, Фільон міг перебувати під безпосереднім впливом раннього християнства; постала навіть леґенда про його зустріч та розмови з св. апостолом Петром. Історична наука заперечує таку можливість і переконливо доводить, що це в Фільона лише, сказати б, свого роду праобрази (до того ж, радше символічного, аніж містичного характеру) тих концепцій, які пізніше почасти знайшли собі місце в християнській теології; зокрема в своїй заснованій на Плятоні релігійній метафізиці Фільон безперечно був раннім попередником плятонізму Отців Церкви, особливо ж блаженного Авґустина. Проте Фільон залюбки черпає і з інших філософічних систем давньої Греції: так само як основна концепція «льоґоса» походить у нього від стоїків, так і в своїй практичній етиці він слідує за стоїцизмом, у своїй психології — за Аристотелем, а в ученні про посмертне життя несподівано поновляє пітаґорейську доктрину

про «метемпсихозу» — про повторне втілення душ — щоправда, лише в людському, не в тваринному образі, і то лише в характері кари, тим часом як морально досконалі душі «підносяться легкими крильми в етері і навіки перебувають на висоті». Нарешті найвище мислиме блаженство Фільон вбачає в містичній екстазі духового, з'єднання з божеством: «Верх блаженства — непохитно й незмінно перебувати в самому лише Богові». Таким чином, закликаючи душу людську: «втечі від себе самої і з себе самої вийди!» — Фільон випереджає містицизм пізньоантичних неоплятоніків (про яких іще буде мова далі) і знов таки певні елементи пізнішої християнської містики.

——oOo——

Таємниця кипіння води

В минулому році фізик науково-дослідчої установи атомової енерґії в Англії Гарвел доповідав про досягнення в ділянці кипіння води, які досі були мало знані.

Він сказав, що кипіння води, яке так добре відоме в паровому котлі і так важливе в індустрії, намічається й для отого типу ядерного реактора, який, правдоподібно, матиме рішаюче значення. Те саме, в основному, можна було б сказати про кипіння і інших рідин.

Хоч багато про воду науці ще невідомо, але формула молекулі води є знана. Для шкільного учня формула молекулі води є H_2O або H — O — H, себто в молекулі води два атоми водню сполучені з одним атомом кисню і показані, для зручности, в прямій лінії. Справді ж зв'язки сполучення атомів водню з атомом кисню розміщені ближче до прямого кута (приблизно 104,5, в найкращому вимірі), ніж до прямої лінії.

Сполучення одного атома до іншого в молекулі залежить від динаміки (сили руху) електронів, що оточують атоми. Розташування й напрямки сполучення (чи зв'язок) можуть бути вирахувані за законами хвильової механіки, але це вираховування є дуже трудне для точного виконання, хоча б і дещо простішим способом. Тільки комбінування теорії й вимірювання, в послідовному порядку, дає успіх у цій роботі.

Структура води, як рідини, трохи подібна до волокон і до молекулярної сітки. Властивості води є незвичайні й дивні в кількох випадках.

Перший приклад цього є те, що коли лід топиться, то вода, що твориться з нього, є густіша ніж лід, і при дальшому нагріванні, приблизно до 4^0 Ц. (39^0 Ф.), густота води збільшується.

Другий приклад є: висока точка кипіння води для молекулі такої малої маси. Водень-телюрид (H_2Te), що хемічно аналоґічний до води, має молекулярну вагу, яка більше, ніж в сім разів, більша за молекулярну вагу води, але він кипить при трошки вищій температурі, ніж замерзає вода.

Третій приклад є той, що для перетворення води з рідини на пару потрібна велика кількість теплової енерґії.

Ці властивості можуть бути пояснені в головних рисах тим,

що водневі атоми, сполучені з киснем чи азотом, можуть творити другорядні сили, які у воді сполучаються з дальшими кисневими атомами. Очевидним доказом цього є вбирання інфра-червоних випромінювань.

Разом з формою будови молекулі води, це дальше прилучення атомів через водень, творить багато ширшу сітку (на атомову кількість), ніж у звичайній молекулі.

Існування цих сіток у воді, є одна з причин, чому вона та інші рідини так розчаровують і знеохочують теоретиків. Тому, порівнюючи з твердими речовинами, а ще більше з ґазами, теорія рідин ще тільки починається. Менше чи більше задовільно були пророблені досліди, при яких також була погоджена теорія з практикою, тільки з рідким арґоном, молекуля якого складається з одного інертного атома.

І тільки в 1934 році, кілька років перед відкриттям подільности ядра, було зроблено перше поважне наукове дослідження над кипінням води, яке проробив японець Шіро Нукіяма, вживаючи для нагрівання води плятинового дроту, що нагрівався електрикою. Якщо температура дроту, при цьому досліді, зростала від 100^0 Ц. (212^0 Ф.) приблизно до 150^0 Ц. (300^0 Ф.), то швидкість передачі тепла у воду і швидкість кипіння зростали рівномірно. Але потім був скачок, якщо струм у дроті також був збільшений, і температура швидко зростала приблизно до 982^0 Ц. (1800^0 Ф.). Зрозуміло, що електричний струм при цьому потрібно було збільшити в дроті, бо настала зміна стану кипіння, і дріт не міг витрачати теплової енерґії більше, ніж її одержував. Коли ж вода охолоджувалась, то температура спершу падала поступово, а потім знову був скачок, тепер — від 300^0 Ц. (570^0 Ф.) до 150^0 Ц (300^0 Ф.).

Нукіяма вважає, що є три окремі типи кипіння: 1) В межах нижчої температури — «ядерне кипіння», як у котлі, з формуванням пузирків у нерухомих точках. 2) В межах вищої температури — «закрите кипіння», при якому гаряче тверде тіло зовсім закриває воду з випарами. 3) В проміжних межах температури — що тепер знане, як «перехідне кипіння», яке він мав змогу спостерігати.

В 1946 році Р. К. Л. Босвет, в Австралії, правдоподібно, не знаючи нічого про Нукіямові досліди, теж зробив прилюдну демонстрацію дослідів над рідинами. Він занурював у рідкий алькоголь чи метиловий спирт кусок чистої міді, нагрітий до блідої червонявости. Якщо при цьому кусок міді охолоджувався, знову наставав перехід від «закритого кипіння», з відносно малою швидкістю видачі тепла, до «ядерного кипіння». В цій точці, він каже: «Є великий зріст у швидкості кипіння, яке може стати неймовірно сильне, коли користуватись великим куском міді. В той самий час швидкість охолоджування дуже прискорюється».

«Переходове кипіння» пізніше досліджував Дж. В. Вествотер в Іллінойському університеті, користуючись паровими рурами для кип'ятіння метилового алькоголю. Про наслідки його дослідів ще мало відомо. Але він міг досягнути в своїх дослідах, в деяких випадках, оптимальної температури для нагрівання поверхні, при якій підтримується вище «ядерне кипіння». Швидкість теплово-

го переміщення тоді є найбільша. І коли цей стан буде перейдено, зріст температури може бути дуже швидкий.

Крім того вчених теж цікавить так звана «важка» вода, яка теж знаходиться в невеликій кількості (1:5.000) у звичайній воді.

«Важка» вода в своєму хемічному складі має ізотоп водню, з атомною вагою 2, що був відкритий лише 1933 р., і своїми фізичними властивостями відрізняється від звичайної води. Питома вага її — 1,11165, температура кипіння — 101,42°, температура замерзання + 3,8°.

Вода має в собі ще дуже багато різних таємниць, і вона для науки ще є проблемою майбутнього.

ДОСЯГНЕННЯ В ОЧИЩЕННІ МОРСЬКОЇ ВОДИ ВІД СОЛЕЙ

Постійна мрія про можливість забезпечення пустельних і безводних країн свіжою й доброю водою з морів і океанів стає реальністю при застосуванні для цього атомної енерґії. Особливо цим цікавляться в США й Австралії. Справа полягає в тому, щоб найменшим коштом очистити морську воду від солей і зробити її придатною для пиття й для рослин.

Клясичний метод дистиляції, за якого солі виділяються з води з допомогою випаровування й конденсації води, відомий людству вже давно, але при цьому очищенні витрачається дуже багато енерґії й мало дістається потрібної води.

Другий метод, який забирає дуже мало енерґії й починає широко застосовуватися, це просівання води через мембрани. Він полягає в тому, що, при допомозі тиску ваги, молекулі води протискаються через мембрани, а розчинені солі залишаються на мембранах.

І нарешті, найбільше обіцяючий метод очищення води від солей, це метод з допомогою електричного струму. Він побудований на основі електролітичної дисоціяції або іонізації молекул розчинених у воді солей. Молекулі солей, розчинених у воді, завжди розпадаються на іони (частини молекул, що наснажені електрикою), і коли до такої води, що має в собі розчинені солі, вставити електроди, то всі позитивні іони солей будуть відкладатися на неґативному електроді, а неґативні — на позитивному. Цей процес відбувається дуже швидко і при цьому не так багато забирається електричної енерґії, але з часом, коли вода стає чистіша, то відносно потрібно й більше витрачати електричної енерґії, бо чиста вода є дуже поганий провідник і чинить великий опір електричному струмові. Таким чином розчинені солі у воді, у вигляді іонів, відкладаються на електродах, а посередині між ними залишається майже чиста вода. І чим довше ми будемо пропускати через неї струм, тим вона буде чистіша, але для пиття, чи й для рослин, і не потрібно абсолютно чистої від солей води. Та солодка вода, що ми її п'ємо, теж має в собі солі.

Якщо застосувати велику систему відповідно сполучених між собою електродів, то можна багато очистити морської води й зробити її корисною для пиття й для рослин. А розбудова й використання атомної енерґії для корисних потреб людства забезпечить і прискорить це очищення й використання морської води, яка потім оживить навіть сухі пустельні місця на землі й для багатьох поліпшить життєві умови. **С. Г.**

Великі полярні льодові маси турбують світ

Перші й безпосередні виміри швидкости руху льодовика, від глибини до поверхні, були зроблені тільки в 1948 році в Юнґфрофірні, в Швайцарії. Ті виміри показали, що льодовик рухається так само, як і річка: «тече швидше серединою, ніж краями, і швидше на поверхні, ніж усередині». Різна швидкість руху льодовика на поверхні була знана раніше. Вона могла бути визначена, протягом деякого часу, вставленням кілків у лід, що є, правда, примітивний, але все ж таки можливий спосіб вимірювання.

Сумніви деяких учених про точність усіх тих визначень руху льодовика, зі споду й до поверхні, мають теж підстави і викликають зацікавлення. Це зв'язане з великою трудністю робити виміри й обчислення накопичення снігу на льодовику, коли вітер нереґулярно здуває його з льодовикової поверхні. А тому в майбутньому — по цих вступних відомостях з Альп про льодовики — не буде жадною несподіванкою, що ще багато лишилося для науки незнаним про величезні маси льоду Ґренляндії й Антарктиди чи про великі труднощі в обчислюванні прибуваючого й вибуваючого снігу й льоду в різні періоди й пори року.

Відступ льодовиків

Приблизно між 0,7% і 1,7% всієї води на землі є замкнене в льодовиках і льодових покровах. Є думки, що в той час, коли льодовики були в найбільшому їх розмірі, протягом останнього льодового віку, морський рівень був нижчий за теперішній більше, ніж на 300 футів (91,1 метрів). І навпаки, якби весь лід льодовиків розтанув, то морський рівень піднісся б десь від 65 до 200 футів (20 до 60 метрів), і тоді такі міста, як Лондон і Нью-Йорк, були б затоплені.

Від другої половини 19. століття більшість льодовиків — але не всі — є у відступі (тануть), і рівень моря, відповідно до того, підноситься, хоча ще потрібні дальші виміри й дослідження для перевірки цього. Думають, що піднесення морського рівня відбувається тільки по 2,5 інчі (6,35 см.) на століття. Також дещо трошки відомо про хід тих явищ, що відбуваються в найбільшій масі льоду, в Антарктиді. Поза тими довготерміновими змінами, що відбуваються в льодовиках, учених також цікавлять льодові покрови Ґренляндії й Антарктиди, як чинник, що відограє важливу ролю в погоді. Під впливом цих льодових покровів весь час і безперервно відбувається перенесення тепла від гарячого екватора до холодних полюсів, яке, включаючи й океан, зливається з однією з головних форм руху повітря, що робить головну циркуляцію атмосфери. Ця північно-південна циркуляція в основному вже знана давно, але всі досьогоднішні, навіть детально накреслені мапи, що показують ці напрями на різних рівнях, є дуже умовні.

Найбільш важлива й першочергова проблема в справі полярних льодових масивів це — обчислення кількости льоду, що вони в собі мають.

Раніше думали, що Ґренляндія й Антарктида мають велике піднесення земляної поверхні. Вперше довідалась про величезну глибину льоду, що лежить поверх гірської породи (каміння), ні-

мецька експедиція в Ґренляндії в 1934 році, вживаючи сейсмічного методу виміру глибини. Німецька експедиція шукала в Ґренляндії нафти (ропи) і зробила цілий ряд досліджень і вимірів. Вона знайшла, що в центрі Ґренляндії лід має товщину більше ніж 8.000 футів (2.440 м.).

Відповідні розміри у вимірюванні товщини (чи глибини) льоду були встановлені й пізніше в Ґренляндії, а також і в Антарктиді.

Проблеми, що виникають при застосуванні сейсмічного методу до вимірювання глибини льоду, були дискутовані в наукових оглядах лондонського «Таймсу» др. Ґ. Д. К. **Робіном,** учасником норвезько-британсько-шведської експедиції до Квін-Мод-Ленду. Два з найбільше несподіваних відкрить цієї експедиції були: велика нерівність гірської породи, що лежить під льодом, яка в різних місцях, в межах кількох миль, має відхил у висоті від 6.000 до 8.000 футів (1.830 до 2.440 метрів); і що приблизно в межах перших 400 миль (640 км) від берега, переважно й в основній своїй масі, лід лежить на кам'яній основі вище рівня моря.

Льодовики немов у величезних тарілках

Роботи цієї спільної експедиції та інших наводять на думку, що в Антарктиді «міцне й масивне побережжя огороджує тарілкоподібну камінну основу, покриту величезною товщиною льоду, як і в Ґренляндії»; себто центральна маса льоду немов би загороджена горами, і такий головний рух, як витікання, може відбуватись тільки там, де гірські береги є найнижчі.

Правильна чи помилкова ця точка зору — буде виявлене після праці шістьох експедицій, що тепер знаходяться в Антарктиді і завданням яких є — робити виміри льодових глибин.

Ці виміри, після 20 років, покажуть, чи Антарктида тратить, а чи набуває лід — що має великий вплив на потеплення чи охолодження клімату на всій землі.

Подав **Ст. Г.**

——oOo——

Сумівки, члени балетного гуртка при осередку СУМ-у в Ажільон: Л. Кузецова, А. Калинюк, Т. Федунів, Т. Собчак, Ж. Панченко, Австралія, 1955 р.

Нововідкрите плем'я карликів

Плем'я карликуватих людей — т. зв. **піґмеїв**, що осягають приблизно двох третин зросту нормальних рас людських — були досі відомі лише в джунґлях Центральної Африки і в деяких малозаселених місцевостях Південної Азії. Проф. Мартін Ґюсінд, видатний американський антрополог, відкрив 1956 року невідоме доти плем'я піґмеїв на горах східньої половини Нової Ґвінеї, на теренах, які офіційно перебувають під «мандатним» правлінням Австралії, проте містять у собі величезні, ще зовсім не досліджені, простори.

Відмінно від своїх африканських родичів, новоґвінейські піґмеї живуть на відкритій поверхні високих гірських плято з лише незначною рослинністю. На ці терени, де вони дуже терплять від гірського холоду та майже постійного недоїдання(через брак їстивних рослин і тварин), вони очевидно були витиснені з долин і лісів своїми міцними сусідами — папуасами, які й натепер раз-у-раз нападають на них, головне, з метою викрадання піґмейських жінок, що на них вони чомусь особливо ласі. Піґмеї лише слабо бороняться проти своїх войовничих і краще озброєних ворогів, воліють рятуватись утечею.

За спостереженням очоленої проф. Ґюсіндом наукової експедиції, піґмеї, попри нужденні умовини свого існування, надзвичайні навіть серед племен, що перебувають на примітивному рівні розвитку матеріяльної культури, не можуть розглядатись як здеґенеровані ні під фізичним, ані під психологічним поглядом. Вони дуже миролюбні, мають урівноважену вдачу, злочини серед них сливе невідомі. Проф. Ґюсінд, що спостерігав їх побут упродовж численних тижнів, є схильний пояснити це — принаймі, частково — позитивним психофізичним впливом їхньої улюбленої страви, яка складається головним чином із підсмажених земляних жуків, із породи т. зв. скарабеїв, проте невідомого поза Новою Ґвінеєю різновиду. Для піґмеїв цілий світ людський ділиться на мирних «споживачів скарабеїв» (цебто їх самих) і войовничих «неспоживачів скарабеїв», до яких вони ставляться з великою недовірою та боязню.

Переведена проф. Ґюсіндом лябораторна аналіза хемічного складу їстивних частин тих скарабеїв виявила в них наявність особливої речовини, подібної до вітамінів, точніше кажучи — до т. зв. «вітамінозного комплексу Т», міцнішої за відомі досі вітаміни.

——oOo——

В сумівській уніформі юнацтво СУМ-у в Бельґії брало участь у 1956 р. у здвизі СУМ-у. Похід вулицями міста.

Література:

Джек Шефер

Постріл у минуле

(Закінчення з попереднього числа)

«Не балакайте безглуздя», сказав старий: «Мартин це файно спартачив би. Стріляв я».

Пан Фінлі здивувався. Він підніс руку, глянув на неї, обернув її і почав роздивлятись на свої гарні нігті. Він відкашлявся: «Так ... так, звичайно ж, п. Бранте. По всіх тих роках, і коли ви вже стільки про це міркували, здасться, що, може, ...»

«І відстань була понад 1000 футів».

Пан Фінлі обмінявся поглядом із Джерріною матір'ю, підійняв брови і знизав плечима. Він знов відкашлявся, ще трохи покахикав і звернувся до старого: «Так, дуже дякую, п. Бранте. Ви мені дуже допомогли. Принаймні, такий був ваш намір. Можливо, я вас спитаю одного дня про ваші інші пережиття ...»

Старий навіть не дослухав до кінця. Він випростався з великого крісла і пошкандибав із кімнати. «Я гадав, вам треба фактів», сказав він і зник до сходів.

Джерріна мати пішла з п. Фінлі до дверей і сказала йому кілька слів перепрошення, а п. Фінлі чемно відповів.

Джеррі лишався сидіти на софі в мешканевій кімнаті, закляканий і прямий. Він був немов електризований дикою радістю та напругою ...

«Мати, що він іще зробив, що ти мені не хотіла сказати?»

«Ох, Джеррі, ти не повинен так багато турбуватись про ті речі. Я не добачаю, чому люди мають знов підсвіжувати всі ті жахливі історії. Люди повинні б забути, що в нас не завжди були такі пристойні та спокійні часи, як насьогодні.»

«Що він зробив, мати?»

«Отже ... припускаю, колись ти про це все ж таки однаково дізнаєшся. Коли його жінка померла — а я певна, що вона загинула від суму через нього, тоді ... він почав жити з якоюсь індіянкою. І він ... він навіть не одружився з нею. Отак, тепер ти це знаєш, прошу тебе про це відтепер уже не думати.»

Джеррі почекав, доки його мати пішла до зверхнього поверху прибирати. Тоді він пішов шукати свого прадіда. Він знайшов його на старому кухенному стільці в пивниці, біля скрині на вугілля.

Джеррі Лінтон, стрункий і майже такий самий високий, як його батько, стояв на сходах до пивниці і бачив, як той ссав свою стару булькочучу люльку, і раптом він відчув страх перед цим чужим старим чоловіком, який, попри свою висхлу й похилу постать, попри мутний натепер зір очей, немов висаджував у повітря ціле акуратне видноколо звичайного життя.

Він ледве спромігся вимовити слово: «Діду»...

Старий, мабуть, справді мав свій щасливий день. Не повертаючи голови він сказав: «Ну, хлопче?»

«Чи ти ... справді застрілив того індіянина?»

Старий помовчав кілька секунд, потім повільно обернувся до Джеррі і кивнув головою: «Тією рушницею, що там нагорі. Це добра рушниця, хлопче».

Хлопець присів на сходи: «Та індіянка... чому ти не одружився з нею?»

«Це твоя мати набалакала, чи що?» старий посміхнувся: «Фактично я ж з нею одружився. По-індіянському. Цього було для неї досить і для мене теж. Лишалась при мені, аж доки померла».

Він знов посміхнувся: «Хочу тобі щось сказати, хлопче. Вона була краща жінка, ніж та перша».

Відтоді всі суботи становили щось особливе. Поки Джерріна мати робила свої закупи в місті, Джеррі сидів із старим у пивниці або на лаві за ґаражем, і його запитам не було кінця:

«Ти ніколи не відчував страху, діду? Індіяни та дикі звірі, та все таке інше?»

«Ще й як, хлопче. Часто. Жахливого страху. Назад не було путі, мав дрижаки, а потім казав собі: «Джонасе, ти, клятий осле, сам себе спровадив у калюжу, тепер мусиш і хлептати що надійде». І тоді мені вже не було так до чортів кепсько.»

*
* *

Джеррі провадив подвійне життя. Одно — поважне, порядне, повне безпеки та чемности, яке визначалось школою, правилами пристойности та незмінними звичаями його батьківського дому, і друге — хаотичне, збуджувальне, яке кидало його, за волею випадку, в минувшину старої людини, що ніколи не респектувала битих шляхів. Уявне життя в новому, ще не приборканому краї, де самота рвала нерви, а небезпека була за постійного супутника, де чоловік мусів часто дивитись уздовж дула своєї рушниці та добре ціляти.

По деякім часі ці дві сторони його життя почали стоплюватись докупи, хоч цього ніхто не помічав, ані сам Джеррі. Одного дня батько приніс із собою новий випуск Історичного Товариства і показав йому статтю п. Фінлі. Там містилась, чорним по білому, ціла історія, гарно розповідана та виряджена примітками, з безперечним авторитетом друкованого слова. Мартин Шульц застрілив індіянського розвідника, і всі шістнадцять утікачів завдячували своє життя його розважності й холоднокровності. Джонас Брант був згаданий лише в одній із приміток.

Отже його мати мала рацію. Суботні передполудні за ґаражем дійшли кінця. Нащо мав він далі слухати старого?

Джеррі розглядав його тепер з розумної перспективи і мусів визнати, що старий вже від довшого часу фактично плутав деякі дані і подеколи суперечив сам собі.

*
* *

Джеррі вже мав п'ятнадцять років і був другий рік у вищій школі, коли, прокинувшись одного весняного ранку під перший світанок, він відчув, що щось не в порядку.

Раптом йому прояснiло: не було чути шкандибаючих кроків понад ним. Він здивувався з цього і згодом знов заснув. Коли його мати збудила його і він прийшов одягнений додому, в помешканні було холодно, його батько був у пивниці і порався навколо печі.

Під час сніданку з'явився лікар і пішов із Джерріним батьком догори. За кілька хвилин вони повернулись, і моторний, благодушний доктор потер собі руки та сказав: «Ви не повинні турбуватись, пані Лінтон. В нього трошки гарячки, але це річ звичайна. Це був легкий удар, проте він має аж на диво добру конституцію. Я не здивувався б, якби він за пару днів був знову на ногах».

Але це не тривало пару днів.

Вже наступного ранку Джеррі почув шкандибаючі кроки, проте не такі повільні, як звичайно, а легші та швидші.

Він вислизнув із ліжка, пройшов на кінчиках пальців до дверей і відчинив їх на якусь щілину. Старий саме зникав по задніх сходах. Він мав при собі свою рушницю . . .

Джеррі стояв нерухомо, притискаючись обличчям до щілини в дверях. Потім він одягся якомога швидше і побіг задніми сходами додолу.

В пивниці старого не було. Джеррі знайшов його за ґаражем. Він стояв там випроставшись, тримав у руці важку, стару рушницю, і його розплющені очі блимнули, коли він побачив наближення Джеррі з-за рогу ґаражу.

«Крайній час, щоб ти вибрався з-під перини», сказав він: «Тут щось діється». Він глянув на Джеррі з чудною проникливістю: «Чи ж ти не відчуваєш? Запах індіянів».

Він показав вільною рукою понад порожній пустир за їх домом, на горбок, що ховав за собою місце для міських відпадків. Під зростаючим ранковим світлом Джеррі побачив тонку нитку диму, що підносилась і танула в повітрі.

«Це ж лише вогонь на . . .» почав він був. Але старий повернув до нього голову і гнівно прошепотів: «Кажи радше, що ти не знаєш їхніх сиґналів. Хтось має піти на розвідку, інакше вони будуть у нас на шиї, перше ніж ми помітимо».

Старий помаршував навпростець, він довгими кроками перейшов пустир за домом. Джеррі вагався, але потім побіг щодуху йому вслід.

Старий кинув на нього швидко оком, коли вони порівнялись. «Отак добре, Джеррі», сказав він: «двоє мають більше шанс за одного».

Тож вони маршували навпростець крізь поля та перелазили живоплоти та огорожі, що траплялись їм на путі.

Якийсь собака побіг брешучи за ними. Старий повернувся та промурчав йому щось, і собака стих, підібрав хвіст та побіг геть.

Вони зійшли на горбок перед місцем до відпадків. Десь на задньому тлі все ще тлів якийсь вогонь, але старий вже не звертав на нього уваги. Він підійняв руку понад очі, щоб охоронити їх перед сходячим сонцем, і роздивлявся на рівнину.

«Отам, крізь прогалину, вони будуть повзти», сказав він і взяв напрямок на єдиний ще не забудований шматок землі навколо, до підніжжя більшого горба, що зноситься на захід від міста, з укритим великими каменюками східнім схилом.

Вони осягли краю горба, в Джеррі ноги були вже стомлені. Йо-

му було незрозуміло, як старий ще може триматись стоячи на своїх відморожених ногах.

Але той простував бадьоро далі, повертався головою з боку на бік, і його очі уважно блимали під густими бровами. Він почав лізти догори лівим краєм висхлого річища, а Джеррі з трудом ішов услід.

«Не розумію», сказав старий згодом і спинився: «Тут же не було сіюксів за останніх часів». Він поліз далі, і вони майже осягли вершка горба, коли старий так твердо вдарив хлопця по плечу, що в того зігнулись коліна.

«Додолу», прошепотів він, упав на ґрунт і поповз поза велику каменюку: «Сюди!»

Так вони лежали обидва поза каменюкою, на краю широкої ущелини, перед висхлим річищем. Під ними в далечі миттіло, оточене гарними сільськими дворами, гарне місто зі своїми прямокутними вулицями, де всі пристойні і поважні люди ще спали.

Старий підійняв голову і роздивлявся понад край каменюки.

«Сюди, хлопче», сказав він: «Бачиш його? Отам, поза великим каменем, що виглядає, немов барило».

Джеррі почувався стомленим і змученим, але напруження не залишило його ані на мить. Він теж роздивлявся геть понад каменюку і нарешті добачив по другому боці ущелини той великий камінь, про який казав старий. Але це й було все.

«Вони там», сказав старий: «Ті повзучі собаки, ті розмальовані».

Джеррі сплющив повіки аж до вузької щілини і нарешті добачив поза великим каменем червонувату мигтячу пляму на схилі.

«Напевне там ціла зграя поза хребтом», хрипко прошепотів старий: «Марш, іди й збуди людей. Я затримаю їх тут до вашого приходу».

Джеррі зігнувся і відповз пару кроків назад.

Але це йому здавалось дурним, він спинився й повернувся. Старий лежав пласко на ґрунті біля каменюки, він щось промурмотів і висунув рушницю наперед. Потім він поклав собі палець у рот і підняв його в повітря.

«Вітер зі швидкістю десятьох миль», промурмотів він: «Коло тридцятьох футів відхилення, так я гадаю». Він сперся на лівому лікті і тримав лівою рукою важку, стару рушницю, притиснув кольбу до правого плеча і цілився понад старомодну мушку.

Раптом стара пукавка загриміла, немов гармата, і зворотний удар потряс тілом старого. Той відкотився назад поза каменюку і випростався сидячи, все ще з рушницею в руках. Він відтягнув замок, порився в кишені і витягнув з неї чудну полотняну патронташу. Він хотів зарядити знов. Його старі пальці поралися з патронами.

Та ось рушниця впала йому навскоси на ноги. Його тіло заклякнуло, він повільно підніс свою стару голову. Він побачив Джеррі.

«Що ти тут робиш, хлопче?» сказав він. Потім він упав, наче мішок, і відкотився вбік по землі.

Джеррі відразу зрозумів, що старий помер.

Довго дивився він на нерухоме тіло. Потім глянув уперед, шукаючи тієї червоної плями над великим каменем, що виглядав, немов барило.

Він почав повільно спускатись в ущелину, потім вліз по другому боці догори.

Там був той камінь. А поза ним, на більшій відстані, ніж можна було припустити, дивлячися з другого краю ущелини, була та пляма — з червоного піщаника. Якраз під її зверхнім краєм відблискував свіжий слід від кулі.

Джеррі пішов назад. Він робив довгі кроки і намагався йти правильним темпом. Додолу, крізь старе річище, і знов догори. Він підійняв рушницю. На металі не було ані однієї плямки ржі.

«Так», сказав він: «Я є Лінтон. Але я також є Брант».

Він сказав це до мертвої старої людини, яка дала йому щось, чого йому ніхто ніколи не зможе відібрати. Завжди, аж до кінця, він бачитиме — досить лише заплющити очі — пляму з червоного піщаника, геть поза 1.000 футів зарослих пустирів.

Він повернувся і пішов назад до міста, щоб покликати свого батька, який у свій акуратно-точний, надійний спосіб потурбувався б за те, що залишилось від старого. Переклав **В. Д.**

——oOo——

ПЕТРО КІЗКО

*
* *

Прийди скоріше, жадана хвилино,
Для всіх однако, сонце, засвіти!
Із себе скинь окови, Україно,
І знов у квіти зодягнися Ти!
Нічого я хотіти більш не можу,
Як одного, що серце виклика:
Помилуй нас від мук подальших, Боже,
Позбав народ мій від большевика!
Нехай не плаче у скорботі мати,
Не пухнуть з голоду сестра і брат!
З них кожний хоче, як людина, мати
Усі достоїнства і будня, й свят.
Земля і небо, сонце людям дані
Від Бога всім однаково. Чому ж
Моєї Батьківщини люди гнані
Терпіти мусять отаку пітьму?
Мій край найбільше переніс терпіння,
Тому, можливо, він величним є.
Я твердо вірю у його спасіння, —
Народ мій щастя виборе своє.
Прийди ж скоріше, жадана хвилино,
Для всіх однако, сонце, засвіти!
Із себе скинь окови, Україно,
І знов у квіти зодягнися Ти!
1957.

О. Страсбурґ... *)

О, Страсбурґ, о, Страсбурґ,
О, місто чарівне!
В тобі лежить солдатських
Тіл в гробі не одне...

(Німецька народня пісня).

Товаришка Дандова висунула голову з дверей бюра й гукнула вздовж коридору: «Товаришу Черний, ходіть швидко сюди! Телефон — говорить Страсбурґ!»

Франтішек Черний, що був уже на шляху до установчої їдальні, поспішив назад і взяв слухавку. З мушлі до нього прозвучало:

«Говорить Страсбурґ. Ви, товариш Черний? Я дзвоню з приводу Вашого капелюха. Він знайшовся, можете одержати його тут у ґардеробі».

Франтішек Черний був дуже задоволений. Він учора купив був капелюх і відразу ж потім забув його в ресторані «Страсбурґ».

— Все ж таки ще бувають чесні люди, — подумав він собі, адже він уже майже мав підозру, коли йому вчора увечорі були сказали, мовляв, нічого не бачили. Тож він тепер усе ж знайшовся. Чудово!

Проте насправді з телефонічного виклику раділо двоє людей: Франтішек Черний, бо він через нього впевнився, що його новий капелюх не втрачений, і товариш Чепик із сусіднього бюра, який не мав жадного уявлення про ролю головного вбрання в усій цій справі. Товариш Чепик лише почув був випадково «Страсбурґ», і цього йому було досить. Він оббіг цілу установу і розповів кожному, відгороджуючи вуста долонею, пікантну новину, що Черний, напевно, імперіялістичний аґент:

«Я це чув сам! Його викликав Страсбурґ! Він зрадник на утриманні Аденауера...»

«Та слухай но, Чепик, що має Аденауер до діла зі Страсбурґом?»

«Звичайно ж, якраз ти його повинен боронити! Але ж не можна перекрутити фактів: він розмовляє зі Страсбурґом, та ще й у робочий час! Через установчий апарат!»

Франтішек Черний мав одержати відпустку. Він її, проте, не дістав.

Для нього передбачалося підвищення платні. Воно відпало.

Він дедалі більше відчував, що атмосфера навколо нього якось холодне, як скоро він до когось в установі звертається.

Коли відкрилась кандидатура на значнішу посаду, керівник установи викликав його до себе.

«Послухай но, товаришу, ти добрий працівник — надійний, сумлінний, повний ініціятиви — але в твоїй документації є темна пляма: що то була за дурна історія з тим Страсбурґом?»

Черний спочатку зовсім не розумів, чого шеф хоче. Потім його відразу осяяло. Він пояснив усю історію. Історію перевірили. Все здавалося в порядку. Проте, коли він мав перейняти на себе філію установи, справа про Страсбурґ іще раз виринула на поверх-

*) Переклад із чеського журналу «Нови Живот», ч. 2, Прага, 1955.

ню. Нарешті цілу історію знов перевірили, але тим часом керівником філії вже став інший колеґа.

Франтішек Черний був сам із себе людина спокійна, проте цей клопіт потроху зденервував його. Одного разу він дістав собі догану, закричавши на товаришку Клябікову: коли розмова торкнулася була диверсантів і зрадників, товаришка Клябікова зауважила: «Як воно власне щодо тебе, товаришу Черний? Як ти міг так утратити чуйність?»

«Таж я нічого не втратив!» — заревів на неї Черний: — «Лише капелюх я був утратив, до чорта — стара ти коза!»

Це таки справді було негарно, бо товаришка Клябікова була в установі лише знедавна і не могла знати, які дотичні чутки вірні, а які ні.

— Атмосфера ступнево стає нестерпна, — думав собі Черний і вжив заходів, щоб перейти до іншої установи. Більшість його товаришів визнали це дуже розумним, зокрема товариш Чепик. Він сказав одному з колеґ:

«Знаєш що, кінець-кінцем він має рацію, що хоче геть звідси. Адже ми неправильно поставились були до нього. Звичайно ж, коли обміркувати як слід, то він сам почасти винний. Але не важить. Чи це назвати плинністю службових сил, чи якось інакше — і для нас, і для нього так буде краще».

Тож одного дня Франтішек Черний залишив своє місце праці, де він не спромігся був змити з себе певну підозру, і перейшов до іншої установи. Пізніше ми чули, що новий шеф вважає його за дивака якогось: Франтішек у перший день приніс із собою паперовий звиток, з якого витягнув у бюрі дирекції свій капелюх.

«Бачите, товаришу керівник, оце є капелюх. Він виглядає новим, хоч він у мене вже два роки. Я ніколи не надягаю його, але ношу його з собою в характері алібі. Потелефонуйте, будь ласка, до ресторану «Місто Страсбурґ»; дівчина з ґардероби напевно пригадає собі. Старший кельнер, щоправда, пішов геть, він тим часом улаштувався в Пежінокові — не бійтеся, це не місцевість коло Братіслави, але винарня на площі Войтеске... Ні, ні, товаришу, я ж справді тверезий, рівно ж і при розумі. Я його ще не втратив уповні, хоч правда й те, що... Я лише хотів вирівняти справу вже від початку, бо я певний, що товариш Чепик Вас викликав і повідомив про мій телефонічний зв'язок зі Страсбурґом — звичайно ж, я так і знав!... Так, я й сам питаю себе, чому він це робить. Я ніколи нічого не чинив йому прикрого. Лише одного разу — це було вже давно — сказав я йому, що він прецінь неповинен залишати довірочні матеріяли в себе на столі, коли виходить з бюра. Тоді він визвірився. Він мені вже покаже, — сказав він, — що то значить бути чуйним та в поготівлі... Тож він і показував мені це аж два роки...

——oOo——

З сумівської творчости:

Ів. ХАЛЯВА

Причта про єдність

Давніше, як давно, — колись
У Любечі князі зійшлись
І присягнули при хресті:
«Один другому все простім
На зло поганих агарян!
Хай не сміється більш Буняк,
Що знищить нас чи так чи сяк
І в замках виростить бур'ян!

Забудьмо чвари всі свої
Й на поклик рідної землі,
На захист прадідів костей
Від цих непроханих гостей,
Свою зібравши кожний рать,
З'єднаймо сили у одну,
Орду бо дику й навісну
Нам поодинці не здолать!..»

Отак у Любечі колись
Князі у єдності клялись.
Та то лишень слова були,
Бо тільки з Любеча пішли,
До Святополка в Київ-град
Давид волинський завітав
І в байку свіжу вже вплітав
Сусіда-князя в купу зрад.

А Василько і Мономах
На полюванні навіть в снах
Про це й подумать не могли.
Коли ж до Василька посли
Дали від Святополка вість,
Щоб гостем був, до всіх бояр,
Що відмовляли хитрий дар,
Сміливо втяв: «Піду на злість!»

І тільки в браму Золоту
Ступив ногою князь, як тут
Згребли його і на руках
Внесли в темницю. У льохах
В задумі нидів Василько
І не гадав, що вже йому
Не бачить світла, а тюрму,
Де темрява снує слідком.

У Києві заграли в дзвін;
На половців не кликав він.
То Святополк бажав нарад
З боярами, щоб Київ-град
Почув Давидові слова.
Бояри ж радили князям,
Щоб хто гріху, бува, не взяв
І не терпіла голова.

Давид нагоди не минув,
Прийняв на себе всю вину,
Бо на сусіда Василька
Тряслася заздрісна рука.
Не зміг намовити киян,
Та тішився бодай ще тим,
Що зможе з в'язнем утекти
І доконати сам свій плян.

Минувши Київ через ніч,
Давид всю зброю скинув з пліч
І, наказавши гайдукам
Зв'язати міцно Василька,
А катові гострить ножа,
В маленьку будку в'язня вніс,
Де й процідив йому під ніс:
«...і Теребовля не чужа...»
«О, знаю, Каїне ти мій, —

За клаптик бідної землі
У тебе гонору не стать!
А тих присяг, що зволив дать,
Ти не освятиш без крови
Братерської! Спускай і пий!..
Немудрих розум край святий
Вже й так побив на острови...»

Замовк і задививсь в поля,
Що шелестіли. — «Ах, земля!
Як довго родиш ти бродяг,
Що вказують поганам шлях,
Як довго родиш ти синів,
Що гірші звірів лісових,
Так довго не позбудеш лих
Від плюндрування і вогнів!..»

У Василька не стало слів, —
Беринду вгледів і зімлів.
За хвильку був він без очей...
Поїхали... А там з плачем
Попівна випрану вдягла

Йому сорочку. — «Чий це
плач?» —
«Це я, Марія... О, пробач...» —
І з ляком все розповіла.

«Тобі сорочку принесли
І наказали?!.. Тьху, осли!
Боялися крови на ній,
Даремно литої... Мені
Аж страх, що шиї гнуть орді...
Хоч присягали на хреста,
Та з того пісенька пуста —
Забавка вітру на воді...»

*

Не хочу більше вас томить.
Скажу відкрито: я в цю мить
Ще чую звук і зміст тих слів,
Що князь покривджений зумів
До сотень поколінь ректи:
«Про єдність менше говори,
А дій для єдности й живи,
То й інші зроблять так, як ти!»

Detroit, 1956 р.

——oOo——

Постаті сучасної доби:

Емон де-Валера

Великий державний муж Ірляндії, який нещодавно в третій раз упродовж останніх 25 років очолив уряд Ірляндської Республіки, як лідер найміцнішої — на основі останніх парляментських виборів — партії ірляндського парляменту, — належить до найстарших (не лише віком, але й політичним стажем) державних мужів світу: він народився 1882 року, а вперше був обраний на члена брітанської Палати Громад аж п'ятьма роками раніше за нинішнього найстаршого стажем члена тієї Палати. Припускається, що виборча перемога очоленої ним політичної партії «Фіяна Файл» є спричинена, в першу чергу, його особистим впливом, бо програма цієї партії не є істотно відмінна від програми головних конкуруючих з нею політичних уґрупувань.

Надзвичайна популярність, якою де-Валера користується серед більшости — проте не переважної більшости — ірляндської людности, як рівно ж і гостро критичне ставлення до нього з боку меншости (але численної меншости), однаково мірою пояснюються його бурхливим і багато разів блискучим революційним минулим.

Ця висока й худа постать у чорному вбранні, з чорним капелюхом, твердим білим комірцем і старомодними сталевими окулярами — саме в такому вигляді об'їжджав він за останньої передвиборчої кампанії, впродовж тижнів, ірляндські міста, містечка й села, врівноваженим тоном доводячи робітникам і фармерам «політичну безпринциповість» партій урядової коаліції — це та сама людина, яка за великоднього повстання в Дебліні 1916 року командувала тим укріпленим постом, що завдав брітанським збройним силам найбільших утрат. Де-Валера врятувався тоді від розстрілу лише в останню хвилину, щоб стати незабаром головою національно-революційної організації «Шин Фейн» і президентом першого — підпільного — парляменту. Бувши схопленим брітанською владою, він утік 1919 року з в'язниці в м. Лінкольн за допомогою Майка Коллінза — одного з його найрішучіших політичних противників за пізніших часів, коли Коллінз став прем'єром, а згодом і президентом ірляндської самостійної держави — поїхав до Північної

Америки, щоб зібрати серед тамтешніх ірляндців-еміґрантів та їхніх нащадків потрібні фонди для Ірляндської Республіканської Армії і, нелеґально повернувшись до Ірляндії, вступив у лави тієї партизанської армії рядовиком. Коли брітанський уряд, по шестирічній партизанській війні в Ірляндії, визнав 1921 року (значною мірою під тиском громадської опінії в США, хоч Вашінґтон офіційно дотримувався політики невтручання) фактичну незалежність Ірляндської Республіки — обмежену в договорі 1921 року лише суто номінальними застереженнями — але ціною збереження брітанської влади на крайньому північному сході острова, в автономній області Ульстер, — то де-Валера очолив ту частину Ірляндської Республіканської Армії, яка не згоджувалась резиґнувати з Ульстеру, оголосив договір 1921 року «зрадницьким» і намагався розпочати громадянську війну проти леґального ірляндського уряду та парляменту, які той договір підписали й зратифікували. Проте активні прихильники де-Валери виявились занадто нечисленними, спроба громадянської війни за кільканадцять місяців вичерпалась, а сам де-Валера, потрапивши 1923 року під арешт, перебув 11 місяців (із загального числа тридцятьох перших місяців офіційного існування ірляндської держави) у в'язниці, за цим разом — ірляндській.

Оця — така болісна для молодої ірляндської самостійности — проблема Улстеру лишається й досьогодні в тому самому стані, що й 1921 року, і навряд чи надасться за ближчих часів до бодай компромісового розв'язання. Звичайно ж, Улстер був завойований англійцями за пізнього середньовіччя в такий самий насильницький спосіб, як і решта Ірляндії. Але від кінця 17. сторіччя саме ця частина острова зазнала **масової** — і то, в першу чергу, аґрарної — брітанської (переважно шотлянської) колонізації, і коли в усіх інших областях Ірляндії, хібащо за винятком її столиці Дебліну, брітанці складали перед 1921 роком лише нечисленний привілейований прошарок урядовців, більших землевласників, комерсантів і т. ін. — в Улстері вони перебувають компактними масами, і то здебільшого вже понад два сторіччя. Але й тубільна людність Улстеру є дуже великою мірою занґлізована, зокрема здебільшого перейшла до анґліканства, презбітеріянства та інших англійських протестантських сект; і ця конфесійна відмінність надзвичайно загострює політичний антаґонізм, бо решта Ірляндії належить до найпослідовніше римо-католицьких країн у світі, і становище «ірляндця-некатолика» є таким самим абсурдом, як, приміром, «православного поляка». Отже більшість постійних мешканців Улстеру не вважає себе за ірляндців і, навіть мимо свого почасти брітанського походження, ставати ними відмовляється; щоб «ірляндизувати» Улстер, треба було б винищити або викинути геть, щонайменше, половину його людности.

За таких умовин, і сам де-Валера, коли, після довшого перебування в опозиції до парляментського уряду, прийшов нарешті до влади, ставши прем'єром 1932 року, впродовж 16 років свого першого урядування, та 3-х років другого (1951-1954), обмежився в справі ірляндсько-брітанських взаємин лише на незначних і радше формальних осягах національної політики, як от скасування фіктивного посту брітанського ґенерал-губернаторства та присяги

на ім'я брітанського короля (це, власне, лише зовнішній вияв фактичної неналежности Ірляндської Республіки до Коммонвелту), ліквідація брітанських прероґатив стосовно до певних ірляндських портів, тощо. Офіційний вихід Ірляндії з Коммонвелту не був проголошений, бо через нього величезна кількість ірляндців, що постійно мешкають у Брітанії, мусіла б обирати між брітанським громадянством і поворотом додому: в першому випадку, вони ступнево денаціоналізувалися б, а в другому, їхній поворот спричинився б у країні до економічної катастрофи, бо Ірляндія ще й тепер не спроможна вповні прогодувати свою людність, і еміґраційний рух до Північної Америки триває далі.

Що ж до Улстеру, то де-Валера обстоює насьогодні тимчасове збереження статус-кво, бо, мовляв, прилучення Улстеру вимагало б радикальних змін у національно-мовній політиці: ірляндська мова, що є обов'язковим предметом навчання в усіх шкільних закладах, є в Улстері майже зовсім витиснена англійською. Проте здається, що й у самій Ірляндії 30-річна спроба воскресити ірляндську мову в характері національно-державної не осягла виріщального успіху.

Втім, де-Валера напевно має й серйозні мотиви не висувати улстерського питання на передній плян. Цей син еспанця й ірляндки, народжений в США (щоправда, вихований від 2 років віку в Ірляндії), а за первісним своїм фахом — гімназійний викладач математики, став творцем чинної від 1937 року державної конституції і — головна його заслуга — спромігся зберегти невтралітет Ірляндії за 2. світової війни. Ірляндська нація має всі причини ставитись до нього з повним довір'ям. **Д.**

——oOo——

Хор Юного СУМ-у під керівництвом М. Коваля бере участь у Шевченківському вечорі в Ковентрі, Англія, 1957 р.

СХИЛЯЄМО ГОЛОВИ ПЕРЕД ЙОГО МАЄСТАТИЧНОЮ ПОСТАТТЮ

Українська еміґрація, як і цілий український народ, понесли велику втрату: 23. лютого 1957 року, о 7 год. 5 хв. ранку в Англії несподівано помер ЙОГО СВІТЛІСТЬ ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ.

Українська спільнота на чужині переживає в жалобі таку болючу несподівану смерть Престонаслідника Гетьманського Руху. Покійний очолював Український Монархічний Гетьманський Рух і все своє життя присвятив боротьбі за звільнення України, за Християнську Українську Самостійну, Соборну Державу.

Схиляємо голови перед ЙОГО Маєстатичною Постаттю, з глибокою вірою і клятвою для здійснення ЙОГО заповіту.

——oOo——

Молодь інших народів:

Мадярські підлітки

Маріонетковий уряд московського яничара Яноша **Кадара** заборонив у сателітній Мадярщині святкувати 15. березня — 109. річницю переможного вибуху національної й демократичної революції 1848 року — проте не спромігся запобігти масовій пропаґандивній протимосковській акції, яку розгорнули з приводу тієї дати героїчні мадярські патріоти, навіть у напівзруйнованій совєтськими гарматами й танками столиці **Будапешті.** Цей неподоланий і невловимий масовий спротив московському окупантові та його місцевим поплічникам охоплює всі шари й катеґорії волелюбної людности; але особливо маркантну участь у складанні, розмноженні й поширенні летючок та гасел відограє мадярське **юнацтво,** включно з підлітками і навіть дітьми старшого віку. До редакції відомого паризького часопису «Фіґаро» потрапив аж десяток таких рукописних гасел, знайдених однією будапештською вчителькою в шкільних течках її 9-12-річних учениць. Старанно виведені на шкільному папері «в клітку» «каліграфічними» літерами — проте не без правописних помилок та «підчисток» — вони справляють зворушливе враження, одностайно виголошуючи: «Хай живе наша гарна Мадярщина!» — «Свободу злощасним мадярам!» — «Хай росіяни повертаються до себе!» — або й коротше: «Геть росіян!»

Разом з ними досталось до французької преси також кілька мадярських поезій, присвячених недавнім революційним подіям і поширюваних у країні в підпільний спосіб; імена авторів є, мабуть, багато кому відомі, але назовні тримаються в таємниці. Подаємо тут (за французьким буквальним перекладом) один зразок, який підносить саме постать мадярського підлітка — «незнаного вояка» національного повстання:

ХЛОПЧИСЬКО З БУДАПЕШТУ

Хлопчиську з Будапешту, ти,
сумного віку хлопцю, вихований в дітбудинках,
чиє життя не лічить більше, ніж
п'ятнадцять хмурих весен,
ти, що живився «ідеологією» від абетки —
в совєтських танків дикім гримотінні
співав ти пісню волю.

У зливі сталі з танків
твоя мала рука не затремтіла,
ти сміло взявсь за скоростріл
вогонь по них відкрити.
Твоє мале здригнулось, може, серце,
та ти побіг хоробро,
щоб кинути спокійно й впевнено
бензини пляшку . . .

Хлопчиську з Будапешту, ти, герою між героїв,
що кров свою пролляв так дорого,
оплату ти свою дістав уже,
коли святу ми вибороли волю.

Товаришу малий, клянемося тобі,
що боронитимемо цей дорогоцінний спогад:
не може бути, щоб твоє маленьке серце
дало пролляти кров свою даремно.

Хлопчиську з Будапешту,
сумного віку хлопцю, вихований в дітбудинках,
чиє життя не лічить більше, ніж
п'ятнадцять хмурих весен,
ти, що пожертвував своє життя
за батьківщину —
як довго на землі жить буде хоч один мадяр,
тебе ніколи не забудемо.

———oOo———

Плоди народної освіти

В зв'язку з останнім черговим призивом французької молоді до війська, в одному з призовних районів центральної Франції (в Понтуазі) був переведений цікавий «культурний експеримент»: 3.500 призовників мали відповісти на коротку усну анкету, зміст якої стосувався до найелементарніших відомостей із сучасного політичного життя Франції. Результати виявились не лише дивними, але й справді страховинними, бо свідчили про цілковиту політичну іґноранцію далеко переважної більшости сьогоднішнього французького юнацтва (щонайменше, чоловічої статі). Звичайно ж, ніхто — або сливе ніхто— не відповів: «не знаю»; відповідали: «політика мене не цікавить». Але від того не легше.

Отже, на запитання: «хто править Францією?» — лише 20% дали вірну відповідь (прем'єр, чи то голова ради міністрів, чи то просто голова уряду), а рівно половина — невірну (президент Французької Республіки); 30% оголосили себе «незацікавленими», але знайшлись аж **троє**, які відповіли: «король».

Що прем'єр-міністром Франції є насьогодні Ґі Моле, — відомо лише 15 відсоткам призовників; 10% назвали того чи іншого з його попередників — Піне, Мандес-Франса, Едґара Фора. Решта: «те мене не цікавить», або ще: «вони занадто швидко міняються» (хоч якраз кабінет Ґі Моле перевищив, як на французькі обставини, всі рекорди довговічности).

Навпаки, ім'я теперішнього президента республіки (Рене Коті) правильно назвали аж 85% — очевидно, саме через переважно «репрезентаційні» обов'язки цієї офіційної найвищої посади, чиї реальні політичні права є дуже обмежені.

Що в Франції двопалатна парляментарна система (палата чи то асамблея депутатів і т. зв. «рада республіки» чи то сенат) — знають лише 12%; а існування «Асамблеї Французької Унії» (яка номінально очолює зв'язок французької метрополії з її колоніями та «мандатними територіями») відомо лише одному **пів**процентові.

«Що таке депутат?» — Далеко найчисленніша відповідь: «це такий пан, що займається політикою» (70%); більш-менш правильних відповідей — 4%. Рівно скільки ж правильних відповідей на запитання: «що таке сенатор?» — але 88 відсоткам це поняття взагалі невідоме.

Лише 3% знають прізвище депутата, який репрезентує в парляменті їхню власну округу; і лише коло 10% мають бодай приблизне уявлення про систему місцевого самоврядування.

Зате аж 97% вірно назвали ім'я переможців на останніх всефранцузьких автомобільних, мотоциклетних і роверних змаганнях!

До того слід іще додати, що опитувані призовники походять із 11 економічно дуже відмінних кантонів — сільсько-господарських, індустріяльних, торговельних тощо — і що серед них широко представлені найрізноманітніші шари людности — селяни, ремісники, робітники, службовці, торгівці, студенти, і т. ін. Сливе всі вони закінчили, щонайменше, загальнообов'язкову елементарну школу, де основні відомості з суспільнознавства (під назвою «громадянського вишколу») займають у програмах одно з почесних місць. Отже, школа як така тут, власне, не відповідальна: вона не може змусити юнаків **не забувати**, по її закінченні, того, що їх «не цікавить».

Колись за 1-ої світової війни французькі журналісти, сміючися з російського міністра фінансів Барка, казали, що Росія, напевне, дуже багата держава, коли може собі дозволити люксус — мати такого міністра фінансів.

Натепер цю іронію можна б обернути проти самих французів, сказавши, що Франція, напевне, дуже щаслива держава, коли може собі дозволити той люксус, щоб французька молодь майже зовсім не цікавилась французькою політикою!

——oOo——

Слава Стецько

Серед китайських дітей

Хоч для кожного ясно, що поїздка ц. р. делеґації АБН, як до В'єтнаму, так і до Вільного Китаю, була наскрізь політичної натури, а діти з політикою не мають нічого спільного, то все таки ми мали змогу провести чимало хвилин серед тієї симпатичної частини людської спільноти. Вже на самому летовищі, коли ми причалили в Тайпей (Китай), крім високопоставлених особистостей Китаю, нас зустріли маленькі китайські діти в мальовничих китайських строях. Вони привітали нас букетами квітів. Як же приємно було нам бачити тих гарненьких, з круглими личеньками, китайських дівчаток. Вони трошки налякані, з лискуче чорними очима і з таким самим коротко втятим волоссям.

Антикомуністична Ліґа Азійських Народів — Відділ Китайської Республіки — підготувала окрему програму на час перебування наших делеґатів у Китаї. В програмі першого дня було надруковано: «Прийняття китайської жіночої антиаґресивної ліґи, улаштоване в честь пані С. Стецько». По двогодиннім інтерв'ю з представниками китайської преси ми поїхали на це прийняття. Я сподівалася довгих доповідей про жіночу організацію. Як же приємно була розчарована, коли замість промов ми могли любуватися китайськими танцями у виконанні малих 4-річних дівчаток, одягнутих у старовинні китайські національні строї. Одне дівчатко танцювало краще від іншого. Тимчасом пані з Ліґи подали нам чай, солодощі, овочі, познайомили з своєю діяльністю в Лізі та роздали нам картини із малярства, як теж книжки, видавані ними з численними світлинами. Крім радісної усмішки, я не могла дітям нічого сказати, Ряд знімочок із того прийняття появилися в китайській пресі. Найбільш часто повторювалося дві знімки — п. Тлябар, турецької посолки, делеґатки на конференцію, і моя, серед тих маленьких роками, але великих танцем артисток. Ті милі китайські діти відразу збудили наші серця. Великі невинні

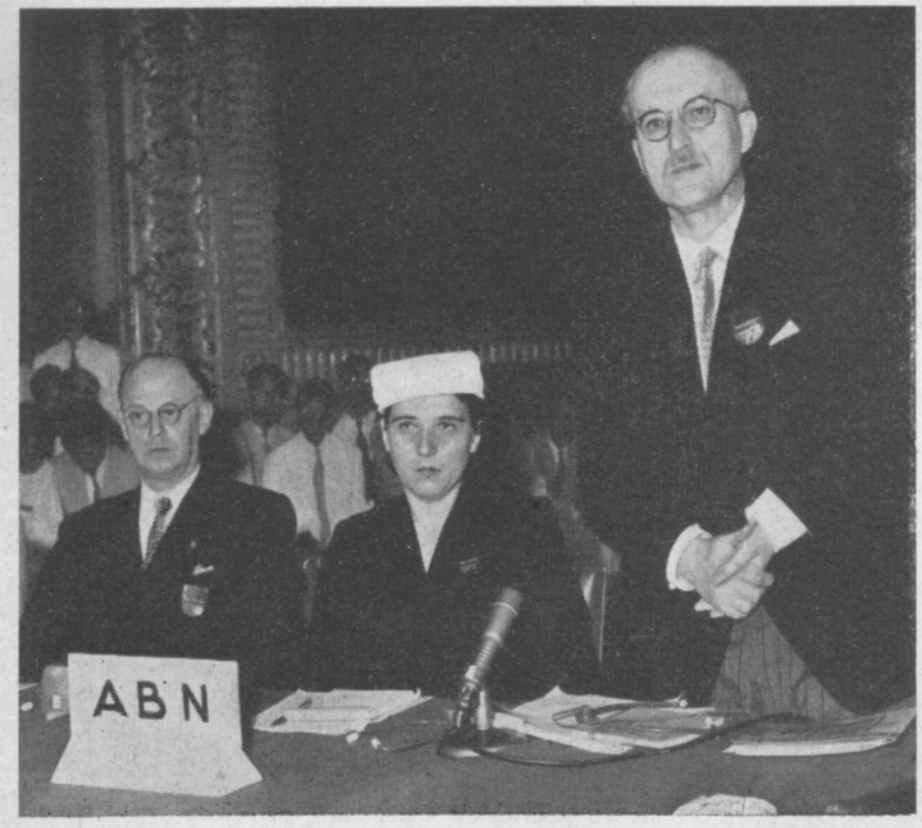

В кінці березня 1957 року Я. Стецько, голова АБН, разом з своєю Дружиною С. Стецько і головою визвольного мадярського руху та головою мілітарної комісії АБН генерал- полковником Фаркаш де Кішбарнак, взяв участь в III-й Конференції Антикомуністичної Ліґи Азійських народів в Сайґоні (Ветнам), а після конференції Я. Стецько відлетів відвідати українців в Австралії, а два члени делеґації відвідали Формозу.

Співпраця АБН з антикомуністичною Ліґою Азійських народів, є одною з важливих політичних успіхів АБН і зокрема, голови останнього українського Правління, Я. Стецька. На світлині: делеґація АБН на конференції в Сайґоні.

очі, круглі личка, легка усмішка на устах, — всі вони, здавалося, до себе подібні.

Усі шкільні діти одягнуті в свої шкільні однострої. Зелені блюзки, сині спіднички в дівчаток, такі ж штани у хлопчиків та біленькі скарпеточки, — надавали їм усім симпатичного вигляду, чистоти, і виразно говорили про дбайливу руку матері. Усміхнені обличчя у всіх тих дітей вказували, що вони щасливі, що про них дбають батьки. Багато є і сиріт. Та всіма ними опікується сама пані Чянґ Кай-шек. Для них побудовані будинки, школи. В таких будинках ми їх відвідували. Діти мають до своєї диспозиції маленькі городи (квітів скрізь було повно), місця для різної гри, птахів у клітках, акваріюми, — усе це в будинках для сиріт. Ласкава рука уряду подбала за те, щоб не дати їм надто болісно відчути втрату батьків.

Коли ми переїжджали поїздом по вільному Китаю, нам часто доводилося зустрічати рої таких шкільних дітей. Вони нас оточували, усміхалися своєю дитячою безжурністю. Ми їх зустрічали в неділю на узгір'ю поблизу Тайпею. Добре виховані, чемні, наче б говорили чужинцеві: «Дивись, наші батьки можуть бути горді за китайське молоде покоління».

Ми хотіли бачити їх школи, бібліотеки. У бібліотеках за чистими довгими столами сиділи хлопці і дівчатка, заглиблені в книжки. Скрізь панувала тиша. На стінах мапи, полиці заставлені книжками. Наш китайський приятель пояснив нам, що майже вся шкільна молодь залюбки працює над домашніми завданнями по бібліотеках, бо тут вони мають належну тишу і можуть, користаючись належною літературою, без труднощів працювати. Кожна школа має свою окрему бібліотеку. Були ми в університеті. Там зустрічали нас професори і студенти. Показували свої гуртожитки. Зразкова чистота і працьовитість студентів — це були найбільш впадаючі в очі спільні прикмети. В однієї з студенток я побачила англійську книжку. Я думала, що вона вивчає англійську мову, але професор пояснив мені, що студенти у своїй праці часто користуються, крім китайських підручників, і чужинецькими (англійськими, американськими, німецькими). Всі вони знають бодай частинно англійську мову. Студенти видають свою газету. Я мусіла їм написати пару слів. Просили, щоб написати по-українському і по-англійському. Вони зфотографують і помістять у своїй газеті. Індонезійські делеґати почували себе, може, найбільш приємно, бо в Тайпейському університеті студіює біля триста студентів з Індонезії. Ректор університету д-р Л. Чієн запитав мене, чи не могли б ми, українці, прислати до їхньої університетської бібліотеки трохи книжок про Україну англійською або німецькою мовою. В заміну вони нам будуть висилати свої книжки про Китай. Я радо на це погодилася, вірячи, що наша еміґрація настільки сильна, щоб таку малу, але важливу справу виконати.

Коли проф. Лін Цю-сен, заступник керівника Академії «Сініка», приймав нас у себе, його семилітній хлопчик сказав мені, що він знає, який український прапор, вказав без помилки на мадярський прапор теж, але він ще не бачив наших українських поштових марок. По повороті до Европи я йому з приємністю переслала марки підпільної пошти України. Але на цьому не кінець. Він хотів знати щось ближче про Україну і просив мене прислати йому кни-

жечку про Україну. Це вже я не дуже спішно обіцяла, бо чи зможемо ми так скоро видати популярну книжечку про Україну на чужих мовах, щоб послати маленькому Лін і йому подібним?

Дорогі Сумівці! Ваше гасло «Честь України — Готов боронити!» Але поки Вас покличе Батьківщина, щоб Ви боронили збройно її честь, зробіть зараз те, що у Ваших силах і можливостях. Пошліть малим китайцям і Ви українські поштові марки, пошліть їм щось англійською або іншою західньою мовою про Україну. Пишіть до них. Хай завчасу почують слово, не зфальшоване слово правди про нашу Україну!

Адреса університету: Mr. Calvin Chen,
Taiwan University,
T A I P E I, T A I W A N,
National-China

Адреса малого Ліна: Prof. Dr. Lin Tsiu-sen
Ginmen Street 24/IV,
T A I P E I, T A I W A N (FORMOSA)
National-China

——oOo——

Відділ Юного СУМА в Сиракюзах (США) активно брав участь у мистецьких виступах на Академії Лесі Українки в 1956 р. Виховники відділу — пані З. Башуцька і панна К. Бовкун (сидять).

日益壯大的烏克蘭青年聯合進軍

幼獅社專發歐洲反共青年

一個在俄帝國內強大的反共青年組織，與數兩中國青年反共救國團總團部，表示願與中國青年聯合進軍，摧毀俄帝及朱毛的殘暴統治。該組織並且指出，赫魯歐夫等現在所進行的清算史達林運動，純粹是對自由世界的欺騙手法。

S·U·M·使匪徒喪膽

烏克蘭青年聯盟（俄文為Spilka Ukrayinskoji Molodi簡稱S·U·M·）是烏克蘭青年所組織的一個堅強反共鬥反奴役反暴政的團體，經常予俄帝政權非常嚴重的威脅，S·U·M·三個字，常常使共黨大開之喪胆。一九二〇年，「布爾希維克」侵佔烏克蘭以後，一羣崇尚自由的革命青年便秘密的組織了這個團體；一九三〇年，它與另一反共團體「烏克蘭解放同盟」（Union for the Liberation of Ukraine）受到共產黨嚴厲的摧殘，許多反共志士，都因而遭到拘捕，獄禁及

的反共目標，而且還有鼓舞人民的士氣；它除了團結並訓練英勇有為的反共鬥士，與一種堅決反共的革命鬥爭外，還以交流一種刊物，同志們的意志種文教活動及宗教活動，與歐西各自由國家青年文教及反共團體取共情形秘密的流輸給這邊外，本年四月初，烏克蘭青的青年。

成員十萬力

年聯盟得密切的連繫外，本年四月初，烏克蘭青年聯盟美國分會曾託反布爾希維克民族聯盟主席斯特茨科（Stetsko）致兩中國青年反共救國團總部，表示願與中國青年聯合作，並揭發蘇聯赫魯雪夫清算史林的陰謀伎倆。

該聯盟的組成成員，遍佈自由世界，現有十萬人，聲勢十分壯大。最近幾年來，該聯盟主席卡利賴克先生（Oleksa Kalynyk）以前是一位英勇的地下工作者，反共雲翔有二十二種之多，「史大林所製造的軌道會議」以後，赤魔逮捕而關在集中營中做囚犯，「共產主義」（Bolshevik）以前是一位英勇的地下工作者，其中第一冊書，由該書，他對共產主義那一套虛偽欺詐鬼域技倆（Oleksa Kalynyk）寫為瞭解，反共意志及行動也最堅決及果

頗與中國青年聯合進軍

「先鋒」雜誌（VANGUARD）是這種刊物，同志們的意志，對外方面，該聯盟除與中國青年文教及反共團體取得密切的連繫外，本年四月初，烏克蘭青年聯盟美國分會曾託反布爾希維克民族聯盟主席斯特茨科（Stetsko）致兩中國青年反共救國團總部，表示願與中國青年聯合作，並揭發蘇聯赫魯雪夫清算史

Про історію боротьби українського народу за УССД, а зокрема про історію СВУ-СУМ-у в Україні і лізьність на чужині нашої молоді, великий тиражем часопис «Центральна газета» ознайомлює китайських читачів на Формозі. Вирізок з газети за 1956 р. присланий для ред. «Авангарду».

Молодь під советами:

Ганна Калиник

Родина під большевицьким пануванням

(Продовження з «Аванґарду» ч. 4. 1956 р.)

Масовим явищем у Совєтському Союзі під впливом большевицької протибатьківської пропаґанди було, коли діти залишали родину, тікали геть і, звичайно, попадали на вулицю, поповнюючи кадри безпритульних і злочинців. Проте, за Горьким, це означало «звільнитися» з-під впливу батьків. Горький подав яскраві приклади настроїв та поведінки тодішньої молоді, яку він баламутив.

Наприклад: «Певно, таке ж гірке життя навіяло тридцятилітній дівчині з В'ятської губерні таке послання:

«Дідусю Горький, я вас попрошу відповісти на питання: я сперечаюсь з подружками і хлопцями, що значить звільнитися? Я кажу, це значить піти з хати, зовсім із спільного життя, щоб жити по-іншому. І всі сміються, що я видумую, учитель теж сміється. Він старик, це йому можна пробачити, а коли свої сміються, дуже прикро. В селі жити нудно, піонерів у нас чотири, і нічого не можна робити. Піонерів у нас не люблять.»

Тут ясно виявлено нехтування дітей авторитетом старших — авторитетом учителя-«старика». Відповідь на питання дівчинки про «звільнення» Горький дав в описі про хлопчика Андрійка.

«Про те ж нудне життя, в якому «нічого не можна робити, писав мені диткор Андрійко. На жаль, першого листа його я загубив, але пам'ятаю, що в листі цьому Андрійко скаржився: батько забороняє читати книги, б'є, довів до того, що Андрійко втік з дому, його спіймали і жорстоко побили. В листі він мене питав: що ж йому робити? Він хоче вчитися, хоче «робити корисну роботу». І повідомив, що коли його битимуть, він «підпалить хату», а сам «втече в безпритульники». Я написав листа йому, не раджу хату підпалювати, але якщо вже іншого виходу нема у нього, — нехай тікає в Москву. Написав і батькові його. Але на батька лист мій не вплинув, як це видно з такого листа Андрійка:

«Здраствуйте, М. Горький!

— Пише вам Андрійко. Мабуть, ви мене знаєте, я вам послав уже кілька листів і в усіх листах писав про безпритульних.

Тепер я не думаю про безпритульних, я вже втік від батька і матері із свого дому. Тепер я перебуваю в дитячому колгоспі «Гігант», про який ви, може, читали в газетах. Колгосп цей від нашого дому за 800 верств, коли не більше.

Але тепер послухайте, як я потрапив у колгосп. Я хотів учитися — мати і батько мене не пускали, били за це і за те, що я диткором. Я знав, що мені гірше буде. Я весь час дружив з нашим учителем. Він мені давав різні поради. Але мені стало погано і я вирішив утекти з дому куди-небудь, втім в «Дружньіе ребята», розповів я учителеві.

Учитель мені не радив, проте дав три карбованці, та я у батька вкрав три карбованці.

Пішов на станцію, прошу дитячий квиток до Москви, мені не дають, — кажуть: ти втікаєш з дому. Тоді я беру квиток до міста

Новозибкова, підшукую там знайомих, вони мені беруть дитячий квиток до Москви. Їдемо, перевіряють квитки. Запитують мене, скільки років? Відповідаю десять. Кажуть: ходімо в ОДПУ! Я почав плакати, прикидаючись дитиною.

В ОДПУ не ведуть. Я радію, але звичайно ніхто не помічає. Приятелюю з безпритульними, але потім розлучаюсь — бачу, з мене шахрай вийде. Відлучаюсь від безпритульних, їду до редактора «Дружньіе ребята» — я у неї жив, коли приїжджав на з'їзд диткорів. Катер. Євг. хоче відправити додому. Сердитись починаю я і плакати про себе. Живу в Москві понад місяць, але потім редакція направляє в дитячий колгосп.

Життя в дитячому колгоспі

Коли я приїхав у колгосп, діти мене боялись, цурались, але через тиждень звикли до мене і стали жити зі мною дружно і весело. В III. С. М. в колишньому маєтку Гончарова мене приймають у п'ятий клас, хоч січень надворі. Учителі бояться мене. Не питають, вважають мене незнаючим. Але от випала зручна хвилина. Нам дають писати твори. Пишемо. Починаємо читати. Найкращий твір — це мій. Стали вже мене учителі питати. Відповідаю. Йде залік за перше півріччя. Складаю. Стаю, можна сказати, зразковим учнем нашої групи. Обирають правління, мене в кандидати.

Про наше господарство

У нас вісім га. землі, двоє коней, одна корова, четверо поросят. Скоро одержимо 24 кролики, 10 курей та ін.

Одно погано — нема бібліотеки колгоспної, може, ви надішлете почитати що-небудь. Ми чекаємо.

Андрій».

З цього листа видно, що хлопчик трохи хвалиться своїми успіхами, але успіхи його підтвердили мені викладачі школи С. М. Мені здається, що хлопчик міг би похвалитися і тим, що він — «звільнився», подолав силу того фізичного зрощення з власністю, яке дуже часто і особливо глибоко розвивається у дітей селян...» (М. Горький «Про молодь», стор. 26, 27, 28. Про дітей).

Отже, Горький закликав дітей «звільнитися» — піти з родини, якщо вона не буде соціялістичною, якщо вона стане на перешкоді дітям у їх участі в будівництві комунізму. Горький виправдав дитячі злочини Андрійка — крадіжку і намір підпалити хату батька, — порівнявши їх з вчинком 9-річного убивці-француза:

«Як бачимо, це далеко серйозніше від крадіжки трьох карбованців і наміру підпалити хату батька для того, щоб вибігти туди, де можна навчитись робити «корисну працю», — писав Горький. (М. Горький, «Про молодь», стор. 29).

Підбурюючи дітей залишити рідну стріху й батьків, Горький не цікавився долею дитини, позбавленої батьківської опіки й хатнього вогнища. Хай краще йдуть вони в вуркагани, аніж житимуть під одною стріхою з так званим «класовим ворогом». Десятирічному Андрійкові Горький радив тікати від батька до Москви, в невідомий світ совєтської жорстокої дійсності. Такі Андрійки здебільшого потрапляли в середовище вуркаганів і гинули в концентраційних таборах.

Популярними фразами серед дітей для залякування батьків у тих совєтських родинах, де батьки не мали впливу на них, не могли дати з ними ради, були при кожній нагоді, якщо від дити-

ни вимагалось порядку, дисципліни в хаті: «Я поскаржуся Сталінові», «Я піду в вуркагани» і т. д.

Родина в Совєтському Союзі руйнувалась у наслідок «нових комуністичних норм» поведінки батьків та «принципів комуністичної моралі», за якими батьків не в'язала родина. («Долой стыд!», «свободна любов», «за новий побут», «геть усі умовності!», «улучшить быт — отца и мать забыть», «наша мама — ВКПб», «батько Сталін», «жахливе міщанство — родинний цей полон», — були популярними фразами серед носіїв комуністичної моралі.). Тому не випадково «Комсомольська правда», ведучи тепер боротьбу з аморальністю, занотовує шабльонові фрази, що їх вживають совєтські люди і які зробилися прислів'ями, як от: «Повага до жінки — буржуазний забобон», «любов — пережиток минулого, трудове обличчя людини — ось головне», «діти — відламок старої родини» тощо.

Українська родина руйнувалась головно в наслідок репресій, арештів, переслідувань, депортацій, розстрілів членів родини. Переслідувана родина розкладалась. Дітей примусово відлучали від репресованих батьків, або і вони самі тікали хто-куди перед депортацією, втрачаючи зв'язок з своїми батьками, гублячи їх назавжди. І ці діти були віддані — одні — на виховання вулиці й безконечне поневіряння, інші — на виховання комсомолу. В додаток до цього для розбиття української родини з її міцними традиціями большевики застосували штучний голод на Україні 1932-33 рр.

Совєтський педагог А. Макаренко, який 16 років своєї педагогічної практики присвятив перевихованню безпритульних у дитячих колоніях та комунах, був змушений сконстатувати незаперечний факт, що безпритульність і бездоглядність у Совєтському Союзі, а зокрема на Україні, не зменшилась, а збільшилась за рахунок дітей з неповної родини, так званих «репресованих», та з причин побутових.

«В 1935 році мені доручили ліквідувати безпритульність та бездоглядність на Україні. І ось тут, на практиці, я дізнався, як працює сім'я та чому сім'я постачає нам малолітніх правопорушників, безпритульних», — і тут він пояснив, що для виховання дитини сім'я повинна бути насамперед «радянським колективом», умовчавши про дійсні причини, що призвели до розколу повної родини. («Вибрані педагогічні твори» А. С. Макаренка, «Про мій досвід»).

Або: «Останні два роки я працював в Управлінні НКВС (НКВД) УСРР, у відділі трудових колоній, та організував трудові колонії. Мені вже довелось менше морочитися з безпритульними, ніж з «сімейними» дітьми. Якщо в комуні ім. Горького і ім. Ф. Дзержинського були безпритульні, то останніми роками довелося більше вбирати дітей сімейних... Комуна ім. Ф. Дзержинського вже не була закладом для правопорушників. Перший рік я мав звичайних безпритульних дітей, здебільшого з тих сімей, де несприятливість виявлялася не в матеріяльних обставинах, а виключно в обставинах педагогічних, побутових». («Вибрані педагогічні твори» А. С. Макаренко, стор. 163, «Мої педагогічні погляди»).

Хоч у «Великій совєтській енциклопедії» (Второе издание. Государственное научное издательство) в розділі «Детская преступность» пишеться, що в «СРСР дитяча злочинність — явище оди-

ничне. Соціялістичний устрій сприяє ліквідації злочинности взагалі, а особливо дитячої...», однак можна навести безліч статтей з совєтських газет, які на фактах доводять, що злочинність серед совєтської людности й молоді була і є масовим явищем. Так, наприклад, в «Комсомольській правді» за 19. 3. 54 р. В. Кетлінська писала: «Будемо говорити відверто — комсомол все ще не скрізь справляється з величезним і основним завданням: охопити своїм впливом всю молодь, всіх дітей. Тому, що величезна більшість і працює хорошо і живе культурно, не можна забувати, що тут же, поряд, є немало хуліганів, неробів, немало обивателів, еґоїстів, і шкурників, немало так званих «стиляг» обох статей, які нічим не цікавляться, крім вбрання, танців та модних пластинок. Є дитяча бездоглядність, є дитяча й юнацька злочинність. Є життя під загрозою загибелі для суспільства. Звичайно, комсомол не сміє і не має права проходити мимо цього.» («Героика наших дней», «Комсомольськая правда», 19. 3. 1954).

Поворот большевиків до родинного виховання

Що спонукало большевиків змінити ставлення до родини і визнати ролю батьків у вихованні своїх дітей?

Всяка зміна у большевиків виходить з принципів діялектики, пояснюється «вимогами часу». «Так, в нашому житті нове завжди перемагає старе. Наша нова комуністична мораль знищує вульгарність і міщанство, гнилизну і сморід старого світу», — повчала «Комсомольська правда» за 25. 12. 1954. («Нерівний шлюб») вихованку комуністичного суспільства, яка розбила родину старших людей і вийшла заміж з розрахунку, назвавши її «розрахунковою й пустою жінкою», якій «невідомо таке високе й шляхетне почуття, як кохання».

І тому немає нічого дивного, коли в совєтському житті, повному суперечностей, заперечень і парадоксів, відбуваються такі зміни. Наше завдання — висвітлити ті совєтські експерименти та їх наслідки в галузі родини, показати на фактах їх згубність для людства тим, які громадське виховання ставлять на перше місце, недоцінюють ролі родини.

Спонукали большевиків визнати родину розклад совєтського суспільства, неморальні відносини між людьми, постійна неубуваюча безпритульність та бездоглядність, хуліганство, злочинність серед молоді, що поповнює лави не «будівників комуністичного суспільства», а правопорушників та дезорганізаторів його. Тому вони вдаються до батьківського авторитету та родини, для створення «радянського колективу», який впливав би на виховання дітей у комуністичному дусі. До того часу існували два ворожі табори: батьки — «люди минулого», і діти — «носії нового». В наслідок большевицької протибатьківської кампанії батьки опинилися в опозиційному таборі до побудови комунізму.

Отож, підвищуючи авторитет родини, охороняючи права батьків перед дітьми, большевики поставили свої конкретні вимоги перед батьками, а саме:

«Основні обов'язки батька й матері є піклування про фізичний розвиток, навчання дітей, виховання в дітей шляхетних почуттів відданости Батьківщині, чесного відношення до державного й суспільного обов'язку, поваги до правил соціялістичного співжиття. Батьки повинні готувати своїх дітей до активної участи в будів-

ництві комунізму, виховувати в них готовість віддати цій великій справі всі сили, всі здібності, а якщо потрібно для захисту Батьківщини — і життя». (В. Н. Суходрев «Советський суд на охране прав женщин, детей, семьі, Госюриздат,1951).

До впорядкування співжиття совєтських людей штовхає большевиків все більше зростаючий конфлікт між упослідженою, «матеріяльно-незабезпеченою» робітничо-колгоспною клясою та большевицькою «матеріяльно-забезпеченою» правлячою верхівкою.

Ось чому вони, большевики, ще вчора руїнники родини та її традицій, сьогодні по-кампанійському через суд та міліцію «зміцнюють» її в своєму дусі.

Ось чому ще не так давно «маму — ВКП(б)», «батька Сталіна» заступила тепер справжня мама. «Перше слово буде «Сталін» на твоїх устах», — співали ще не так давно вихователькі до сну немовлятам колискову пісню, — а тепер, наприклад, на сторінках совєтського календаря за 1956 р. на «сторіночці для дітей» читаємо: «Мама»... вдумайся, як гордо і ніжно звучить це слово».

Ще не так давно большевики вчили дітей «наплевать на сти толки, что мне мать ни говорит», «хоть ругайте-не ругайте, а по-вашему не быть», навіть розстріляти свою власну матір (М. Хвильовий «Я — романтика»), — а тепер «на сторіночках для дітей» пишуть:

«Мама» — це було в житті першим твоїм словом, яке ти сказав. Це слово було першим і в твоєму шкільному зошиті. Мати — найближча й найрідніша людині, дбайлива трудівниця, вірний, люблячий друг. Ім'я її оточено глибокою любов'ю й повагою в нашій країні, воно безмірно дороге кожній людині.

Поглянь, яким ніжним був у відношенні до своєї матері письменник Микола Островський...» (7. 3. 1955, Календар, Госполитиздат, Москва).

Ще не так давно дітей вчили «не слухати своїх батьків і матерів», бабусь і дідів, перевиховувати їх та скаржитися на них «совєтській власті», втручатися в справи старших сестер і братів, завдавати «потиличники» дорослим, а сьогодні для дітей друкують пісеньки ввічливості:

«Песенка о вежливости»

(стихи для детей)

Ежели вы
Вежливы
И к совести
Не глухи —
Вы место
Без протеста
Уступите
Старухе.
И ежели вы
Вежливы
В душе, а не для
виду, —
В троллейбус
Вы поможете
Взобраться
Инвалиду.
И ежели вы
Вежливы, —
Поможете
Вы маме
И помощь ей
предложите
Без просьбы —
То есть сами!
И ежели вы
Вежливы,
То в разговоре
с тетей
И с бабушкой
И с дедушкой
Вы их не перебьете...

(С. Маршак)

(22. 9. 1955. Календар, Госполитиздат, Москва, 5 Калужская).

На протиросійському відтинку:

Олекса Калиник

Російська небезпека

Українська спільнота на чужині, зокрема її передова частина — СУМ, може багато допомогти Україні в її визвольний боротьбі. Для цього потрібно здобувати серед чужого світу прихильників, розкриваючи всю суть московського імперіялізму. Треба наполегливо й послідовно показувати загарбницьку, колоніяльну політику як білих, так і червоних москалів, виступати проти біломосковських махінацій, перекручень, а то й прямих випадів з метою скомпромітувати український визвольний рух. Московські чорносотенці на еміґрації фальшивою пропаґандою через церкву, наукові (свої й чужі) установи, через мистецтво і через особисті зв'язки з чужинцями та підкуп впливають на світову опінію в пляні дальшого поневолення нашої нації. Російські імперіялісти прагнуть створити фронт у першу чергу проти нас, бо вони свідомі того, що звільнена Україна на сході Европи буде кінцем російської експансії і російського колоніялізму.

Українські партії на чужині, політичні серидовища в переважній більшості не дають собі звіту про розмахи диверсійної роботи московських імперіялістів на чужині супроти нашої визвольної справи. А це значить, що в час майбутньої атомової війни, коли вирішуватиметься доля України на фронтах у смертельній боротьбі проти російських погромницьких орд, через нашу інертність і непідготованість може пролитись море крови зайвих жертв нашої молоді. Увесь наш народ буде змобілізований на боротьбу за Україну, від малого до великого, але в першу чергу в аванґарді цієї великої битви проти Москви буде наша дорога Українська молодь.

Сьогодні весь світ звертає свої очі на Америку, на її уряд, з надією, що в хрестоносному поході проти кривавої комуністичної Москви якраз американський народ і його уряд найбільше допоможуть самі собі і поневоленим народам в розгромі СССР. І ми, українці, мусимо бути разом з Америкою проти комунізму, але одноразово ми мусимо ні на крок менше виступати й проти білого російського імперіялізму, який вже формується на концепціях «непередрішенства». Розкривати суть «єдинонеділимства» — це є боротьба проти російського імперіялізму і російського колоніялізму, а це значить, що ми всі розкриваємо підступи москалів проти Америки і її уряду й народу.

Українська еміґрація, а в вперше чергу молодь, буде вирішальною силою в розкриті суті Москви, а тому організована молодь на чужині повинна активізувати зовнішню роботу так, щоб якнайбільше охопити і зацікавити не лише вибраних політиків західнього світу, а мільйони простих людей. Бо ж ми живемо в демократичному світі і користуймося цією нагодою, приєднуймо собі прихильників боротьби проти комунізму і російського імперіялізму. Це є не лише в нашому інтересі, а в інтересі добробуту і свободи робітника, інтелиґента чи селянина Америки і Европи, всього де-

мократичного світу. Зовнішня робота відповідальна і вимагає багато фондів і жертовности та уміння.

Сьогодні білі російські еміґранти є більш активні, ніж ми, українці. Досить пригадати, що росіяни сьогодні мають вирішальний вплив на політику західнього світу в розгрі проти комуністичної Москви в бажаній їм площині. Якщо буде розторощена комуністична Москва, то білі російські імперіялісти вже підготували світову опінію західнього світу, щоб через концепцію «непередрішенства» зберегти трон для єдинонеділимських авантюрників імперіялізму білої Росії. Ця російська акція проти нас іде в двох паралельних напрямках: там, по той бік залізної заслони, і тут, за кордоном. Особливо діяльні москалі за кордоном. Вони тут підготовляють величезну кількістю студентів через університети Европи, Америки і інших країн, очевидно, в проросійському дусі. Досить пригадати, що лише в одній Америці сьогодні викладається російська мова в 181 вищому закладі і в 28 коледжах. А української мови майже не викладається.

Росіяни ще 50 років тому подбали, щоб у Вашінґтоні, при конґресовій бібліотеці, був окремий російський відділ, в якому нараховується 82 тисячі примірників книжок з історії Росії, з російської літератури, мистецтва, економіки, філософії і інших наук. Хто ж ту бібліотеку організував? А організував її сибірський купець Юдін, який свої власні гроші витрачав на купівлю книжок, щоб потім за 45 тисяч долярів продати для Конґресу. Йому видано за це від Конґресу грамоту, бо вартість тих книжок справді становить сотні тисяч долярів. Хіба не змогло б когось знайтися з українців, щоб зробив подібну справу? Українського ж відділу при конґресовій бібліотеці немає і це великий для нас мінус.

Видання через т. зв. толстовський фонд різних книжок в інтересі єдинонеділимства, випуск таких кінофільмів як «Война і мір», щоденні радіопередачі російською мовою — все це є успіхи росіян у їхній роботі проти нас тут, за кордоном. Цих позицій ми не маємо.

В парі з білими еміґрантами комуністична Москва закидає західній світ науковими фальшивими книжками, літературою, фільмами. Очевидно, з позицій російського імперіялізму. Разом з тим ведеться шалена русифікація України.

Насьогодні в Україні вчаться по вищих закладах лише 59 відсотків української молоді, а решта — росіяни. Натомість по вищих закладах РСФСР немає майже 1 відсотка українців. Таким чином можна ствердити, що Москва має успіх у підготовці своєї російської інтеліґенції в кілканадцять разів більше, ніж ми, українці. Москва в ц. р. організовує «Фестиваль Молоді», а чи СУМ заініціював протиакцію? ні!

Ми навмисне звернули тут увагу на активність москалів у своїй дії проти української визвольної справи. Хто ж буде і повинен у першу чергу творити протиросійський фронт? Вся українська еміґрація, бо цього вимагає поневолена Україна, але головною силою в цій боротьбі мусить бути організована молодь і в першу чергу — СУМ.

Найуспішнішою популяризацією нашої української справи є друковане слово, радіо, телевізія, особисті контакти і різні імпрези.

Але не всі цікавляться політикою, а як і цікавляться, то обмежене коло політичних людей різних прошарків. Навіть коли ми хочемо зацікавити друкованим словом чужинця про Україну, то він не завжди буде читати сухі дані чи апелі. Тому треба ширити у виданнях матеріяли про наше мистецтво, науку, історію, наші політичні й національні цілі, щоб цим зацікавити широкого читача і політика. Треба вивчати психіку і ментальність громадян кожної країни, якщо ми хочемо приєднати друзів, прихильників нашої справи.

Тому треба звернути увагу на те, щоб творити при осередках СУМ-у самодіяльні гуртки: хорові, драматичні, балетні, музичні, спортові та інші. Через ці гуртки можна найбільше спопуляризувати нашу Україну. Бо це має подвійні користи. Цим самим ми притягуємо до СУМ-у молодь і через культурно-освітню творчу працю ми творимо духові вартості, які так конче потрібні на чужині, щоб зберегти молодь від погубних денаціоналізаційних процесів. А друга користь та, що через мистецькі, культурні та інші імпрези ми своєю національною тематикою зацікавлюємо мільйони чужинців, бо все це тепер можна показувати перед масовими глядачами і через телевізію, і через фільми тощо. Мистецькі виступи перед чужинцями є найкращою нагодою популяризації нашої української справи. СУМ у минулих роках розпочав і досяг дотепер чималих осягів у цій справі.

Ось осередок СУМ-у в Торонті (Канада) під керівництвом найкращих наших мистців 31-го березня ц. р. дав оперу А. Вахнянина «Купало» у концертовому виконанні. Опера була поставлена в залі Мессі Голл, що переповнювалась добірною публікою м. Торонта, між іншим, не лише українською, а й чужинецькою. На виставі виступив з промовою канадієць, провідник опозиції, голова консервативної партії, Дж. Діфенбейкер, а також представники преси. І вже про цей успіх, що його зробив СУМ, писали найвпливовіші часописи Канади, з дуже позитивною оцінкою. А ці часописи читають мільйони читачів. Друковане слово, радіо, телевізія, кінофільми є в нашу добу могутніми пропаґандивними чинниками. Переважно всі ці вартості знаходяться в приватних руках і доступ до них у США і Канаді вільний, власники охоче будуть надавати те, що ми захочемо, аби мати на це відповідні фонди. Очевидно, такі надачі повинні бути добре змістово й мистецько оформлені. Для цього потрібно нашій молоді здобувати науку. Щоб бути майстрами тієї чи іншої справи, треба мати знання.

Перед українською молоддю на чужині гігантська місія — разом з поневоленими Москвою народами творити протиросійський фронт і всюди своєю жертвенністю, всіма доступними засобами підготовляти світову опінію для знищення московського колоніялізму.

——oOo——

ТЕНІС

Спортова гра «теніс», така, яку маємо її сьогодні перейшла довголітню еволюцію і витворилася з кількох гор, з яких одна під назвою «Же де курт пом» (Гра в короткий м'ячик) була поширена в Франції у 17-ому й 18-ому століттях. Ця гра була відома також в Англії під назвою **теніс** від французького слова «тене», яким перекликалися грачі в час гри й що означає «держи, тримай». Але ця гра майже не пригадувала сьогоднішнього теніса, бо вона відбувалася на замках у великих замкнених залях. Щойно в 1874 р. майор Вінґфілд упростив цю гру, впровадив численні зміни й видав книжку під наголовком «Льон Теніс». Але навіть і в тій грі правила гри, поля гри ще значно різнилися від сьогоднішніх правил і щойно з бігом часу змінено систему подачі, поля гри визначено в прямокутнику з точними вимірами, усталено приписову вагу ракет і м'ячиків та висоту сітки. Остаточні й останні зміни перевів Міжнародній Союз Тенісу («Федерасіон Ентернасіол де Льон Теніс») і цим закінчився еволюційний процес цієї гарної гри. Тенісове грище — це прямокутник, переділений посередині сіткою, перетягненою через два стовпики, що стоять назовні обох боків грища. Лінії, які відмежовують кінці й боки грища залежно — називаються головними або бічними. По кожній стороні сітки, рівнобіжно до неї, є проведені лінії подачі. Простір по кожній стороні сітки, поміж лінією подачі і лінією бічною, є розділений на дві рівні частини, які називаємо полями подачі, що знаходяться по обидвох боках середньої лінії подачі, проведеної рівнобіжно до бічних ліній у рівній половині віддалі поміж ними. Грачі стоять по противній стороні сітки. Грач, який перший кидає м'ячик (сервує), це подаючий, грач по другій стороні — це приймаючий. При змаганнях вибір подачі вирішується льосованням. Подача вважається за виконану тоді, коли подаючий (той що «сервує», підкинувши м'ячик вгору, вдарить його своєю ракетою. М'ячик повинен перелетіти понад сітку і вдарити об землю всередині поля подачі, що лежить напроти по перекутній, або також вдарити в котру небудь лінію, яка це поле подачі відмежовує — поки ще приймаючий відіб'є м'ячик. Після злої подачі, грач має право ще на одну подачу чи згл. «серву» з тої самої половини. Після доконаної другої подачі, всі закиди відносно зле поданого м'ячика вже не важні. Подаючий може подавати тільки тоді, коли приймаючий є приготований. Подача є не важна: коли м'ячик діткне сітки і коли виконано подачу, коли приймаюча сторона не є готова. В разі неважної подачі, вона не числиться зовсім, але не **уневажнює** попередньої злої подачі.

«Сумівський Інформатор»

——oOo——

З життя СУМ-у:

Невідкладні завдання

Спілка Української Молоді заініційована і відновлена на чужині в 1946 р. як масова організація молоді з чітко окресленими національними соборницькими ідеями, для виховання і підготовки молодих кадрів. СУМ, як традиційна організація, початки свої пов'язує з героїчною боротьбою підпільного СУМ-у в Україні, яка разом з СВУ творила одно ціле нерозривне в підготовці до визволення України від московського окупанта.

Оці сильні в потенції первні, як традиція боротьби СУМ-у проти окупанта, яка окроплена кров'ю попередників, національний ідеал і принцип соборности мусить бути притягаючою силою для всієї української спільноти. Оці три головні засади, ці три найважливіші принципи мусять бути святістю, догмою в щоденній роботі провідного активу Спілки Української Молоді, починаючи від ЦК СУМ-у, Крайових Комітетів, осередків, ланок Спілки Української Молоді та кінчаючи на славних відділах нашого найменшого юнацтва СУМ-у. А щоб ці три першочергової ваги принципи виконати, потрібно, щоб провідний актив цілого СУМ-у був жертвенний, свідомий своєї відповідальности на тому чи іншому пості і мав любов до цієї праці. Це чергові три елементи, які пов'язані органічно з вищевказаними святими принципами.

Той, хто є членом СУМ-у або належав до СУМ-у, той, хто допомагав у роботі СУМ-у, мусить бути гордий, що він на чужині виконує першочергове завдання в допомозі розбудови СУМ-у, нашій молоді, яка перебере на себе увесь тягар і відповідальність за долю української еміґрації для допомоги в справі визволення України.

СУМ буде вічний, бо ми свято віримо в правоту нашої святої справи, в нашу перемогу над ордами московського окупанта і ми знаємо, що у звільненій Україні вся українська молодь буде організована в Спілці Української Молоді, ми знаємо, що сумівська емблема, сумівський прапор, сумівські відзнаки, уніформа, будуть власністю Спілки Української Молоді в УССД.

Спілка Української Молоді з 1946 року багато на чужині прислужилася справі виховання української молоді, а це значить, справі визволення України. Українська спільнота по країнах Европи і за океаном наочно бачила успіхи СУМ-у на всіх відтинках нашого життя. Але якщо СУМ має успіхи, то ми мусимо сміливо писати також і про його помилки, недоліки, щоб спрямувати роботу СУМ-у на дальше зростання. За цей відрізок часу через лави СУМ-у пройшло понад 20 тисяч членства і логічним є, що мусять бути провідні кадри СУМ-у, що з часу 1946 року здобули теоретичні і практичні знання.

На минулий рік припадала дата 10-річчя відновлення СУМ-у на чужині і здавалося, що ця дата буде поштовхом до закріплення пройденого шляху по всіх країнах, де є українська спільнота. Але мусимо підкреслити, що за останній рік по деяких країнах питома вага СУМ-у в житті українців на чужині зменшилась, а в інших країнах СУМ взагалі був бездіяльний.

Стверджуємо, що у Німеччині в 1956 році Крайовий Комітет СУМ-у був бездіяльний і в наслідок цього фактично перестали існувати осередки старшого СУМ-у, а в парі з тим і виховна робота по відділах Юнацтва СУМ-у була звужена, а по деяких осередках зовсім припинена.

Щойно в цьому році друг Щур, як член КК СУМ-у, з власної ініціятиви, прагне відновити діяльність Юнацтва СУМ-у, перебравши на себе підготовку до літнього табору ЮСУМ-у. Терен Німеччини є колискою цілого СУМ-у і потрібно прикласти всіх зусиль, щоб СУМ у Німеччині проґресував.

Гірша справа з СУМ-ом у Франції, Австрії, Параґваю, Арґентіні, Бразілії, бо за минулий рік у цих країнах КК СУМ-у майже зовсім не проявили себе в роботі з молоддю і на суспільно-громадському відтинку. Зокрема у Франції, де в 1955 році був зорганізований Здвиг і праця розбудовувалась непогано, тепер справи пішли по похилій і цього толерувати не можна, бо у Франції є досить української молоді й умови для розгорнення праці цілком можливі. На розбудову СУМ-у в Франції необхідно звернути увагу, а в першу чергу з США і Канади.

У зв'язку з тим, що по деяких країнах, як в Европі так і за океаном, осередки старшого СУМ-у деякі перестали існувати, або звузили свою діяльність, то й членство СУМ-у зменшилось. КК СУМ-у в Англії, наприклад, перевірив картотеку вплати членських внесків і виявив, що багато сумівців членських вкладок не платили і їх КК змушений був викреслити зі списків членства. Таким чином, в цілому по всіх країнах членство СУМ-у зменшилось майже до 5 тисяч.

Якщо ж узяти в загальному, то треба бити на сполох. Візьмімо навіть таку країну, як США. Тут є найкращі умови для розбудови праці СУМ-у. Сумівці в США власними силами в минулому придбали 8 сумівських будинків і одну велику оселю. Отже, база для розгорнення роботи є і є тут багато молоді, яка б змогла прийти до СУМ-у. Однак, членів СУМ-у в Америці від 21 року і вище є біля тисячі членів, а юнацтва понад тисячу. Приріст юнацтва є, але така кількість сумівців — це мізерне число. Стільки ж членів припадає і на Канаду. Число членів старшого СУМ-у було два роки більше. Приросту, таким чином, немає. Деякі керівники СУМ-у в тій чи іншій країні задоволені такою кількістю і вважають, що це для їхньої праці вистачить, і тому не роблять заходів до поширення лав СУМ-у.

Якщо б керівники СУМ-у США і Канади давали собі звіт, що від їхньої роботи й успіхів залежить успіх всієї Спілки по всіх країнах, то вони б зрозуміли вагу відповідальности, яка на них покладена. СУМ у США може і повинен мати тепер не менше 10 тисяч української молоді. Таке ж саме число може бути і в Канаді.

В чому причина того, що по деяких країнах осередки старшого СУМ-у припинили свое існування, а по інших звузили свою діяльність?

Причина ховається просто в тому, що обрані керівники СУМ-у мають перешкоди в реалізації плянів для підготовки виховників юнацтва СУМ-у, з другого боку занедбали відтинок роботи з старшим СУМ-ом і відтинок зовнішньої

праці, а старший СУМ якраз і вів свою діяльність під кутом зору зовнішньо-пропаґандивної акції, і тут, на цьому відтинку, він знаходив своє місце.

Третя причина звуження лав СУМ-у і зменшення його питомої ваги в суспільстві є питання соборности. Окремі Крайові Комітети наголошують у своїх кличах про соборність, але на практиці не розв'язують цього драстичного і делікатного питання, не вміють його позитивно вирішити для добра цілого СУМ-у. В багатьох випадках принцип соборности порушений і насьогодні майже по всіх країнах чимало соборників повідходили від СУМ-у, зразившись немалій частині провінціяльно-загумінкових людей. Це не є нормальне явище. Воно навіть шкідливе, бо для України вся молодь всіх українських земель однаково дорога і цінна. Якщо в Канаді, наприклад, КК СУМ-у, хоч який активний і здібний, буде мати в своєму складі людей лише з однієї частини території України, то це треба вважати за прикрий факт. Тому треба переглянути форми і методи роботи і це питання негайно розв'язати на користь цілого СУМ-у. Реґіональні тенденції шкідливі. Бо для справи визволення України потрібно виховувати молодь не в кількості тисячі чи півтори тисячі членства, а треба декілька тисяч, десятки тисяч, бо української спільноти на чужині є біля 2-х мільйонів.

Питання соборности в поневоленій Україні вже давно відпало і збручевим човником не катаються, бо там сувора дійсність і доля всіх однакова, але на чужині це питання було й є актуальне, хочемо ми цього чи ні. Тому провідному активові СУМ-у в першу чергу необхідно берегти кожного члена СУМ-у, щоб він не покидав лави СУМ-у, а знаходив своє місце в соборницькій Спілці Української Молоді.

І, нарешті, звуження чи поширення творчо-виховної роботи, як і цілого СУМ-у, залежить від почуття відповідальности того чи іншого керівника. В практиці ми знаємо, що деякі керівники, набравши обов'язків праці в інших організаціях та установах, та ще маючи обов'язки родинні, не мають часу для роботи в СУМ-і й занедбують її. Є випадки, коли той чи інший керівник використовував свій пост не для добра СУМ-у, приносячи не користь, а шкоду цілій організації і спільноті. Для такого керівника СУМ ставав ширмою для набуття авторитету, але за долю СУМ-у він не болів. Таких керівників не потрібно допускати на провідні становища в СУМ-і. Бо вони є тягарем для всієї Спілки.

Кожний керівник СУМ-у, якщо йому довірили відповідальний пост, мусить протягом своєї каденції присвятити себе виключно роботі і розбудові СУМ-у. Любити сумівський рух, боліти і радіти за успіхи і недоліки — це значить любити і боліти за цілість добра української справи. Бо працюючи в СУМ-і, провідний актив повинен твердо пам'ятати, що він працює для майбутньої долі України, для підростаючої молодої ґенерації, яка перейме керівництво з рук старших, виснажених людей. І якщо ми виховаємо сумівців на патріотів нації, як це написано в Програмі СУМ-у, то це найцінніший вклад праці для цілої української спільноти на чужині, для цілого українського народу. Це буде найкращим подарунком і допомогою нашій поневоленій, але непокореній Україні.

Олекса Калиник

Америка

ТВОРЧА ПРАЦЯ ПРАПОРОНОСНОГО ОСЕРЕДКУ В ЧІКАҐО

Умови для творчо-виховної, суспільно-політичної роботи осередків СУМ-у є безперечно найкращі в Америці і в Канаді. Зокрема в Америці, як в потужній світовій державі, ці умови набувають першочергового значення для СУМ-у в цілому. Наявність великих українських скупчень, а разом з тим підростаючої української молоді та високий матеріяльний добробут і гарантовані державою справжні свободи, — все це разом дає можливість українській етнічній групі в Америці здобувати і закріплювати українські позиції в площині науковій, мистецько-культурній, виховній, політичній і інших.

З приємністю можемо сьогодні ствердити, що завдяки жертвенній праці невеликої групи провідного активу СУМ-у осередку ім. М. Павлушкова в Чікаґо, тут вдалося провести велику працю для добра української спільноти і нашої національної справи. Це саме можна ствердити і про осередки СУМ-у в Буффало, Детройті, Клівленді, Рочестері, в Пасейку, Неварку, Нью-Йорку і ін. Поруч з найкращими осередками, є і такі осередки СУМ-у, які через лінивство і безвідповідальність занедбали свої обов'язки і рахуються лише на папері, як осередки СУМ-у, а користи для виховання молоді нема, нема користи для цілої української справи.

З-поміж усіх активно-творчих осередків СУМ-у Америки можна відзначити два осередки, а це: Осередок СУМ-у ім. Павлушкова в Чікаґо та осередок СУМ-у ім. Лесі Українки в Буффало. Вони завзято змагаються між собою за переходовий прапор СУМ-у.

За останні місяці 1957 р. осередок ім. М. Павлушкова в Чікаґо став центром уваги всієї української спільноти не лише міста Чікаґо, а й навколишніх осередків українців у центральних і західніх стейтах США.

Придбавши власний будинок на початку 1955 р. за 75 тисяч долярів, українська молодь в Чікаґо скупчилась при осередкові СУМ-у і, маючи власний будинок, там тепер розгорнула кипучу освітньо-виховну, культурну і політичну діяльність; там тепер став центр українського духового життя.

Нижче подаємо перелік багатогранної роботи цього осередку за останні місяці ц. р. Управа Осередку ім. М. Павлушкова занотовує пляни праць і їх реалізації. Доцільне, щоб усі осередки СУМ-у в Европі і за океаном наслідували цей приклад і змагались за першість змістом роботи.

З ДІЯЛЬНОСТИ ОСЕРЕДКА СУМА ім. М. ПАВЛУШКОВА В ЧІКАҐО

КОНФЕРЕНЦІЯ ГОЛІВ. В днях 30-го й 31-го березня ц. р. відбулася в Дітройті конференція голів Осередків СУМА зі західніх стейтів. На цій конференції порушено ряд важливих справ, як також вирішено відбути цьогорічний Здвиг СУМА (для Осередків північно-західніх стейтів) в Дітройті.

СУМІВСЬКІ РАДІОПЕРЕДАЧІ. На засіданні Управи Осередку, дня 17-го березня ц. р., створено Радієвий Комітет, який з днем 20-го квітня 1957 р., о год. 6,30 вечора, розпічне 10-хвилинну радіопередачу СУМА, в рамцях нової Української Радіогодини. В

склад Радієвого Комітету СУМА входять: Є. Гановський, В. Кусик, Л. Костелина, Б. Лесюк.

ХОР СУМА. Дня 9-го квітня ц. р. відбувся перевибір Управи сумівського хору. В склад нової Управи хору ввійшли: Б. Плішка — голова; подруга Н. Дорошевич — заст. голови; П. Гнатів — бібліотекар.

Духова оркестра СУМА в Чікаґо. Дириґент проф. В. Барабаш

ДУХОВА ОРКЕСТРА СУМА. Духова оркестра СУМА почала свій третій рік праці з новообраною, в побільшеному складі, управою: голова — П. Питель; заст. голови — І. Миськів; секретар — М. Карплюк; фінансовий — І. Карасейчук; члени: П. Кокун, Р. Попович, подруга О. Микитин, панна С. Танчак, М. Боднар, М. Пончко.

ТАНЦЮВАЛЬНИЙ ГУРТОК. З днем 11-го квітня ц. р. розпочав проби новозорганізований Танцювальний Гурток. Головою гуртка є друг С. Косовський, а мистецьким керівником пані М. Шуть.

СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ. Організації Визвольного Фронту влаштовують Спільне Свячене, дня 5-го травня ц. р. в Домі СУМА, на яке запрошують **всіх подруг і друзів сумівців.** Після свяченого відбудеться **Вечірка з танцями.**

Неділя, 6-го січня. Початок «Сімкового Турніру». СК СУМА «Крила», свої перші змагання турніру проти «Вісли» ремісують 1:1. У вечірніх годинах сумівці й сумівки та члени ЮСУМА ходять з Колядою на Дім СУМА.

Різдво Христове, 7-го січня. Духова оркестра Осередку виступає з колядками в церкві св. о. Миколая.

Субота, 12-го січня. Традиційний сумівський Маланчин Вечір. Цей Восьмий Річний Баль СУМА пройшов з великим моральним і матеріяльним успіхом. До танців, в супроводі оркестри, співали сумівки: Марія Костелина й Оля Малаш. Аранжером був друг Юліян Куляс.

Неділя, 13-го січня. Другі з черги змагання копаного м'яча проти «Олімпік». «Крила» вирішують ці змагання на свою користь, з відношенням воріт 3:1.

Неділя, 20-го січня. СК СУМА «Крила» ремісують проти «Гузірс» 2:2. Духова оркестра СУМА виступає на святі Самостійности й Соборности, яке влаштовували Відділ УККА та Ліґа Американців Українського Походження. «Крила» ремісують проти

«Норвіджес» 0:0. Вечором хор і оркестра Осередку виступають на святі Самостійности і Соборности, яке влаштували Осередки СУМА ім. Крут і І. Богуна на півдні Чікаґо.

Субота, 2-го лютого. Заходом Управи Осередку відбулась успішна забава у власному Домі.

Неділя, 3-го лютого. «Крила» виграють змагання проти «Марунс» 2:1. В сумівському домі відбулась «Ялинка» Юного СУМА. В програму ввійшли: колядки, виступ юно-сумівської оркестри, народні танці, деклямації та спільна вечеря. Загальною дитячою забавою та співами закінчилась ця вдала юно-сумівська імпреза.

П'ятниця, 8-го лютого. Одинадцяті Річні Загальні Збори Осередку, на яких був присутній Голова Головної Управи СУМА д-г Зенон Осінчук. Нову Управу Осередку очолив д-г Микола Яременко. Головою Контрольної Комісії вибрано д-га Мирона Лущака, а Головою Товариського Суду д-га Василя Палагнюка.

Субота, 9-го лютого. Спортові Вечорниці СК СУМА «Крил». Оригінально вдекорована заля Дому СУМА була наповнена розбавленою публікою. Боротьба матадора з биком, яка відбулась під час перерви, всім надзвичайно сподобалась.

Неділя, 10-го лютого. Змагання «Крил» проти «Ремс» закінчились перемогою сумівців (1:0). Хор СУМА відспівав дві пісні на академії в честь Героїв Крут, яку влаштували Молодечі Організації Чікаґо, в Домі СУМА.

Субота, 16-го лютого. В Чікаґо відбувся Відбиванковий Турнір за першість СУАСТ-П. — Делеґатура УСЦАК. Участь у Турнірі взяли: УСК «Черник», УАСТ «Леви», «УССК», СК СУМА «Крила». «Крила» зайняли друге місце. Після змагань, «Крила», як господар турніру, гостили учасників чаєм в Домі СУМА. В Сумівському Домі відбулась велика й гарна забава, влаштована Духовою Оркестрою СУМА.

Неділя, 17-го лютого. «Крила» програють змагання проти «Вайкінґс», у відношенні 1:2 і тим самим тратять шанси на здобуття першого місця в цьогорічному турнірі.

Неділя, 24-го лютого. «Крила» перемагають литовців 4:1.

Неділя, 3-го березня. В останніх змаганнях цьогорічного сімкового турніру «Крила здобувають блискучу перемогу над непереможною до цього часу, командою — «Атляс», з відношенням воріт 4:1. Цією перемогою «Крила» запевнили собі друге місце в Першій Дивізії, за що одержали гарну чашу.

Неділя, 10-го березня. Блискавичний турнір, в якому «Крила», після виграної з «Віслою», програють проти «Некакси» 0:1, та відпадають від дальшої гри. На академії в честь сл. пам. ген. Т. Чупринки, яку влаштували Організації Визвольного фронту, хор і оркестра СУМА виступали з хоровими й музичними точками.

Субота, 16-го і Неділя, 17-го березня. Змагання за першість з столової сітківки в Клівленді. СК СУМА «Крила» висилають чоловічу дружину в складі: Я. Перун, П. Вихрій, Я. Влох; жіночу в складі: О. Малаш, А. Микитин, І. Яворська та юньорів — Б. Петриця, Волошин, І. Дудка. Жіноча дружина здобула перше місце. Крім цього, А. Микитин в індивідуальних грах здобуває друге місце, а Б. Петриця третє в клясі юньорів. В мішаних грах А. Микитин і Б. Петриця здобувають третє місце. В неділю, 17-го березня сумівська оркестра виступає на Шевченківській академії.

Члени гуртка відбиванки «Крила» при осередку СУМА ім. М. Павлушкова в Чікаґо; зліва направо: Ю. Куляс, Ю. Дяченко, Я. Куляс, П. Надзікевич, О. Галів, П. Гнатів.

Субота, 23-го березня. Сумівські хор та оркестра дають величний концерт в Дітройті. Крім хорових та музичних точок, подруга Марія Костелина відспівала три пісні при супроводі фортепіяна. Концерт в цілості випав добре. Технічною підготовкою концерту в Дітройті займався Осередок СУМА ім. Київ при допомозі Осередку ім. П. Орлика. Після концерту господарі влаштували для виконавців перекуску.

Неділя, 24-го березня. СК СУМА «Крила» відбули відплатні товариські змагання копаного м'яча з УСК «Черник» в Дітройті та вирішили їх у свою користь з відношенням воріт 7:5. В загальному, в поїздці до Дітройту взяло участь понад 130 осіб, які відбули цю дорогу трьома автобусами і кількома автами. Цього самого дня юньори «Крил» програли змагання копаного м'яча за чашу Америки проти «Ганза» з рахунком 0:1.

Субота, 30-го березня. Управа Осередку гостить в Домі СУМА дружину копаного м'яча Осередку СУМА з Міннеаполіс — «Тигри», які прибули до Чікаґо, щоб 31-го березня ц. р. розіграти змагання проти «Швабен» за аматорську чашу Америки.

В суботу, 30-го та в неділю, 31-го березня Голова Осередку д-р М. Яремко та керівник Організаційного Відділу д-р І. Павлик взяли участь у Конференції Управ Осередків СУМА в Дітройті.

Неділя, 7-го квітня. Початок весняного сезону копаного м'яча. СК СУМА «Крила» виграють проти литовців на трьох фронтах. Перша команда 3:2, резерва 2:1, а юньори 4:1.

Неділя, 14-го квітня. «Крила» програють до «Некакси» 2:3, а резерва 1:3.

Неділя, 24-го лютого. Великий і дуже успішний Другий Річний Концерт Духової Оркестри СУМА. Оркестранти вперше виступи-

ли в нових одностроях. Голова Осередку склав подяку диригентові проф. І. Барабашеві, а юні сумівки вручили китиці рож проф. Барабашеві та композиторові проф. І. Повалячикові. Заля була по береги заповнена публікою, яка з великим захопленням сприймала мистецьке виконання поодиноких творів українських і чужих композиторів. Програмою керував д-р Б. Лесюк.

Подав **Д. Багрій**

ЮНИЙ СУМ В БРУКЛИНІ

Коли до Америки почали приїжджати українці з нової еміграції, а між ними і сумівці з Німеччини, почали й поставати осередки СУМ-у. Такий осередок заснувався і в м. Бруклині, започаткувавши активну працю. Однак, через нехіть деяких членів осередку, осередок протягом двох років своєї діяльности перестав існувати.

Щойно на початку 1953 р., з ініціятиви кількох активних членів СУМ-у, було знову створено осередок, якому надано ім'я Тараса Шевченка. На голову осередку був обраний Теодор Кузьмів, який енергійно почав працювати для добра осередку. В той час осередок нараховував понад 40 членів, але кількох сумівців, через їхню байдужість до сумівської праці, довелося виключити з організації. Осередок меншав. Ненависники СУМ-у, а також дехто з колишніх членів, тішилися, що з цим осередком повториться те, що з першим. І тут постало питання: як довго проіснує осередок у такому стані? Тоді управа осередку поставила собі за завдання організувати при осередкові Юний СУМ. Правда, вже тоді в Бруклині було кілька юних сумівців, однак вони належали до осередку ЮСУМ-у в Нью-Йорку. Цих дітей управа перебрала до осередку в Бруклині, а одночасно розпочато запис нових дітей до Юного СУМ-у.

Виховником ЮСУМ-у при осередкові став Т. Боднар, а референтом Т. Кузьмів, який був головою осередку. Обидва вони доклали багато праці в організуванні ЮСУМ-у. Завдяки їм ЮСУМ почав розростатися й міцніти. Перший раз ЮСУМ, підготований Т. Кузьмівим, виступив з двома мистецькими точками на здвизі СУМА в 1955 році, за що одержав від голови управи СУМА похвальну грамоту. В цьому році підготовано два мистецькі виступи ЮСУМ-у.

Відділ юнацтва СУМА, керівником якого є д. Д. Боднар (посередині в останньому ряді) в м. Брукліні (США), 1957 р.

При осередку була створена суботня школа, в якій вчила дітей пані Черешньовська. В 1955 році в Бруклині була зорганізована школа українознавства, яку фінансово підтримує УККА. Тоді ЮСУМ повністю влився до цієї школи.

Натепер ЮСУМ нараховує 42 члени — 22 хлопці і 20 дівчат. Референтом ЮСУМ-у є І. Подусовський, який одночасно є головою осередку, а виховниками: пані Надя Шміґель та Т. Боднар. ЮСУМ бере активну участь майже в усіх національних академіях, а часом стає на зміну старшим сумівцям при несенні почесних варт під час різних свят.

Слід згадати, що в ЮСУМ-і є не тільки діти нових еміґрантів, але також і діти, батьки яких тут народженні, і ці діти дуже добре говорять по-українському.

З ростом і пожвавленням ЮСУМ-у зріс і авторитет осередку СУМ-у. Сьогодні управа осередку СУМ-у в Бруклині вже не турбується, що не буде ким поповнити ряди осередку, бо за рік-два виросте власне нове поповнення.

О. К.

Члени осередку СУМ-у ім. Б. Хмельницького в Клівленді (США) і члени Юнацтва в уніформах під час молитви, 1956 р.

ЮНІ СУМІВЦІ В БАЛТИМОРІ ПРАЦЮЮТЬ

Юний СУМ при осередкові СУМ-у ім. 1-го Листопада в Балтиморі, США, існує з 1953 року. Однією з перших активних організаторок була Надія Войтович. Одначе, через брак відповідних виховників праця юнацтва не була поставлена на належний рівень. Лише з хвилиною, коли до Балтимору приїхав Теодор Кузьмів, багаторічний працівник з юнацтвом і фаховий виховник, праця відділу Юного СУМ-у набла відповідного розмаху. Поруч реґулярних сходин, що відбуваються двічі на тиждень, юнаки й юначки провадять різні проби до концертових виступів і ін. Організовано мандолінову оркестру, що мала кілька успішних виступів, зокрема на здвизі СУМ-у, Франківському святі, посвяченні прапору ООЧСУ і на академії свого патрона — 1-го Листопада. Юнацтво все з більшим захопленням береться до праці. Хоч часом і погода погана, хо-

лодно, падає дощ або сніг, то все ж юний сумівець чи сумівка з мандоліною при боці йде на пробу оркестри. З часу пожвавленої праці число Юного СУМ-у подвоїлось. Самі діти, що досі не належали до організації, просять своїх батьків, щоб їх віддали до ЮСУМ-у. Тепер тут нараховується 32 юначки і юнаки.

За ці успіхи належить признання теперішній референтці ЮСУМ-у Анні Стельмах та згаданому виховникові Теодорові Кузьміву.

Юнацтво СУМ-у виховується на глибоко християнських, релігійних основах. Доказом цього є не лише релігійно-святкові імпрези, в яких беруть активну участь юні сумівці, а й їхнє реґулярне відвідування церкви. Зокрема слід згадати, що під час візити Архиєпископа Константина в нашій парохії, Св. Михаїла, Юний СУМ разом з головою осередку, в сумівських одностроях, вітав Владику, а під час Служби Божої всі разом приступили до святого Причастя.

З цього бачимо, що ми не тільки зазначаємо словами, а йдемо на ділі впарі з нашим гаслом «Бог і Батьківщина». Тому можемо бути певними, що будемо сильними і витримаємо в своїй праці для добра Бога і нашої Рідної Землі — України, бо ми з Богом, а хто з Богом, той може бути певний, що мета його буде осягнена!

Теодор Царик

ТВОРЧА ПРАЦЯ ОСЕРЕДКУ В РОЧЕСТЕРІ

Осередок СУМ-у ім. ген. Грицая-Перебийноса в Рочестері, завдяки кількарічній пляновій і послідовній праці всіх управ та всього членства, зараховується до найкраще зорганізованих осередків СУМ-у на території Америки. Серед української громади він належить до найбільш діючих організацій міста Рочестеру.

Ця активність сумівців позначається на всіх відтинках суспільно-громадського, а то й політичного життя. Осередок самостійно влаштовує різного роду самодіяльні виступи-концерти, відбуває спільно з організаціями Визвольного Фронту академії тощо.

Сумівці, не зважаючи на перевантаження своїми власними турботами щоденного життя, працею в осередку, — беруть також активну участь у місцевому церковному хорі української греко-католицької церкви, існування якого, знову таки, треба завдячувати тим самим сумівцям.

Найбільшим чинником, що скріпив осередок всередині та підніс його назовні, є відомий мішаний хор молоді під керівництвом В. Божика, про який уже в пресі згадувалось кількакратно. Хор лише протягом минулого року дав понад 15 різних виступів як перед своїми, так і чужим громадянством. Завдяки мозольній праці диригента Володимира Божика вдалося з «сирого матеріялу» виплекати добрі голоси (хоч до мистецтва, очевидно, ще далеко!) і хор за два роки свого існування здобув симпатії й популярність.

Поруч мішаного хору, діє та з кожним днем розвивається друга мистецька одиниця осередку — мандолінова оркестра відділу ЮСУМ-у під керівництвом того самого невтомного мистця співу і музики В. Божика. Створення мандолінової оркестри треба завдячувати у великій мірі батькам, які з повним зрозумінням поставились до цієї справи.

Як сьогодні є приємно дивити-

ся, коли понад тридцять бадьорих юних сумівок і сумівців засядуть потрійним півколом на сцені, і насолоджуватися їхньою хоч і не цілком ще мистецькою, але милозвучною і ніжною грою. Перед мандоліновою оркестрою лежить велике майбутнє.

Гарні успіхи має за собою також танцювальний гурток ЮСУМ-у. Юні сумівці виступали з танцями понад двадцять разів, у тому числі навіть перед телевізією.

Відділ ЮСУМ-у «Полтава», про який уже писалося в «Авангарді», далі є найбільш численною і діючою частиною юосередку СУМ-у в Рочестері. Керівником відділу юнацтва цього року є Михайло Гулін, а виховницями: Емілія Тороус, Зеня, Лариса і Маруся Губківи. Крім того, працюють виховники Іван Рйопка та Мифон Жук. У дружній співпраці провадять вони ланкові сходини юних сумівців, гутірки, розваги тощо, включно до навчання української мови. При відділі працюють вишивкарський, хоровий та інші гуртки.

Попри всі свої недоліки, осередок СУМ-у в Рочестері стоїть на височині своїх завдань. Працю, яку проведено минулого року під головуванням Д. Рудого, чи ту, яку ведеться сьогодні під головуванням Д. Бездуха, не можна охопити кількома скупими фразами: її можна б було висвітлити хіба в окремій брошурі. Кожна година, кожний день, тиждень і місяць жертовної праці приносили і приносять нові здобутки, нові успіхи і це є доказ, що сумівці на чужині гідно несуть свій прапор, допомагаючи Україні вибороти світлий завтрашній день. **Я. Кужіль**

Ланка юнацтва СУМА «Бурлаки» під керівництвом виховника М. Лавріва з Нюарку на відпочинку в літньому таборі на оселі СУМА біля Нью-Йорку, 1956 р.

——oOo——

Канада

РІК ПРАЦІ ОСЕРЕДКУ СУМУ В МОНТРЕАЛІ

7-го квітня 1957 р., у власному сумівському будинку, відбулись річні збори членів осередку СУМ-у в Монтреалі. Присутніх було з членів СУМ-у 35 та 12 гостей, в тому числі п. П. Шевчук, як представник Краєвого Комітету СУМ-у з Торонта, який прибув в 1956 р. зі своєю родиною з Німеччини. Звітували за річну працю голова осередку д. М. Безпальок та члени відділів Управи осередку А. Доманчук, В. Любка, Я. Цупер, П. Дубас, І. Буцяк, Марія Кох, Д. Попович.

Зі звітів довідуємось, що в осередку числиться 64 чл. СУМ-у, з яких активних є 30, а решта малоактивна або неактивна. Відбуто 10 ширших сходин на яких було присутніх 25-30 осіб, прочитано 4 реферати та силами СУМ-у влаштовано чотири імпрези. Крім того, СУМ у Монтреалі спільно з ЛВУ і іншими місцевими організаціями брав участь у різних святах та ака-

деміях. Управою осередку відбуто 20 засідань, одержано 76 листів, обіжників 15. Вислано листів 38. Загальний касовий прихід за рік 13.937 долярів. Готівка в касі 113,46 доляри, а крім того є власне майно на суму 1.774 доляри, бібліотека 325 долярів, та нерозпроданої літератури на 426 долярів.

Крім того, окремо звітовано про те, що осередок СУМ вклав свої кошти на купівлю Дому Молоді (8 тисяч долярів, що складає 48% уділу), та в 1955 р. придбано сумівську оселю «Верховина». За рік праці оселя «Верховина» мала прибутків 8.685 дол., а витрат 8.683 дол. Вартість оселі 19.257 дол. Сумівці за рік безкоштовно працювали на будівсі будинку, чищенні озера і дороги, що в перечисленні на готівку дорівнює понад 10 тисяч долярів. В цілому тепер можна оцінити вартість оселі в 35 тисяч долярів.

Далі зі звіту довідуємось, що сумівці в Монтреалі провадили збірки на різні цілі, як на оселю в Торонті — 174 дол., на табори юнацтва в Німеччині — 18 дол., на НТШ — 21 дол., хворому сумівцеві — 23 дол., і на «Аванґард» та ін. Осередок має свою бібліотеку, в якій є 330 книжок. Театральна бібліотека осередку має 53 книжки. Розпродано літератури на суму 382 дол. Лишилось до розпродажу надісланої літератури на 415 дол.

Зі звіту референтури Юнацтва (реферувала подруга Марія Кінах) бачимо, що в році членів Юного СУМ-у нараховувалось 77 осіб. Праця з дошкільлям не провадилися від червня 1956 р. через брак виховників. ЮСУМ брав участь в академіях, у різних імпрезах самостійно або з участю старшого СУМ-у. Референтура Юнацтва провадить свою касу окремо. Прибутків було 2.360 дол., а витрат 2.207 долярів. Сальдо на день зборів 133 дол. Крім цього, Ю. СУМ має свою власну бібліотеку з 64 книжками, з якої користуються всі члени Юнацтва. Гуртків ЮСУМ-у є 7, з того 2 дівочі і 5 гуртків хлоп'ячі. Сходин з гуртками відбуто в загальному 182. Провадились вони систематично, щотижня, по 2 години. Разом усіх годин в гуртках було 364.

Звіт з діяльности на зовнішньому відтинку осередку СУМ-у показує найгірше, бо, як пояснив звітодавець, такої діяльности взагалі не було через брак культурно-освітнього референта.

Після вислуханих звітів референтів здав звіт голова осередку СУМ-у д. М. Безпальок, який коротко представив в цілості діяльність осередку, та відзначив великий вклад праці поодиноких сумівців. З жалем підкреслив, що праця могла б бути ще краща, але ставлення самих сумівців до роботи було незадовільне, брак охоти людей до праці та уступлення деяких членів з Управи загальмували на деякий час працю, але сильна воля тих, які далі працювали, перемогла труднощі і ці скромні сили проробили дуже багато, за що голова висловив подяку всім, які йому допомогли і разом співпрацювали. При осередку організована «Рідна Школа» і балетна школа.

Після звітів слово забрав голова контрольної комісії д. Ярослав Сербин, який подав короткі зауваження відносно всієї діяльности осередку. Звернув увагу на позитивну працю Управи і деяких членів та з приємністю підкреслив велику пророблену працю при такому складі Управи, і одночасно підкреслив те, що осередок вив'язався з усіх матеріяльних зобов'язань, крім Оселі. Найбільшою заслугою є

праця над вихованням молоді у відділах Юнацтва, а також солідне ставлення до осередку Батьківського Комітету.

Контрольна Комісія в складі Я. Сербина, М. Андрухів і П. Кінах висловила абсолюторію уступаючій Управі СУМ-у та признання за роботу. Всі присутні оплесками прийняли це одноголосно. Після запитів і дискусій вибрано нову Управу осередку СУМ-у в такому складі:

Я. Сербин — голова, М. Безпальок — заступник, П. Кузмишин — секретар, Я. Шупера — скарбник, П. Гук — референт освіти, Марія Кінах — референт юнацтва, Л. Левицька, А. Доманчук, В. Любка — члени, Д. Гриняк — господар, Д. Рохоняк — бібліотекар, Т. Крайник — кольпортаж видань СУМ-у, П. Семенюк — референт зовн. зв'язків, В. Антонів — адміністратор дому;

Управа Оселі «Верховина» — П. Дубас, П. Кінах, та Батьківський Комітет;

Контрольна Комісія: З. Горечний, М. Андрухів, М. Буцяк;

Товариський Суд: Кардаш, Л. Славінський, П. Стець.

О 10-й год. вечора збори закінчено відспіванням національного гимну.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СУМ — ТОРОНТО

Дев'яті Загальні збори Осередку СУМ ім. ген. Т. Чупринки в Торонті відбулись у »Домі Просвіти» в неділю 7 квітня ц. р. Нарадами проводив як голова д-р М. Кушпета (зам. — мір. В. Кліш), секретарювали М. Хомин і П. Воробець. Збори пройшли в дуже діловій аюмосфері. Звіти членів управи були вичерпно опрацьовані. Про осяг праці Осередку свідчить м. ін. сума понад 15,000 долярів річного обороту. По дискусії і уділенні абсолюторії обрано нові керівні органи Осередку в складі:

Момітет Осередку: голова — Яр. Вільк, замісник — П. Івахів, члени: М. Хомин, В. Крушельницький, М. Галюк, Б. Пасічник, В. Мартинів, В. Кащій, М. Яремій, Д. Цоба, Леся Білик, П. Сандей, І. Дудисьі, О. Коцильовський, В. Река, Б. Коцур, С. Мокей, О. Сисак.

Контрольна Комісія: І. Фіґоль (голова), С. Федуньків, М. Медик, П. Воробець.

Товариський Суд: мґр. В. Кліш (голова), П. Харидчак, Є. Цибульський, І. Гонтар.

—oOo—

Англія

ЮНИЙ СУМ У КОВЕНТРІ

В місяці березні ц. р. минає лише півроку, як існує при осередку СУМ-у в Ковентрі відділ Юнацтва СУМ-у. Після попередньої підготовки Комітет осередку скликав перші збори в суботу 15. 9 1956 р., на які прибуло 13 юнаків і юначок. Збори почались молитвою, яку відправив місцевий парох УАПЦ о. П. Бублик.

Переборовши перші труднощі, вже тепер реґулярно, щоп'ятниці, збираються юні сумівці на свої сходини, на яких керівники і виховники провадять виховну працю, оповідають про історію України, вчать співати,

танцювати, вчать фізичним вправам, а також влаштовують забави.

Духовними опікунами відділу юнацтва СУМ-у є від Гр-Кат. Церкви о. д-р С. Вівчарук, а від УАПЦ — о. П. Бублик. Всіх сходин відбуто за півроку 28, а також відбуто і 16 різних проб з окремими гуртками. Число юних сумівців зростає. На кінець 1956 р. число досягало 23 дітей від 8 років,а з початком 1957 р. включились у лави юнацтва ще 9 дітей, так що на сьогодні Юний СУМ нараховує 32 юначок і юнаків

22. 12. 1956 р. в Ковентрі Юний СУМ, спільно з старшими сумівцями, брав участь на Миколая в поставі сцени «Бабусин кожушок», а під час Різдва ходили з колядою та зібрали 23 фунти.

Найкраще пописався наш Юний СУМ у півріччя свого існування, а саме: 17. 3. 57 р. В цей день відбулась Шевченківська академія, яку організував осередок СУМ-у, і якраз юні сумівці заповнювали більшу частину програми своїми виступами. Вони виконали 5 деклямацій, 4 танці та сценку «Мені тринадцятий минало». Наше українське громадянство дуже задоволене виступами членів юнацтва СУМ-у

М. Лесів

Фраґмент із сценки «Мені тринадцятий минало», яку поставлено на шевченківській академії силами юнацтва СУМ-у 17. 3. 57 р. в Ковентрі, Англія

——oOo——

Бельгія

ДЕСЯТИЛІТТЯ СУМ-у В БЕЛЬГІЇ

Спілка Української Молоді в Бельгії належить до перших крайових одиниць, що постали поза Німеччиною, де в 1946 р. відновлено СУМ на чужині. Вже в 1947 р. були створені перші осередки СУМ-у в Бельгії, щоб в березні 1948 р. оформитися під одним проводом Крайового Комітету. Десятий Крайовий З'їзд, що відбувся в квітні ц. р. в Брюсселі проголосив 1957 р. ювілейним роком Спілки Української Молоді в Бельгії.

З цього приводу буде доцільним порушити декілька питань зв'язаних з існуванням ювілянтки. В першу чергу треба згадати тих її керівників, що вклали чималий труд на початку творення і розвитку Спілки в Бельгії. Перший голова Спілки інж. В. Мацьків (1948) виїхав до Канади, де тепер занимає відповідальний пост шефа лябораторії великого металюргійного підприємства. Другий її голова інж. Г. Цимбала (1949-1951) виїхав до США, де працює за своєю

спеціяльністю. Інж. З. Янковський кол. фінансовий керівник, після доповнення своїх студій в Вінніпеґу, де дістав диплом викладача економічних наук, переїхав недавно до столиці Канади — Оттави на державну працю. Др. Кирило Митрович, кол. культурно-виховний керівник і його дружина Марія Столяр, Керівник ЮСУМ-у, вибули на постійний побут до Парижу. Інші колишні члени КК, та багато керівних членів осередків, пороз'їжджались по різних кранах, де звичайно включились в громадську роботу на місцях. Всього кільканадцять осіб з членів основників залишились в Бельґії, з того трьох входять до теперішніх органів Крайового Комітету. Всім цим вичисленим і багатьом іншим сумівцям завдячує СУМ в Беьґії своє десятилітнє та багате в працю існування. Біля 1200 молодих людей в Бельгії перейшли менш або більш успішний вишкіл національно-громадського виховання, щоб потім на нових місцях стати піонірами або опорою організованого життя. Чимало осередків СУМ-у в США і в Канаді завдячують саме сумівцям з Бельгії свій ріст і силу.

Дивлячись з перспективи пройденого шляху, на якому СУМ в Бельгії виявився найбільш динамічною і життєздатною організацією, треба ствердити, що її ріст був постійно перериваний еміґраційною течією, яка забрала переважно найкращий елемент. Приходилось завжди працювати над створеними еміґрацією прогалинами, щоб витримати організацію в дії. Це забрало дуже багато праці, яку в інших обставинах можна було б використати на поглиблення самого виховного процесу молоді. Все таки і виховної праці не занедбано, поскільки більшість сумівців прийшли підготовку до іспитів українознавства і склали сумівське приречення. Побіч цього СУМ зі своїми здвигами й участю в усіх національних маніфестаціях надавав нашому громадському життю елементу організованости і дисципліни, що приковувало також увагу чужого оточення, а тим самим залишило раз на завжди для нас марку найкраще організованої групи.

Десять років існування молодечої організації в наших умовах, де бракувало допливу підростаючої молоді, мусимо мати в наслідку «старіння» кадрів, що своїм віком підходять більше до інших громадських організацій. Все таки життя не стоїть на місці і на наших очах підростає молоде покоління, що побачило світ вже після війни на еміґрації. СУМ отже не виконав би свого завдання, якщоб залишив цю молодь без виховної організації. Тому то вже від років, а зокрема від 1954 р., йдуть інтесивні намагання з боку КК СУМ-у, щоб наладнати працю Юного СУМ-у. Вже було охоплено понад півтора сотні дітвори шкільного віку в його рямці, однак еміґраційна хвиля і тут зробила вилім, забіраючи зі собою кілька десятків юнаків і юначок та декого з виховників. Приходиться завжди розпочинати і все з новими початковими труднощами. Не зважаючи на те, праця ЮСУМ-у проходить з успіхом. Вже є відділи, що підготовили перші юнацькі іспити. Ці юначки й юнаки, що так сильно виставлені на вплив чужого оточення, виростають в лавах ЮСУМ-у на свідомих членів української спільноти, пізнаючи все, що відноситься до минулого й сучасного положення українського народу, а головно вивчаючи й засвоюючи його тисячолітню християнську культуру. Це і є ті нові кадри, що

прийдуть вкоротці на зміну «старому» СУМ-ові і переберуть в свої міцні молоді руки прапор української вільної молоді, щоб донести його несплямленим у вільну Україну. Гасло «Бог і Україна», що його підніс СУМ, як ціль свого життя, знайде своє примінення також в житті тих, що не бачили ще своєї батьківщини, прийшовши на світ в чужині. Для цього одначе потрібно великих зусиль з боку старших-батьків і членів СУМ-у. Всі наші головні сили треба зосередити на цьому відтинку, бо тут ідеться про бути чи не бути частині українського народу, що його доля закинула на чужину.

Треба вірити, на підставі дотеперішньої живучости нашої ювілянтки — Спілки Української Молоді в Бельгії, що все її членство хоч і в проріджених рядах, стане до тієї важливої праці над вихованням нашого доросту і в той спосіб дасть на вище поставлене питання рішучу відповідь — **бути!** Ні старший вік, ні вичерпуюча фізична праця, ні інші перепони не повинні зупинити нас в поході до мети! Мусимо виповісти нещадну боротьбу всім слабостям і зневірі, що прокрадаються в наш суспільний організм. В нас перед очима повинні бути завжди живими ті, що своє життя віддали за ідеї СУМ, щоб український народ міг вільно славити Бога на звільненій від ворога Батьківщині. Та до цього зобов'язує приречення і назва, яку носимо.

Тільки при умові подвоєння наших зусиль зможемо підвищити морально-ідейний рівень, а при тому допомогти в вихованні доростаючого покоління — нашої зміни. Тоді теж ювілей нашого дисятиліття знайде повне і гідне відмічення.

О. К.

X-ий З'ЇЗД СУМ-у В БЕЛЬГІЇ

В неділю 7. 4. 1957 р. відбувся в Брюсселі X-ий з'їзд СУМ.

З'їзд започатковано Богослуженням в церкві св. Вол. Великого, що його відправив о. Костенобель, ЧНІ.

На З'їзд прибули делеґати й сумівці від 9 осередків та представники громадських організацій. З'їзд вітали представники ГРУГОБ, УДК, УХР, СУРБ, УНОТ. Письмові привіти наспіли від ЦК СУМ-у, КК СУМ-у Англії, Канади, о. кан. Г. Фуканчика, ТБУВ і ін.

По ділових звітах і обширній дискусії, в якій порушено всі актуальні питання, уділено абсолюторію уступаючому Краєвому Комітетові.

До нових керівних органів вибрано:

Крайовий Комітет: О. Коваль — голова, М. Когут — заст. голови і фінансовий керівник, І. Левицький — секретар, Т. Кіс — керівник ЮСУМ-у, Б. Ващук — культ.-освітній керівник.

Контрольна Комісія: Др. В. Попович — голова, інж. К. Гайдамаха і Ф. Михайлишин — члени.

Товариський Суд: Проф. І. Витязь — голова, В. Яремкович і І. Галабурда — члени. Проф. І. Витязь залишився надалі головою Виховної Ради.

В резолюціях З'їзду відмічено потребу організаційного скріплення для влегшення систематичної праці ЮСУМ-у, допильнувати виховання середньошкільної молоді в напрямі підготовки майбутніх виховників. Рішено також посилити господарський сектор для вможливлення дальшої реґулярної праці, зобов'язуючи сумівців вплатити принаймні по одному уділові до кооперативи.

ДОПОМОГА В ПРАЦІ ЮСУМ-у

Вже від довшого часу СУМ в Бельгії присвячує свою пильну увагу в розгортанні праці Юного СУМ-у, зважаючи її головною точкою своєї дієвої програми. Зокрема виповнюється прогалину в постачанні виховних матеріялів, яких брак постійно відчувався. Ще наприкінці 1956 р. керівник ЮСУМ-у при КК д-р Т. Кіс виголосив був першу частину «Доручень і нотяних» для керівників ЮСУМ-у по осередках. Ці матеріяли охоплювали собою програму занять на три місяці. В місяці лютому виготовив він другу частину тих матеріялів на цілий ряд практичних вказівок для виховання вічливости, дружби, про фізичну справність, про влаштування деяких імпрез, подано коротку хроніку ЮСУМ-у і переписано організаційний правильник ЮСУМ-у. З випуском цих матеріялів праця керівників відділів буде набагато влегшена й усистематизована. Треба висловити признання авторові цих матеріялів, що завдав собі стільки труду й опрацював так довго очікувані практичні вказівки в роботі ЮСУМ-у.

——oOo——

Німеччина

СУМ У НІМЕЧЧИНІ

Треба ствердити, що протягом 1956 р. і на початку 1957 р. Крайовий Комітет СУМ-у в Німеччині був бездіяльний. Дехто хоче оправдати цей стан тим, що, мовляв, цьому спричинився виїзд українських родин з Німеччини до Америки. Однак із членів юнацтва і взагалі СУМ-у виїхало мало. Просто КК СУМ-у був неактивний, то й майже всі осередки старшого СУМ-у в Німеччині розпались. Не було контакту і співпраці КК СУМ-у не лише з старшим СУМ-ом, а і з юнацтвом. Отже, завинили керівники СУМ-у в Німеччині.

Але член КК СУМ-у друг І. Щур перебрав на себе ініціятиву для відновлення діяльности і щільного контакту з відділами юнацтва, саме тепер, перед відкриттям літнього юнацького табору. З цією метою друг І. Щур у квітні відвідав три осередки юнацтва СУМ-у, разом з керівником відділу Юнацтва ЦК СУМ-у В. Леником. Відвідано юнацтво СУМ-у в Амберзі, в Нюрнберзі та Інґольштадті. Членів юнацтва СУМ-у в Амберзі є 31, в Нюрнберзі — 16 і в Інґольштадті — 15. Ці три осередки є активні. В березні вони відзначили своїми силами Шевченківські роковини та роковини загибелі ген. Т. Чупринки. Провадять пляново сходини і тепер ведеться підготовка до літнього табору в Німеччині. Діти виявили свої здібності в співах, деклямаціях, з українознавства і. ін.

Після відвідин трьох осередків у Німеччині, референтура Юнацтва СУМ-у 12. 4. 57 р. скликала засідання, на якому обговорено плян підготовки відкриття табору та вибрано Таборову Комісію з окремими референтами. До Таборової Комісії ввійшли: В. Леник — голова, І. Щур — організаційно-транспортовий референт, С. Бовдій —

програмовий референт, І. Холявка, М. Філь, С. Новицький, П. Головинський — фінансово-господарські справи.

Друг І. Щур, як керівник Юнацтва СУМ-у в Німеччині, виготував і вислав листи до відділів ЮСУМ-у, які були неактивні чи не давали відомостей про роботу в підготовці до літнього табору. Вже відгукнулися з десяти місцевостей, де виявили бажання бути в літньому таборі, в тому числі Нюрнберґ, Інґольштад, Ляндсуд, Ульм, Гайденав та є вже також зголошення з Австрії і Берліну. Табір юнацтва відбудеться в околиці містечка Шонґав протягом трьох тижнів. Передбачується учасників від 150 до 180 осіб.

З відбуттям літнього табору є можливість закріпити контакт з осередками Юнацтва СУМ-у для плянової виховної роботи і можна сподіватись, що друг І. Щур зуміє, при підтримці інших членів КК, як також і ЦК СУМ-у, розбудувати працю з юнацтвом і надолужить прогаяне за 1956 р.

Цим самим можна спробувати активізувати роботу старшого СУМ-у, який так конче потрібний для спільної виховної роботи.

С. Н.

——oOo——

Рецензія:

Гарний журналик

«Сумівський інформатор» — орган Осередку СУМА ім. М. Павлушкова в Чікаґо, США, ч. 6, травень 1957 р.

Серед багатьох сумівських видань «Сумівський інформатор» осередку СУМА в Чікаґо справді притягає до себе увагу своєю охайністю, доброю обкладинкою та ілюстрованими наголовками матеріялів. Але не це лише є доброю стороною цього невеличкого, лише на 20 сторінок, журналика. Зовнішня чистота і охайність журналу поєднана з добрим змістом, з його ідейним насиченням, високою моралдю і, головне, християнсько-релігійним напрямом.

Хоч журнал присвячений саме Великоднім Святам, усе ж в інших, навіть «старших» і «досвідченіших» часописах святкових видань, ми не всюди знайдемо таке багатство матеріялу. Наші часописи, навіть, кажемо, не «інформативного» характеру, взикли всі святкові і ювілейні дати обходити загальними фразами про «завдання і обов'язки» або ж — «почуття відповідальности», тощо, поминаючи характер свят, їх історичне чи традиційне значення і т. д. «Сумівський інформатор» саме дає такий пізнавальний матеріял про Великдень-Паску, і тим не лише відзначає свято, а й дає сумівській молоді пезну науку про нього.

Так, у «Великодньому слові» настоятеля Української Православної Церкви Св. Софії в Чікаґо Ілл., прот. М. Литваковського, читаємо:

«Паска — це грецьке слово від гебрейського — пєсах. Означає — перехід. В церковному значінні — перехід від смерти до життя, від землі до неба, із темряви у світло. Паска освячуюча всіх вірних. Це Великдень,

Великий День, «празників празник», коли віруючі люди скидають з себе, з своєї душі — темряву гріхів, облуди, ненависті, і зодягаються духово в Христа, в нове життя, в радість, любов, а через все-прощення стаються новими людьми. Стаються вони ангельськими особами в Христі, котрий побідив смерть своєю смертю, побідив пекло, нечисть, розбрат людський і воскрес, як початок вічного життя для всіх живучих і спочивших у Христі та Ісусі».

З великодніх матеріялів тут поміщені також стаття о. Михайла Ваврика, ЧСВВ, звернення Голови Осередку М. Яременка до подруг і друзів, вірш «Великдень на чужині» (редакція з невідомих причин не подала підпису під цим віршем, що належить перу Петра Кізка).

Далі вміщені сумівська хроніка, «В канцелярії осередку», «На актуальну тему», «Спорт». На окрему увагу заслуговують «Сторінка ЮСУМА» та «Чікаґо колись і сьогодні». В сторінці ЮСУМА висвітлюється все життя молодих сумівців, від початків заснування ЮСУМА до сьогоднішніх днів, знайомиться юних читачів з ланками ЮСУМА, їх життям і працею. В сторінці подаються імена активних молодих сумівців, що не може не мати заохочувального впливу. Розділ «Чікаґо колись і тепер» тим корисний, що він уводить в курс українську сумівську молодь в історію, розвиток і сучасний стан міста, в якому вона живе. Знати місто, з яким зв'язані життя і праця людей, це необмінна умова для кращого розвитку суспільного життя громади, новоприбулої сюди.

Треба лише побажати редакційній колеґії журналика «Сумівський інформатор» дальших успіхів та дальшої розбудови свого органу, який, якби його поширити, міг би бути неабияким конкурентом наших друкованих журналів («Сумівський інформатор» видається циклостилем). Запорукою цього є добрий початок.

П. К-о

——oOo——

Різне:

Неймовірна історійка однієї книжки

Спілка Української Молоді в одній із країн поселення нашої еміґрації випустила друком невелику книжечку... Кошти паперу й друку 1.200 нім. марок — наклад 1.000 примірників.

Написано в тій книжечці про любов. Не про ту звичайну собі любов, а про ту найвищу й найціннішу — про любов до своєї Вітчизни, до своєї Рідної Землі, до свого народу.

Про любов, яка «єдино нам на потребу», бо без неї пропадемо, потонемо навіки в чужому морі. В першу чергу пропаде наша молодь, пропадуть діти наші. Про ту любов, через брак якої загинули мільйони наших людей, бо не маючи її в своїх серцях, не хотіли й не могли тоді, як на це був «слушний час», ні Рідного Краю, ні себе, ані своїх дітей від ворогів боронити і на захист Рідної Землі одностайно станути.

Була б та любов, не скитались би ми по чужинах нині. Людина ж

без любови до своєї Вітчизни, це те саме, що деревина без коріння, риба без води, пташина без повітря. Перед ними загибель.

Так говориться в тій книжечці про любов, яка каже життя віддати за друзів своїх, за їх волю, за щастя і кращу долю кров пролити, головою наложити. Написана вона зрозуміло й для кожного приступно — написана щиро й сердешно.

Хто її читав, хвалив її: «Добра, цінна й потрібна нам книжечка» — говорили. Та й не дорога. Напевне коштує менше, як дві пляшки пива...

Здавалось би: 1.000 примірників по дешевій ціні на кільканадцять тисяч «рідних, політичних еміґрантів» це ж аж ніяк не забагато буде — й легко можна їх буде «розіпхати»...

А вийшло зовсім не те. Воно й не варто було б писати цієї «історійки», якщо б вона торкалась тільки тієї країни, де постала. Але ж нецінення рідного друкованого слова, відраза до нього і жаль гроша на купно книжки, чи газети, це явище типове в нас так тут, в Европі, як і там, за морем. А це явище не сміє бути толероване — його треба п'ятнувати, а нехіть до задрукованого паперу викорінювати й нищити. А закриваючи правду, не доб'ємось того! Кажемо ж, що «наша сила в правді». Нехай та правда не раз прикра й неприємна, гірка, несолодка.

Ось дещо «правди» на маргінесі «історійки з отією одною книжечкою»: Культурно-освітній референт СУМ-у розіслав ту книжечку до всіх осередків із проханням розпродати її і переслати гроші на його руки. Довелось йому довго чекати. Після кількакратних упімнень наспіли — відповіді, грошей не багато. Відсилаючи нерозпродані примірники пишуть «сумівці» таке:

1. Прислані на мою адресу книжки звертаю. Причина: ніхто не хоче їх купувати.
2. Присланих книжок не міг розпродати, для того звертаю їх.
3. З присланих 5 книжок продав 2, — 3 звертаю.
4. Отримав 20 примірників — продав один — 19 звертаю і прошу не гніватись, що так довго не розчислювався з Вами.
5. Половину з 20-тьох книжок продано, звертаємо 10.
6. Звертаємо 40 нерозпроданих книжечок... — це з місцевости, де живе понад 300 українців!!
7. Пробачте, що досі не розчислився за прислані книжки. Вони дуже цінні і корисні, але продати їх дуже тяжко. Покищо не відсилаю їх — думаю ще пробувати розіпхати їх. Але, чи це вдасться мені, не знаю.
8. Змушений повернути Вам книжки, тут нема охочих купувати їх.
9. Звертаю нерозпродані книжки. В нас є великі труднощі в розпродажі книжок.
10. Дуже мені прикро, що повертаю низку книжок. Нема кому продати, бо люди не купують книжок.
11. Не можу післати грошей за книжки. Їх не було кому продати і я їх роздав даром.
12. Звертаю нерозпродані книжки. Ніяк не міг розпродати їх.
13. Звертаю книжки — тут нема на них збуту.
14. Прикро, що мушу звернути Вам книжки, але, що мав зробити, коли не міг знайти охочих їх купити.
15. Стидно мені звертати книжки, але не маю іншого виходу.

16. Відсилаю книжки. Тут нема охочих їх купувати, хоч такі книжки для нас цінні і потрібні нам, але я не можу їх людям пхати силою.
17. З присланих 8 книжечок продано 4, а 4 звертаємо. — Це з осередку, де СУМ начислює 27 членів.
18. Прислано 5 книжечок, — продано 2, — 3 звертаємо.
19. Звертаю 8 примірників книжечки. Не було можливости продати їх.
20. Звертаю 6 книжечок, — люди не хочуть купувати, а я не можу платити за них власними грішми, як це не раз уже робив.
21. Пересилаю гроші за книжечки, але прошу надальше не присилати книжок на мою адресу.
А це з місцевости, де живе багато українців і існують різні українські організації.
22. Звертаю 46 книжечок — ледве 4 вдалось продати.
23. Розчислення: З 30 книжечок продано 5 штук, — 25 звертаю. — Це теж із місцевости, де живе більша кількість українців.
24. З присланих книжечок продано 3, — 12 звертаю.
25. Присланих книжечок не продав. Чому? Ви самі знаєте, що наші люди не дуже спішаться купувати книжки. Чи маю книжечки назад Вам відіслати?
26. Прикро мені, але мушу звернути Вам тих 5 книжок, що Ви вислали мені до продажі.
27. Звертаю книжки, бо не зумів їх продати.
28. З великим трудом продав 3 книжки, решту звертаю.
29. Не міг розпродати книжок, бо тут наші люди байдужі до всього, а на книжку то й дивитись не хочуть.
30. Повертаю книжки й прошу більше жадних книжок сюди не присилати, бо люди їх не купують. З цього тільки пошта користає. От я мушу тепер оплатити пошту, а хто зверне мені гроші?
31. Отримали 10 примірників — продали 2, — 8 звертаємо.
32. З 20-ти книжечок продано 7.
33. Не присилайте до нас книжок, бо тут ніхто їх не купує.
34. Продано 1 примірник, решту звертаю.
35. Продав 2 книжочки. Решту повертаю.
36. Звертаю книжки, бо не маю змоги продати їх.
37. Відсилаю книжки. Воно не так, як хтось собі думає, що можна здобути гроші, накидаючись шматками паперу.
38. Один із «сумівців» на особисту інтервенцію Культ.-освітнього референта, почухався в голову, подумав і вийняв зі шафи книжки так, як їх йому було післано і віддав у руки референтові... Забув розпродати.

Оригінали супровідних листів при звороті непроданих книжок находяться в руках Культ.-освітнього референта СУМ-у.

Одначе, подаючи неґативні факти «ворожої» постави частини нашої еміґрації до свого друкованого слова, не можна не відзначити, що багато осередків СУМ-у даної країни дуже позитивно поставились до розповсюдження книжечки про любов до Рідного Краю, —

всі, переслані їм примірники розпродали, а гроші вислали Крайовому Комітетові СУМ-у.

«Щира подяка робітникам щирим, сором недбалим усім» — сказав колись Б. Грінченко.

А нам треба дбати, щоб не лише «позитиви», але й «неґативи» нашого життя були записувані в книгу «битія» української еміґрації. Та й дбати, щоб тих неґативів було якнайменше, а це осягнеться, коли не будемо затаювати зла, а навпаки, викривати й нищити будемо його.

М. Л.

——oOo——

ЛИСТ ДО ЧЛЕНІВ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Від Редакції: В попередньому числі журналу «Аванґард» була надрукована стаття під заголовком «Хто відповідає за долю журналу». У відповідь на цю нашу статтю ми одержали нижчеподане звернення Друга Миколи Бачари з Філядельфії (США), який є один з активних діячів СУМ-у в перших роках його відновлення в Німеччині, а потім Друг М. Бочара був першим організатором першого осередку СУМ-у у Філядельфії

Дорогі Подруги і Друзі!

Перед мною нове число «Аванґард» за січень-березень 1957 року, що і спонукало мене написати до Вас цього листа.

Кілька років тому, крім видання органу ЦК СУМ-у «Аванґард», Крайові Комітети СУМ-у в Англії, Канаді, США так само видавали свої місячні або квартальні журнали. Завданням Крайових Комітетів і Головної Управи СУМА було вдержати свої видання, через які плянували свою працю і інформувати наше суспільство на чужині про діяльність СУМ-у та давали нашому членству можливість здобувати освітньо-виховні і політичні знання.

Через те, що виходили декілька сумівських журналів, дуже часто з боку нашого членства були дорікання, що забагато з тих видань не появляються систематично, та що дуже часто у всіх журналах («Крила», «На Варті», «Голос Молоді» і «Аванґард»; друкуються майже ті самі матеріяли і тому всі бажали, щоб видавати один сумівський журнал. Автор цього листа був великим прихильником пляну злиття всіх сумівських журналів разом і видавати для всього членства СУМ-у один добрий журнал, що і сталося.

З 1955 року виходить тільки один журнал для всього членства СУМ-у журнал «Аванґард», передплатники якого зобов'язані бути всі члени СУМ-у, без різниці, на якому континенті члени СУМ-у перебувають.

А тепер конкретно до справи про вищезгаданий журнал «Аванґард», де на сторінці 73 згаданого числа є надрукована стаття, апель від редакції і адміністрації «Аванґарду» під заголовком «Хто відповідає за долю журналу?» Читаючи цю статтю, апель, мені ніяк не хотілось вірити, що наше членство так байдуже ставиться до долі власного журналу, але, на привеликий жаль, так воно є.

В-во «Аванґард» у першу чергу обвинувачує Крайовий Комітет, і Головну Управу СУМ-у на американському контененті, але чи є спроможність Крайовому Комітетові в Канаді і Головній Управі в США позитивно полагодити цю важливу справу, коли кількість неактивного членства на згаданих теренах у великій мірі не має зрозуміння стати передплатниками свого єдиного журналу «Аванґард»?

Подруги і Друзі в США і Канади! Ви напевно не заперечите, коли скажу, що найкращі умовини життя маємо таки ми. Передплата на «Аванґард» раз в рік ставить лише 2 доляри. Дуже часто ми платимо два або і більше долярів за один квиток в кіно. Чи не можна нам не піти один раз до кіно в рік і коштом цього передплатити собі журнал «Аванґард», якщо ми вже такі є бідні. Як нам не соромно перед нашим суспільством за те, що ми допровадили В-во «Аванґард» до того, що воно мусить писати про речі нашого внутрішнього порядку, і як нам не соромно, коли з такого великого числа боржників (600!) заплатили борг за журнал лише 24 на суму 38 долярів! Як ми виглядаємо перед нашим суспільством, коли воно прочитає статтю в «Аванґарді» про нашу неможливість навіть власного журналу утримати. Як не соромно, коли на таке велике число нашого членства за 1956 рік переслали передплату на журнал в США лише 252, а в Канаді — 227 членів?

Кілька років тому ми нарікали, що забагато є видань, несистематична їх поява і т. д. Де ж причина в тому, що ми сьогодні не можемо втримати нашого єдиного журналу? Відповідь знайдемо в самих себе. Ми дуже часто говоримо, що ми передова, динамічна, з посвятою нашій загальній справі, сумівська молодь, що ми готові стати на барикади, але на привеликий жаль, ці слова залишаютьсчя на папері або порожнім звуком. Доказом цього є наша постава до свого власного журналу.

Доля нашого єдиного журналу «Аванґард» перебуває таки в наших руках. Приймімо заклик до нас від В-ва «Аванґарду« до свого серця і робім все можливе, щоб того роду апелі не появлялись, а це буде тоді, коли ми всі, як один, станемо передплатниками «Аванґарду».

Хай у році 1957 клич — «кожний член СУМ-у є передплатник «Аванґарду» — стане дійсністю. Докажім, що ми гідні честь України Боронити.

Філядельфія, березень, 1957 р. Микола Бочара

———oOo———

Збірка на пресовий фонд «Аванґарду»

КАНАДА

Збірка на «Аванґард» і сумівську оселю

Дня 6-го квітня ц. р. в Торонті, на прощальному вечорі кавалерського життя, який улаштовано друзями сумівцями для Осипа Щурика, зібрано 60 долярів, з чого 30 долярів призначено на пресфонд «Аванґард» і 30 дол. на сумівську оселю в Торонті.

Осередок СУМ-у Вініпеґ, Канада Збірщик Г. Дир.

По 5 дол. В. Іваник; по 1 дол. А. Дир, Г. Дир, М. Василів, Н. Мандзій, М.Сухарина, А. Хоркавців, С. Мацієнко.

Осередок СУМ-у в Отаві, Канада:

По 1 дол.: Чуйко Михайло, Качмар Михайло, Клавак Семен, Саварин С. Казанівський С.; по 0,50 дол. Деркач Іван, Медвідь О., Лапинський Степан, Березовський А., Лисий М., Остапик Д.; по 0,25 дол. Футала С., Кіщук Павло, Остапик Гриць, Коротушак Дмитро, Гарванів Р., Довгун Станислав, Бобин Степан, Любий М.

США

П. Фіцай — Детройт, США.

По 2 дол. П. Фіцай; по 1 дол. П. Демчук, П. Дерич, В. Кучер, Я. Сека, П. Марчук, А. Хрін, Л. Кіналь, М. Іващук, А. Палаташ, І. Панчив, Б. Левицький, Я. Кривий, Ірина Щербій, А. Шаповал, Т. Пахолок, В. Рижий, Б. Коссак, З. Тарнавський, І. Олійник, Р. Бомборович, С. Михайлів, В. Скульський, Б. Кушнір, М. Ніньовський, С. Злочовський, Гр. Озарків, М. Миронюк, М. Кочут, Дм. Федорко; по 0,50 дол. В. Крук, В. Савків.

Дітройт, збірщик: Г. Курилів.

По 3 дол.: Г. Курилів; по 1 дол.: М. Зальопаний, Й. Маційовський, М. Перфецький, О. Хрунь, Й. Романків, П. Сапа.

П. Винґрин — Клівленд, США, Збірщик Василь Рабарський.

По 2 дол. Никола Кіндюх; по 1 дол. В. Рабарський, Я. Яцковський, І. Федорняк, І. Дзядик, Е. Грега, Ст. Мельник, М. Козар, М. Дмитрів, В. Івасів, О. Холява; по 0,50 дол. М. Худик, Гр. Іванишин.

Ю. Буряковець індивідуально 1 дол. (Філядельфія).

Збірщик — Писків Володимир, м. Мільвукс в США. По 1 дол.: Н. Праско, М. Бурда; по 0.50 дол.: В. Писків, Л. Петренко.

Осередок СУМА — Філядельфія, США: Збірщик М. Бачара.

По 1 дол. М. Бачара, В. Фижак, В. Матиєвич, С. Мазурок, О. Лесів, В. Славятинський, П. Тарнавський, А. Міджак, В. Попович, Л. Кордуба.

Збірщики: М. Стефурак і В. Мацяк, в Клівленді. По 3 дол.: М. Стефурак; по 2. дол.: В. Мацяк, М. Петрочук, І. Павлюк; по 1. дол.: В.Борщук, М. Кітура, Д. Боднар, Емілія Кравенько, А. Партак, П. Ґалай, Ол. Адамович, Б. Кухун, І. Струк; по 1,5 дол.: І. Василюк.

АНГЛІЯ

Збіркова листа ч. 66, збірщик Д. Рудик з Брадфорду. По 5 ш.: Д. Рудик, В. Василишин, Степовий; по 2/6 ш.: М. Данилко, І. Яцик, Дзвіник, М. Вовк, В. Охрін, М. Ґалай, М. Ковальчук, А. Якимчук, М. Мельник, С. Фур, Ф. Скрипочка, І. Сливка; по 2 ш.: П. Позиняк, І. Дедянчук, М. Веремієнко, М. Подоляк, М. Попович, М. Виноградник, А. Скаловський, М. Рибак, М. Гуменюк.

Збіркова листа ч. 158, збірщик О. Журак з Брадфорду: 5 ш.: О. Журак, 4 ш.: І. Головка; по 2/6 ш.: Б. Луців, Д. Смачило, В. Ґалій, М. Добаш, С. Данкович, І. Кріль, Г. Г.; по 2 ш.: К. Прихід, І. Нагірний.

Збіркова листа ч. 209 — Осередок СУМ-у в Гадерсфилд — Англія. По 5 ш.: М. Білас, В. Красовський; по 2/6 І. Лобас; по 2 ш.: Г. Раківський, І. Пивоварчук, П. Боднарчук, В. Радик, І. Гарасимів, С. Піскош, О. Пука, Я. Лютак, С. Климчак, А. Верний, П. Януш, Д. Гриндей, Ю. Лійка, І. Чолач, М. Шкіра, П. Щох, П. Малдрик, Є. Лілерський, О. Наконечний, В. К.

Збіркова листа ч. 152, збірщик М. Івасівка з Кліфтону: 4ш.: П. Когулька; 5 ш.: М. Івасівка.

Збіркова листа ч. 3 збірщик М. Берегуля з Кембрідж. По 5 ш.: П. Герман, І. Бережанський; по 2/6 ш.: М. Берегуля, Д. Місько, Ф. Матвіїшин, Д. Кремено; по 2 ш.: Е. Курта, С. Пелех.

Збіркова листа ч. 21, 3/11 ш.: П. Коржанівський.

Збіркова листа ч. 169, збірщик Г. Мельничайко з Брадфорду: 5 ш.: Г. Мельничайко; 3 ш.: В. Б.; по 2/6 ш.: О. Медведюк, Г. Корчинський, В. Довгатюк, М. Бахмат, М. Пиляк, М. Радйо, М. Піх, Г. Керничний, Г. Мельничук, О. Гриців, М. Ватраль, Г. Мінковський; по 2 ш.: С. Ц., М. Іванів, В. Фіняк, М. Андрейчук, І. Ривиляк, М. Маркович, В. Крук, В. Настин; 1 ш.: С. Івасів.

Збіркова листа ч. 171, збірщик М. Мартинюк, з Кетерінґ: 5 ш.: М. Мартинюк, І. Кіцей; 4 ш.: І. Тимофійчук; 2/6 ш.: М. Феник.

Збіркова листа ч. 118, Брадфорд. 5 ш.: В. Голиш.

Збіркова листа ч. 88, збірщик Ю. Кисілевський з Бері:
По 5 ш. Ю. Кисілевський, О. Лесиканич, М. Жуковський, П. Гусак; по 3 ш. І Хвастяк, М. Витвицька, Г. Ярош; по 2 ш. М. Фартусняк, М. Квасний, Т. Хвостяк, П. Остапюк, П. Гарбуз, Ю. Кецик, М. Лютий, І. Сухар, М. Жуковський, Т. Панасюк, Д. Івантишин, І. Канюк, В. Микитик; по 1 ш. 6п. О. Близнюк; по 1 ш. П. Грицак.

Збіркова листа ч. 166, збірщик Я. Павлишин з Дурслей:
По 5 ш.: Я. Білинський; по 2 ш.: Я. Павлишин, В. Крашевський, В. Дідухач.

Збіркова листа ч. 63, збірщик М. Шрам з Дідкоту:
По 2 ш. 6 п.: М. Шрам, М. Ковалишин; по 2ш.: М. Кудрик, І. Яцишин, О. Кокор; по 1 ш.: В. Нахип.

(Продовження пожертв з Англії в наступному числі)

ОГОЛОШЕННЯ

Накладом УТС п. А. Жуківського (Англія) вийшла з друку наукова праця проф. Г. Ващенка

«ОСНОВИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ».

Ціна: в США і Канаді — 30 центів, в Англії — 2 шіл.
Замовлення надсилати:
„AVANGARD", MÜNCHEN 8, ZEPPELINSTR. 67, GERMANY

ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ «АВАНҐАРД»
СТАВАЙТЕ ПОСТІЙНИМИ ПЕРЕДПЛАТНИКАМИ ВАШОГО ЖУРНАЛУ!

Кожний сумівець і сумівка, кожний український юнак, кожний керівник молоді повинен стати постійним передплатником журналу **«Аванґард».** В журналі поміщується статті з ділянок: **проблеми молоді** (в тому й проблеми виховання дітвори та юнацтва), **наука і знання, література** (українська і всесвітня), **суспільно-політична думка, відомості про історичне минуле України, про визвольну боротьбу українського народу, описи нашої батьківщини, з науки, техніки, спорт, з діяльности української молоді** та ін.

Передплату висилати через банк або поштовим переказом на адресу: *Süddeutsche Bank A. g. Filiale München, (S.U.M.), Konto Nr. 52 523.*
Журнал появляється щоквартально

ЦІНА: 0,75 ДОЛЯРА